

Uppföljning av gymnasieskolan 2019

Publikationen finns att ladda ner som
kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats:
skolverket.se/publikationer

ISSN: 1103-2421
ISRN: SKOLV-R-480-SE

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Uppföljning av gymnasieskolan 2019

Förord

Med gymnasireformen Gy 2011 infördes från och med hösten 2011 den nya gymnasieskolan. Syftet med reformen var bland annat att i högre grad än tidigare förbereda elever för arbetslivet respektive för högre studier, förtydliga innehållet i de olika programmen samt öka genomströmningen.

Föreliggande rapport är Skolverkets årliga statistiska uppföljning av utvecklingen i gymnasieskolan. I rapporten samlar vi stor del av Skolverkets tillgängliga statistik programvis, och kommenterar utvecklingen i gymnasieskolan och situationen för respektive program.

Rapporten har sammanställts av Anna Niia, undervisningsråd på Skolverket, i samarbete med statistikansvariga undervisningsråd på Skolverkets analysavdelning. De undervisningsråd på Skolverkets läroplansavdelning som ansvarar för respektive gymnasieprogram har bidragit med programvisa texter och värdefull feedback.

Stockholm, april 2019

Peter Fredriksson
Generaldirektör

Anna Niia
Undervisningsråd

Innehåll

Sammanfattning	9
Inledning	10
Nationella program i gymnasieskolan	12
Lärlingsutbildning på yrkesprogram	24
Introduktionsprogram	27
Betyg i matematik genom gymnasieskolan	30
REDOVISNING PER PROGRAM – YRKESPROGRAM	39
Barn- och fritidsprogrammet	40
Bygg- och anläggningsprogrammet	48
El- och energiprogrammet	56
Fordons- och transportprogrammet	64
Handels- och administrationsprogrammet	73
Hantverksprogrammet	82
Hotell- och turismprogrammet	90
Industri tekniska programmet	98
Naturbruksprogrammet	105
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	114
VVS- och fastighetsprogrammet	122
Vård- och omsorgsprogrammet	130
REDOVISNING PER PROGRAM – HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM	137
Ekonomiprogrammet	138
Estetiska programmet	144
Humanistiska programmet	152
Naturvetenskapsprogrammet	160
Samhällsvetenskapsprogrammet	168
Teknikprogrammet	175
Vidareutbildning – ett fjärde tekniskt år	182

REDOVISNING PER PROGRAM – INTRODUKTIONSPROGRAM	187
Introduktionsprogram	188
Individuellt alternativ	191
Preparandutbildning	195
Programinriktat individuellt val	199
Språkintröduktion	203
Yrkesintröduktion	208
Bilaga 1. Förklaringar och definitioner	212

Sammanfattning

Skolverkets elevprognos visar att elevkullarna i gymnasieskolan kommer att öka med ungefär 30 000 elever under de kommande åren. Läsåret 2018/19 ökade antalet elever som påbörjade utbildning i gymnasieskolan med 4 400 elever jämfört med föregående år.

Idag är det drygt 350 000 elever som läser en utbildning i gymnasieskolan varav 300 500 läser ett nationellt program. Av dessa är en del en tredjedel som läser ett yrkesprogram och övriga två tredjedelar läser högskoleförberedande program. Det är fortsatt samhällsvetenskapliga programmet som är det största. Sedan Gy2011 infördes har naturvetenskapsprogrammet varit det näst största programmet men läsåret 2018/19 är ekonomiprogrammet det nästa största programmet efter att ha ökat i storlek under en längre tid.

Tolv procent av eleverna på yrkesprogram är lärlingar. Allra flest lärlingar finns på bygg- och anläggningsprogrammet följt av handels- och administrationsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Det program där störst andel av eleverna är lärlingar är VVS- och fastighetsprogrammet där 24 procent av eleverna är lärlingar. Programmet är dock ett av de minsta yrkesprogrammen.

Andelen elever som tar examen inom tre år ökade även 2018 och är nu över 76 procent. Ökningen har främst skett på de högskoleförberedande programmen. Bland elever som lämnade gymnasieskolan med examen 2015 var det ungefär 60 procent av eleverna från fordon- och transport-, bygg- och anläggningssamt VVS- och fastighetsprogrammet som var etablerade på arbetsmarknaden ett år senare. Av de elever som erhöll examen från naturvetenskapliga programmet var det 61 procent som befann sig i högskolestudier ett år senare.

Skolverket har nyligen genomfört en översyn av de föreslagna yrkesutgångarna på yrkesprogrammen. Översynen visade att det finns en mångfald av varianter på de föreslagna kurspaketen. Uppdaterade yrkesutgångar har publicerats på www.skolverket.se våren 2019.

Inledning

Denna rapport har till syfte att ge en bild av gymnasieskolans utveckling sedan 2011 och framåt. För att åstadkomma detta på ett ändamålsenligt och tillgängligt sätt har redovisningen sammanställts i tidsserier. Under varje läsår samlar Skolverket in och publicerar uppgifter för gymnasieskolan vid ett antal olika tillfällen. Dessa olika redovisningar finns här sammanställda i tidsserier för respektive program till skillnad från Skolverkets statistikredovisningar där respektive mått redovisas för sig.

Underlag – material och källor

I den programvisa redovisningen i rapporten sammanfattas dels Skolverkets statistik om elever på respektive program, dels Skolverkets statistik om genomströmning och studieresultat i gymnasieskolan samt statistik över de ungdomar som lämnat gymnasieskolan och vad dessa ungdomar gjorde under påföljande kalenderår.

Utöver sammanställningen av den aktuella statistiken per gymnasieprogram kommenterar vi situationen inom respektive program. Kommentarererna är skrivna av undervisningsråd vid läroplansavdelningen med ansvar för respektive program utifrån Skolverkets erfarenheter från samarbetet med de nationella programråden för gymnasial yrkesutbildning och referensskolor, vilka beskrivs närmare i bilagan under rubriken Källor.¹ Även möten i samband med nätverksträffar, workshops och arbete med Skolverkets egna uppdrag har bidragit till bilden av utvecklingen inom programmen.

Disposition

Rapporten inleds med en övergripande bild av gymnasieskolans elever², hur elevernas studier fortskrider samt genomströmningen och deras inträde på arbetsmarknaden. Det inledande avsnittet belyser denna gång även lärlingar inom yrkesprogram samt elevers resultat i matematik. Därefter följer en redovisning av Skolverkets statistik med kommentarer för vart och ett av gymnasieskolans program. Denna genomgång omfattar i tur och ordning de tolv yrkesprogrammen, de sex högskoleförberedande programmen, det fjärde tekniska året, samt de fem introduktionsprogrammen.

1 Erfarenheter från programråd och referensskolor är inte nödvändigtvis representativa för programmen i ett nationellt perspektiv.

2 I denna redovisning ingår även International Baccalaureate (IB) för att ge en mer heltäckande bild av hela elevkullen.

I rapportens bilaga har vi samlat förklaringar och definitioner av de mått och de begrepp som presenteras. Dessa definitioner är viktiga för att tolka den statistik som vi presenterar i rapporten.

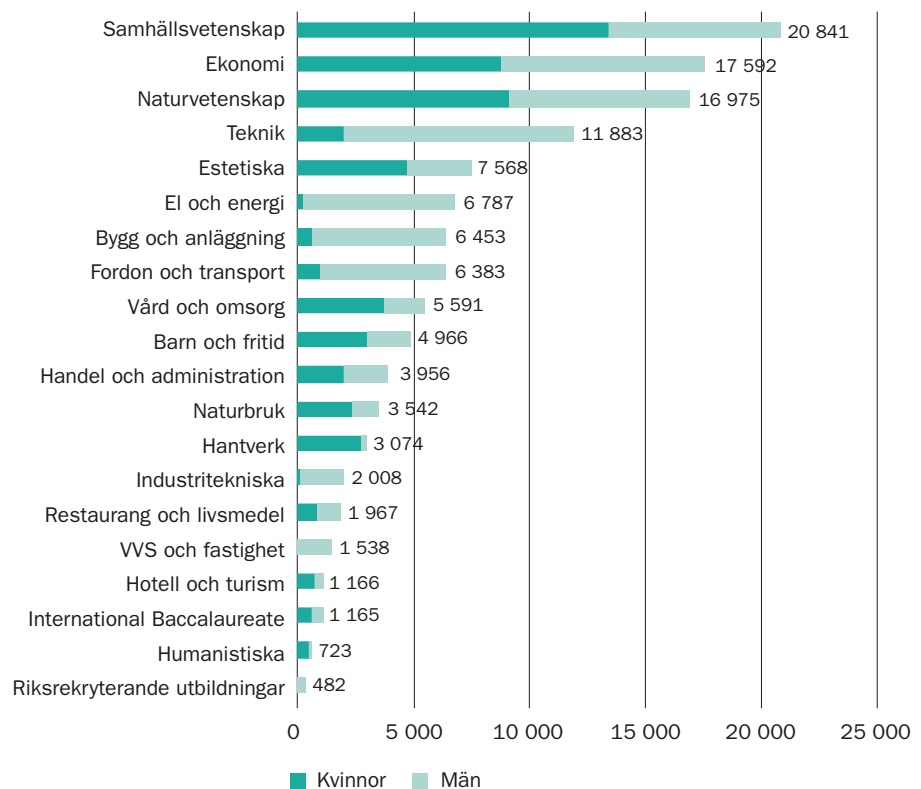
Nationella program i gymnasieskolan

Sökande och antagna

Inför läsåret 2018/19 sökte 124 700 elever till gymnasieskolans nationella program. Detta var fjärde året i rad som antal sökande elever ökade till de nationella programmen. Ökningen var 8 300 elever jämfört med föregående läsår och den är en följd av större elevkullar från grundskolan.³

Flest förstahandssökande har samhällsvetenskapsprogrammet. Sedan föregående läsår har ekonomiprogrammet passerat naturvetenskapsprogrammet som det näst mest sökta programmet i gymnasieskolan.

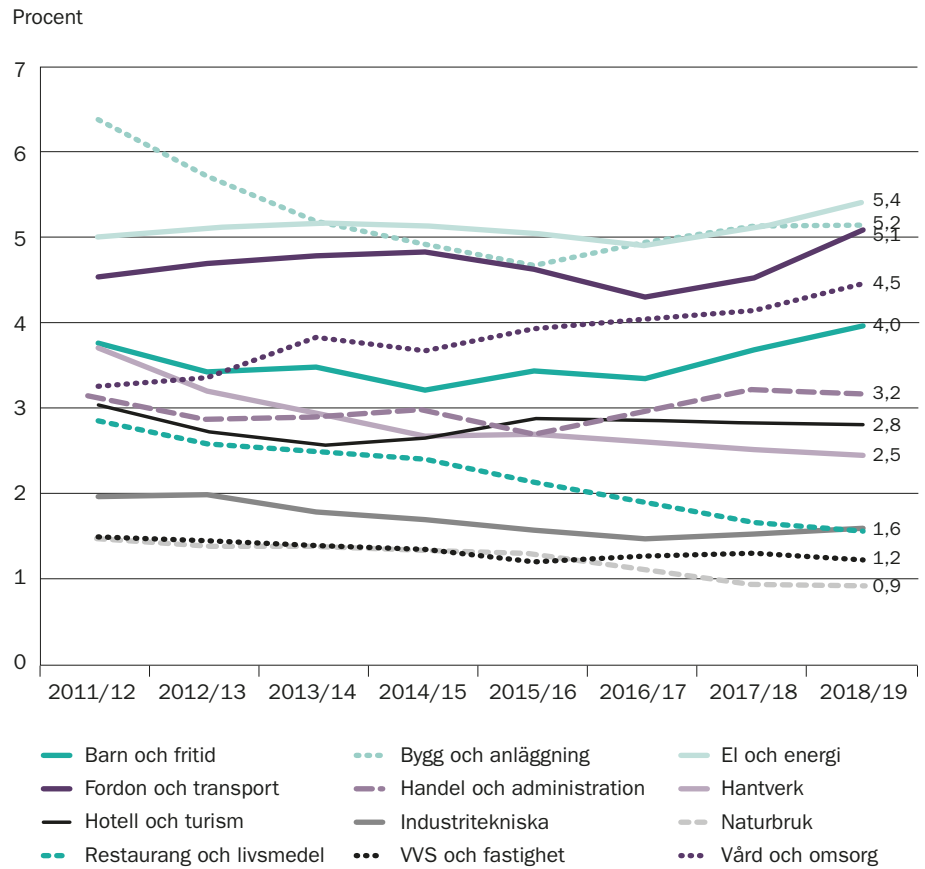
Diagram 1. Antal sökande till respektive nationellt program inför läsåret 2018/19.

Andelen förstahandssökande till ett nationellt program som var behöriga till det program de sökte var 84 procent för läsåret 2018/19. Det är en minskning från förra året då andelen behöriga var 85 procent. Andelen behöriga är högre för de sökande till högskoleförberedande program trots att behörighetskraven till dessa program är mer omfattande.

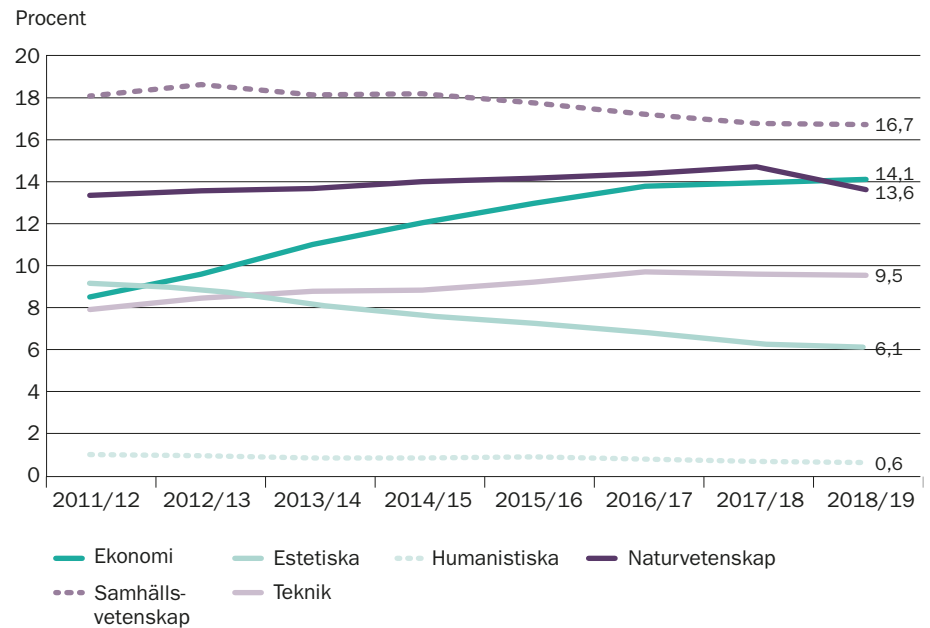
³ Skolverket, 2018. Sökande och antagna till gymnasieskolan läsåret 2018/19.

Diagram 2. Andel som sökte respektive yrkesprogram i första hand, läsår 2011/12–2018/19.

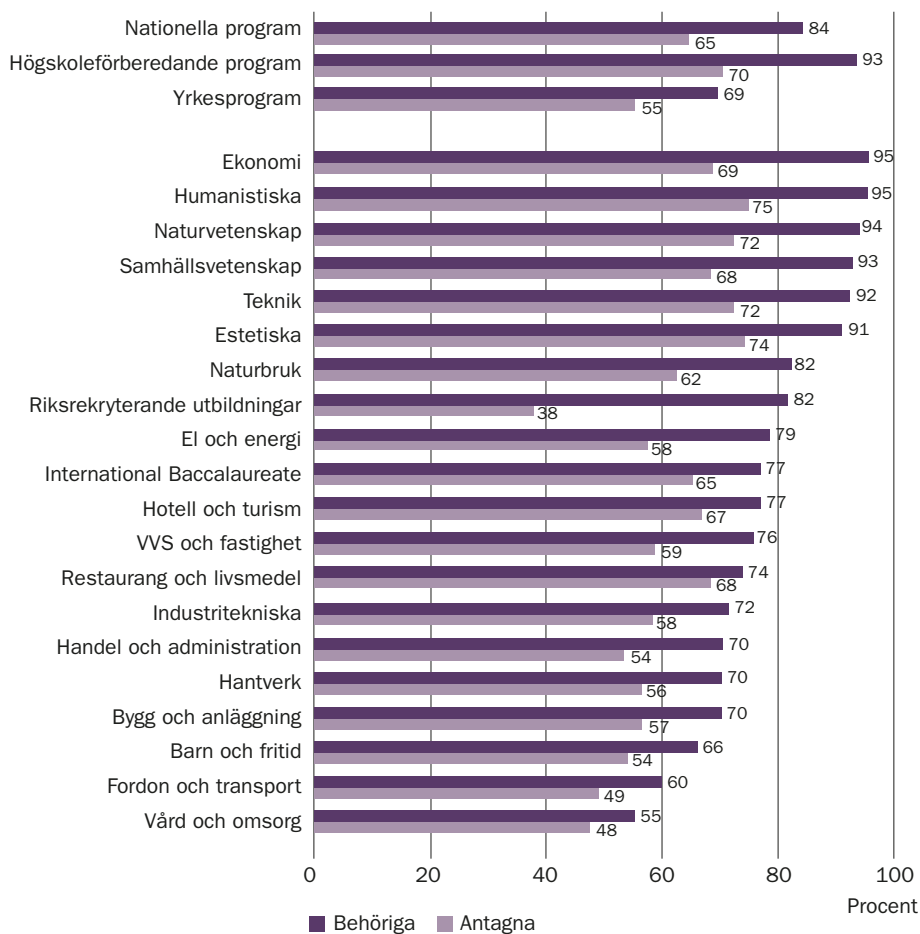
Antalet elever som inför läsåret 2018/19 sökte ett yrkesprogram ökade med 4 700 elever i jämförelse med läsåret 2017/18 vilket var en ökning med 11 procent. Mest ökade sökande till fordons- och transportprogrammet och el- och energiprogrammet med 1 100 respektive 800 elever. Dessa program var tillsammans med bygg- och anläggningsprogrammet de yrkesprogram som hade flest sökande.

Diagram 3. Andel som sökte respektive högskoleförberedande program i första hand, läsår 2011/12–2018/19.

Antalet elever som inför läsåret 2018/19 sökte ett högskoleförberedande program ökade med 3 600 elever, 5 procent, jämfört med läsåret innan. Ökningen i antalet sökande återfanns på samtliga program utom naturvetenskapsprogrammet där antalet sökande minskade. Omräknat i andelar som sökte respektive högskoleförberedande program var det endast ekonomiprogrammet som ökade.

Diagram 4. Andel behöriga och antagna förstahandssökande till respektive nationellt program inför läsåret 2018/19.

Av de sökande till nationella program var det 65 procent som blev antagna till det program och den skolenhet som de sökte i första hand.

Av de elever som sökte yrkesprogram i första hand var 69 procent behöriga till det program de sökt. Av de förstahandssökande var det sedan 55 procent som blev antagna på det program och den skolenhet de hade sökt i första hand.

Av de elever som sökte högskoleförberedande program i första hand var 93 procent behöriga. Av de förstahandssökande var det sedan 70 procent som blev antagna på det program och den skolenhet de hade sökt i första hand.

Elever som inte blir antagna till sitt förstahandsval

Skolverket har gjort en fördjupning i vad de elever läser som inte blir antagna till sitt förstahandsval och funnit att det skiljer sig åt beroende på vilken programtyp eleven sökte i första hand. För elever som sökt till yrkesprogram var det 66 procent som läste samma program som de hade sökt i första hand. Motsvarande siffra för högskoleförberedande program var 86 procent.⁴

Av de elever som inte läste det yrkesprogram de sökt gick 17 procent ett

⁴ Skolverket, 2018. Jämförelse mellan elevernas gymnasieval och var de studerade 2017/18.

annat yrkesprogram, 8 procent på ett högskoleförberedande program och 64 procent på ett introduktionsprogram.

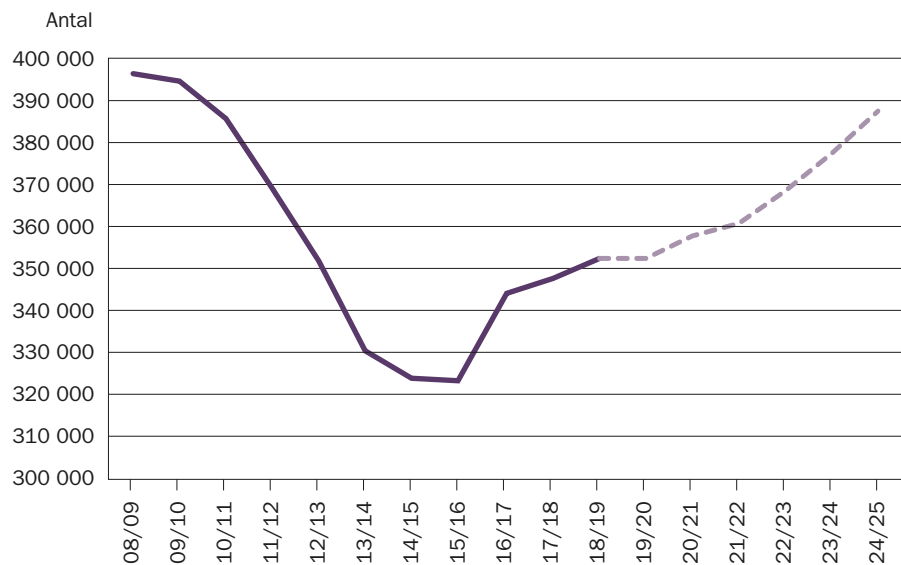
Av de elever som inte läste det högskoleförberedande program de sökt gick 42 procent på ett annat högskoleförberedande program, 20 procent på ett yrkesprogram och 26 procent på ett introduktionsprogram. De elever som läser ett introduktionsprogram istället för sitt förstahandsval har inte varit behöriga till det program de sökte. Övriga elever som inte läser det program de sökte har inte gått att återfinna i elevstatistiken.

Elever i gymnasieskolan

Läsåret 2018/19 går 352 300 elever i gymnasieskolan. Det är tredje året i rad som antalet gymnasieelever ökar och under denna period har antalet ökat med drygt 30 000 elever. Ökningen är delvis en följd av större elevkullar från grundskolan, men beror också på en kraftig ökning av elever mellan läsåren 2015/16 – 2016/17, då en stor grupp ungdomar i gymnasieålder invandrade till Sverige. Jämfört med föregående läsår är det 4 400 fler elever i gymnasieskolan detta läsår, en ökning som motsvarar 1,3 procent.⁵

Diagrammet nedan visar utvecklingen av antal elever i gymnasieskolan från läsåret 2008/09, samt en elevprognos som sträcker sig fram till 2024/25.

Diagram 5. Antal elever i gymnasieskolan läsåren 2008/09–2018/19 med prognos för läsåren 2019/20–2024/25.

Skolverkets prognos utgår ifrån övergången från grundskolan, genomsnittligt antal studieår i gymnasieskolan samt det förväntade invandringsnettot. Prognosen illustrerar således en trolig utveckling om ungdomars studiemönster är oförändrat och inga stora förändringar sker inom skolan eller i samhället i övrigt. Under de kommande läsåren beräknas en fortsatt ökning på omkring 30 000 elever.

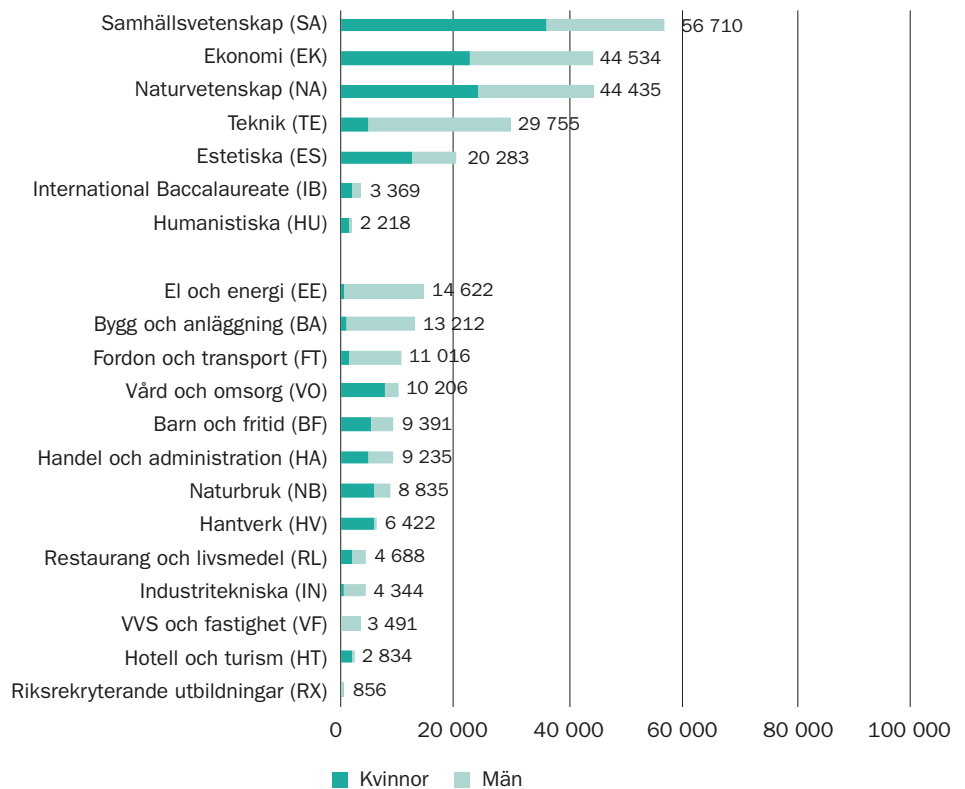
⁵ Skolverket, 2019. Elever i gymnasieskolan läsåret 2018/19.

Från föregående läsår har antalet elever i gymnasieskolan ökat på samtliga nationella program och introduktionsprogram, med undantag för språkintroduktion. Då språkintroduktion är det största introduktionsprogrammet får det till följd att andelen elever på introduktionsprogram har minskat med 12 procent, 7 300 elever, från läsåret 2017/18. Elever på yrkesprogram har ökat med 5 procent, motsvarande 4 400 elever. På högskoleförberedande program har andelen elever ökat med 4 procent vilket motsvarar 7 300 elever.

Flest elever läser på samhällsvetenskapsprogrammet

Det går totalt 300 500 elever på ett nationellt program läsåret 2018/19. Av dessa läser 201 300 elever på ett högskoleförberedande program (67 procent) och 99 200 elever på ett yrkesprogram (33 procent). De största programmen är högskoleförberedande. Samhällsvetenskapsprogrammet är störst med 56 700 elever. På ekonomiprogrammet läser 44 500 elever och på naturvetenskapsprogrammet läser 44 400 elever. De tre största yrkesprogrammen är el- och energiprogrammet (14 600 elever), bygg- och anläggningsprogrammet (13 200 elever) samt fordons- och transportprogrammet (11 000 elever). I diagrammet nedan redovisas antalet elever på de nationella programmen fördelat på kvinnor och män.

Diagram 6. Antal elever på nationella program läsåret 2018/19, per program och kön.

Kommentar: International baccalaureate är inte ett nationellt program men ingår i redovisningen av högskoleförberedande program. I redovisningen av yrkesprogrammen räknar Skolverket även med riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

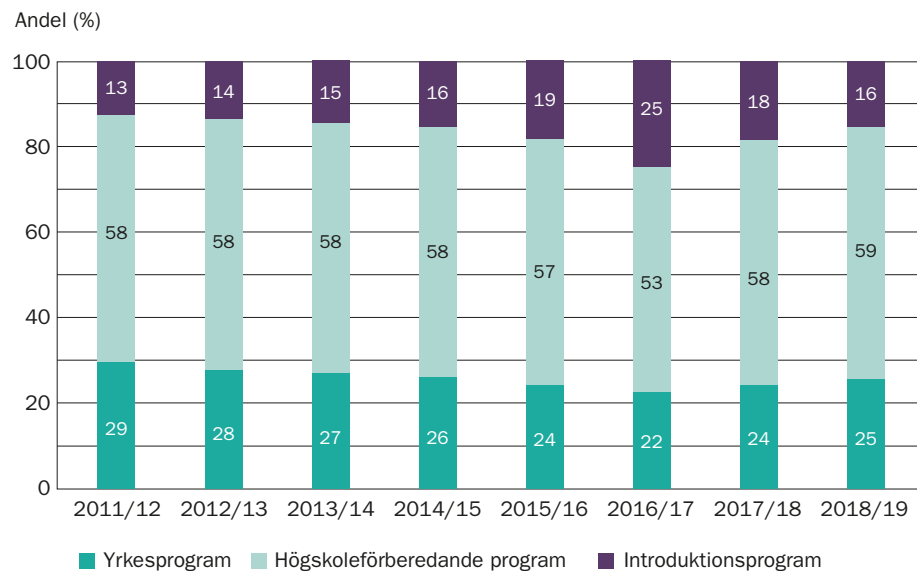
Fördelningen mellan kvinnor och män är relativt jämn på två högskoleförberedande program, ekonomi- och naturvetenskapsprogrammet. Humanistiska programmet har högst andel kvinnor (82 procent). Även samhällsvetenskapsprogrammet och estetiska programmet har en något högre andel kvinnor än män (64 procent). Däremot är det på teknikprogrammet, det fjärde största nationella programmet, betydligt fler män än kvinnor (83 procent).

På yrkesprogrammen totalt är det fler män än kvinnor och det är ofta större skillnader på de enskilda yrkesprogrammen jämfört med de högskoleförberedande programmen. Flera yrkesprogram har en betydligt större andel män än kvinnor. På el- och energiprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet är 97 procent män. På bygg- och anläggningsprogrammet är 91 procent män. Hantverksprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet är däremot två yrkesprogram som har en större andel kvinnor än män (94 respektive 76 procent kvinnor). De yrkesprogram som har jämnast fördelning av kvinnor och män är handels- och administrationsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet.

Färre nybörjarelever på introduktionsprogram

Nybörjarelever är elever som inte tidigare varit registrerade i gymnasieskolan, dvs. elever som går för första gången i år 1.⁶ Bland alla nybörjarelever läsåret 2018/19 läser 26 procent ett yrkesprogram, 59 procent ett högskoleförberedande program och 16 procent ett introduktionsprogram. Diagrammet nedan visar nybörjarelevernas fördelning per programtyp år 1 läsåren 2011/12–2018/19.

Diagram 7. Andel nybörjarelever år 1 per programtyp läsåren 2011/12–2018/19.

Andelen nybörjarelever som påbörjar ett högskoleförberedande program har legat relativt jämnt över tid, med undantag för en minskning läsåret 2016/17. Läsåret 2016/17 gick var fjärde nybörjarelev på ett introduktionsprogram

⁶ Elever med tillfälliga personnummer är inte inkluderade på grund av att det är svårt att följa dessa elever över tid.

men andelen har sedan återgått till en nivå som motsvarar läsåret 2014/15, 15 procent. Ökningen beror på att ett större antal ungdomar i gymnasieåldern invandrade till Sverige under denna tidsperiod och blev registrerade på introduktionsprogrammet språk-introduktion. Andelen nybörjarelever som påbörjar ett yrkesprogram har över tid minskat från ungefär 30 till 22 procent 2016/17. Sedan dess har andelen nybörjarelever som påbörjar ett yrkesprogram ökat med tre procentenheter.

Antalet elever på ekonomiprogrammet har ökat mest över tid

Antalet elever som går första året på ett nationellt program har ökat från föregående läsår. Totalt läser 107 900 elever första året på ett nationellt program, vilket är 5 900 fler än föregående läsår, en ökning med nästan 6 procent. Elever på högskoleförberedande program har ökat 4,5 procent vilket motsvarar cirka 3 000 elever.

Betyg och genomströmning

Våren 2018 lämnade den femte elevkullen gymnasieskolan enligt Lgy 2011. Det var 80 672 elever som antingen erhöll en examen eller ett studiebevis med minst 2 500 betygsatta poäng.⁷

Av de elever som påbörjade studier i gymnasieskolan 2015 var det 72 procent som lämnar gymnasieskolan med en examen eller studiebevis med minst 2 500 betygsatta poäng tre år senare. Detta inkluderar även elever som påbörjade gymnasiestudier på ett introduktionsprogram. Denna andel har endast ökat med en procentenhet sedan första kullen lämnade gymnasieskolan 2014. Däremot har andelen elever som lämnat gymnasieskolan med examen ökat från 63 till 66 procent.

Avgränsar man gruppen till de elever som påbörjade ett nationellt program 2015, alltså inte ett introduktionsprogram, är det 76 procent som slutför sina studier med examen efter tre år.

Tabell 1. Andelen elever (%) som slutfört gymnasieskolan inom 3, 4 och 5 år, startår 2011–2015.

Startår	Andel (%) som slutfört nationella program inom 3 år	Andel (%) med examen	Andel (%) som slutfört nationella program inom 4 år:	Andel (%) med examen	Andel (%) som slutfört nationella program inom 5 år:	Andel (%) med examen
2015	72	66				
2014	72	66	79	71		
2013	71	65	78	71	80	72
2012	72	65	79	71	80	72
2011	71	63	78	69	79	70

Till elever som slutfört gymnasieskolan i Gy 2011 räknas elever med gymnasieexamen samt studiebevis med betygssatta kurser om 2500 poäng eller fle.

⁷ Det var 72 941 elever som erhöll en examen och 7 731 elever som erhöll ett studiebevis med minst 2500 betygsatta poäng. Skolverket, 2018. Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2018.

Tabell 2. Andelen elever med examen inom tre år: 2014–2018 redovisade på startprogram.

	Startår 2011/ examen 2014	Startår 2012/ examen 2015	Startår 2013/ examen 2016	Startår 2014/ examen 2017	Startår 2015/ examen 2018
Gymnasieskolan Totalt	63,4	65,2	65,2	66,0	65,9
Nationella program	71,4	73,7	74,2	75,2	76,1
Yrkesprogram	66,6	69,9	70,8	71,8	72,0
Barn och fritid	63,9	65,8	66,6	70,7	66,3
Bygg och anläggning	72,3	74,9	73,3	74,1	75,6
El och energi	68,2	71,6	74,5	74,5	75,5
Fordon och transport	61,3	65,6	65,2	68,9	70,6
Handel och administration	63,6	69,0	67,2	69,8	68,5
Hantverk	65,7	68,0	70,9	68,3	69,4
Hotell och turism	68,1	72,2	71,9	69,1	70,9
Industritekniska	69,6	72,3	78,7	77,7	80,5
Naturbruk	65,6	71,0	72,4	71,4	72,7
Restaurang och livsmedel	62,9	66,2	68,7	71,2	67,2
VVS och fastighet	71,6	69,0	73,7	73,4	71,5
Vård och omsorg	66,0	68,6	68,1	69,9	71,8
Riksrekryterande utbildningar	61,8	74,4	71,3	77,1	71,6
Högskoleförberedande program	73,8	75,5	75,8	76,8	77,9
Ekonomi	76,8	78,9	78,0	79,5	80,8
Estetiska	68,6	71,9	72,0	72,1	72,9
Humanistiska	73,9	71,8	74,2	73,5	74,1
Naturvetenskap	78,6	79,5	78,9	80,2	81,0
Samhällsvetenskap	74,0	74,9	75,4	75,8	77,0
Teknik	70,1	72,3	74,5	75,6	76,2
International Baccalaureate	52,3	56,5	59,8	62,1	62,9
Introduktionsprogram	5,2	6,7	5,6	6,9	7,6
Individuellt alternativ	0,7	1,1	1,0	0,9	1,7
Preparandutbildning	5,7	6,3	6,0	8,8	7,4
Programinriktat individuellt val	23,0	28,6	26,8	29,7	33,0
Språkintröskning	0,4	0,3	0,2	0,4	0,4
Yrkesintroduktion	2,7	4,4	5,2	6,6	6,9

Sett till samtliga nationella program är det vanligare att kvinnor uppnår examen efter tre år jämfört med män. På högskoleförberedande program är det 81 procent av kvinnorna och 75 procent av männen som uppnår examen efter tre år. För yrkesprogrammen är det tvärtom männen som i något högre utsträckning, 72,4 procent, uppnår examen jämfört med kvinnorna, 71,5 procent.

Elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning slutför i större utsträckning utbildningen inom samma program som de påbörjat, 73 procent, och lämnar gymnasieskolan med examen i högre utsträckning, 76 procent, än elever vars föräldrar som högst har gymnasial utbildning. Det är 60 procent av

eleverna vars föräldrar har en gymnasial utbildning som slutför utbildningen inom samma program som de påbörjat och 64 procent som slutför utbildningen med en examen.

Andelen elever som slutför ett yrkesprogram med examen inom tre år fortsätter att öka över tid, från 67 procent år 2014 till 72 procent år 2018. Av de elever som slutförde en gymnasieutbildning med examen från ett yrkesprogram 2018 var det en något lägre andel som läste in grundläggande behörighet till högskolestudier, 39 procent, jämfört med året innan då det var 40 procent. De program där det är vanligast att man läser in grundläggande behörighet är vård- och omsorgsprogrammet, 64 procent, barn- och fritidsprogrammet, 59 procent samt riksrekryterande utbildningar, 63 procent.

Andelen elever som slutför ett högskoleförberedande program med examen inom tre år fortsätter att öka över tid, från 74 procent 2014 till 78 procent år 2018.

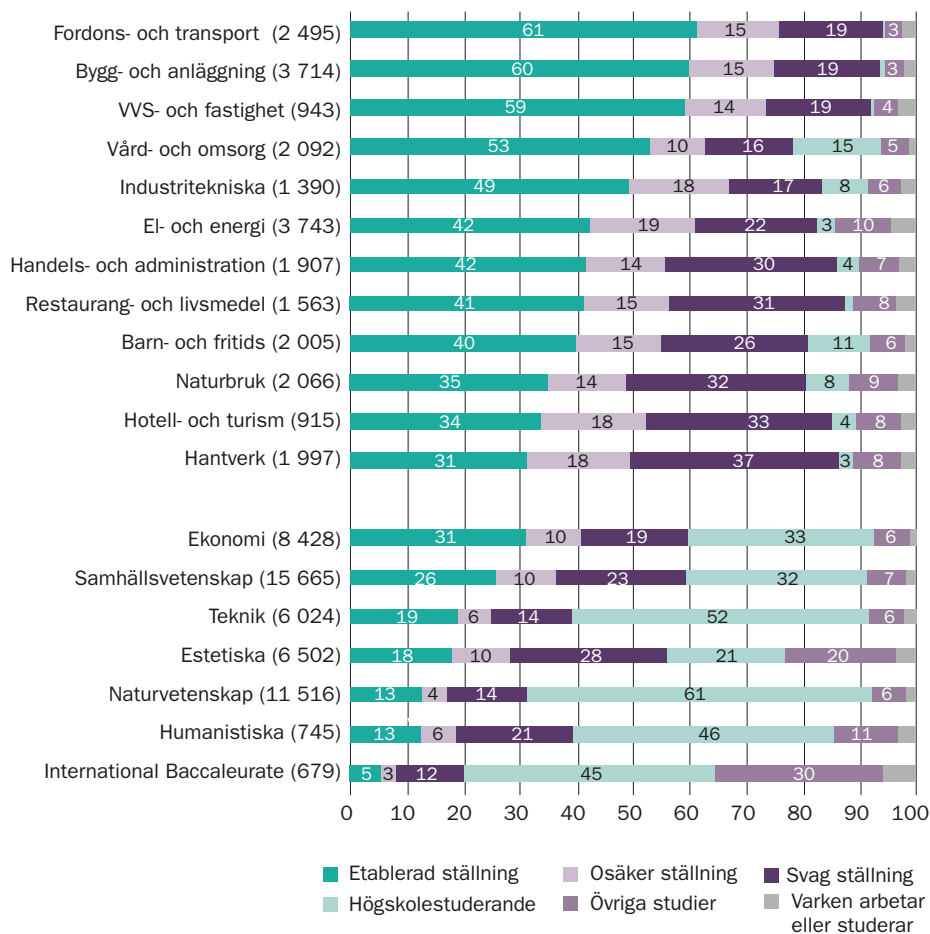
Efter gymnasieskolan

Lsåret 2014/15 var det 83 600 ungdomar som slutförde gymnasiestudier med examen eller ett studiebevis med minst 2 500 poäng. Av dessa var det 30 procent som under det följande kalenderåret, 2016, var etablerade på arbetsmarknaden.⁸ Det var 26 procent av ungdomarna som hade gått vidare till högskolestudier. Dessa andelar varierar kraftigt beroende på vilket program ungdomarna har läst. Generellt har ungdomar från yrkesprogram en högre andel etablerade på arbetsmarknaden medan ungdomar som har slutfört ett högskoleförberedande program i högre utsträckning har gått vidare till högskolestudier.⁹

8 Se definition i bilaga 1: Förklaringar och definitioner

9 Skolverket, 2018. Vad gör ungdomar efter gymnasieskolan 2016?

Diagram 8. Andel ungdomar per program med olika etableringsstatus ett år efter gymnasieutbildning av samtliga ungdomar som slutförde med examen läsåret 14/15.

Kommentar: För teknikprogrammet ingår inte ungdomar som har tagit gymnasieingenjörsexamen.

Av de ungdomar som slutfört ett yrkesprogram med examen eller minst 2 500 betygsatta poäng var det ungdomarna som hade läst fordons- och transportprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet eller VVS- och fastighetsprogrammet som i störst utsträckning var etablerade på arbetsmarknaden år 2016. De yrkesprogram som i störst utsträckning ledde till högskolestudier var vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet.

Bland ungdomar som slutförde ett högskoleförberedande program var det de som hade läst på naturvetenskapsprogrammet eller teknikprogrammet som i störst utsträckning gick vidare till högskolestudier. Av de ungdomar som slutfört studier på högskoleförberedande program var de som hade studerat på ekonomiprogrammet eller samhällsvetenskapsprogrammet i störst utsträckning etablerade på arbetsmarknaden under kalenderåret 2016.

De ungdomar som lämnade gymnasieskolan med en examen från ett yrkesprogram är i större utsträckning etablerade på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier jämfört med ungdomar som inte kom lika långt i sina studier på yrkesprogram. Ungdomar som lämnade gymnasieskolan med examen från ett högskoleförberedande program befann sig i större utsträckning i högskolestudier än ungdomar som läst ett högskoleförberedande program men inte uppnått examen. Skillnaden i andelen studerande efter ett högskoleförberedande

program är mer markant och är kopplad till att examen är ett krav för att uppnå behörighet för högskolestudier.

Förberedelse för högskolestudier

Genom en intervjustudie har Skolverket undersökt i vilken utsträckning och på vilket sätt utbildningen på gymnasieskolans högskoleförberedande program förbereder eleverna för studier på högskolor och universitet.¹⁰ De lärare och övrig personal som blev intervjuade i studien lyfte särskilt fram självständighet, motivation och intresse som viktiga faktorer för att studenterna skulle lyckas med sina studier. Lärare inom högskolan uttrycker ett behov av en ökad dialog och samverkan med gymnasieskolan. Detta skulle ge större kunskap om gymnasieskolans innehåll och krav samt ge gymnasielärarna kunskap om förkunskaper och förmågor som förväntas av eleverna när de påbörjar en högskoleutbildning.

Lärare som undervisar på en samhällsvetenskaplig utbildning upplever att studenter som kommer direkt från gymnasieskolan i alltför stor utsträckning saknar kunskaper i grundläggande källkritik samt saknar förmågan att skriva rapporter som bygger på en avgränsad av självständigt genomförd undersökning. Detta är kunskaper som högskolelärarna ifrågasätter om inte eleverna har fått lära sig inom ramen för gymnasiearbetet.

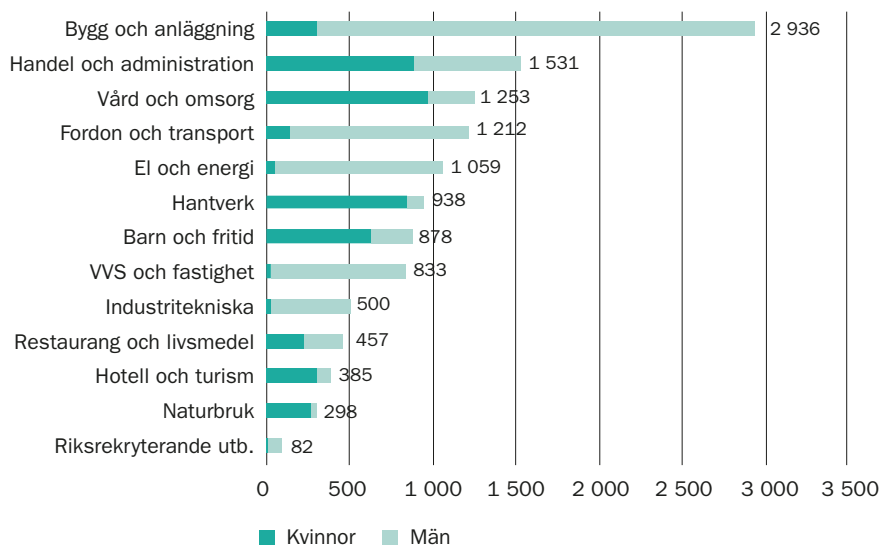
Lärare som undervisar på tekniska utbildningar påtalar att studenternas förkunskaper i matematik är bristfälliga. Studenterna uttrycker att det är till stor hjälp att ha läst mycket matematik i gymnasieskolan för att klara matematikkurserna i högskoleutbildningen. Lärarna lyfter å andra sidan upp att vissa elever har stora brister i grundläggande kunskaper i matematik och att betygen inte säger så mycket om förkunskaperna. Kraven som ställs i gymnasieskolan varierar mycket mellan skolorna vilket leder till att högskolan i alltför hög grad får ”börja om” med studenterna.

10 Skolverket, 2019. Gymnasieskolans högskoleförberedelse – en intervjustudie på tre lärosäten.

Läringsutbildning på yrkesprogram

Elever som läser ett yrkesprogram kan göra det som lärling. Läringsutbildningen ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser. Utbildningen är ett alternativ inom alla yrkesprogram och kan börja första, andra eller tredje skolåret. Läsåret 2018/19 är det 12 procent av alla elever på yrkesprogram som går en läringsutbildning, 12 400 elever.¹¹ Det är 3,5 procent av samtliga elever i gymnasieskolan. Av dessa är 38 procent kvinnor och 62 procent är män. I diagrammet nedan redovisas antalet elever som är lärings på yrkesprogram läsåret 2018/19.

Diagram 9. Antal lärings på yrkesprogram läsåret 2018/19, per program och kön.

Kommentar: I redovisningen av yrkesprogrammen räknar Skolverket även med riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

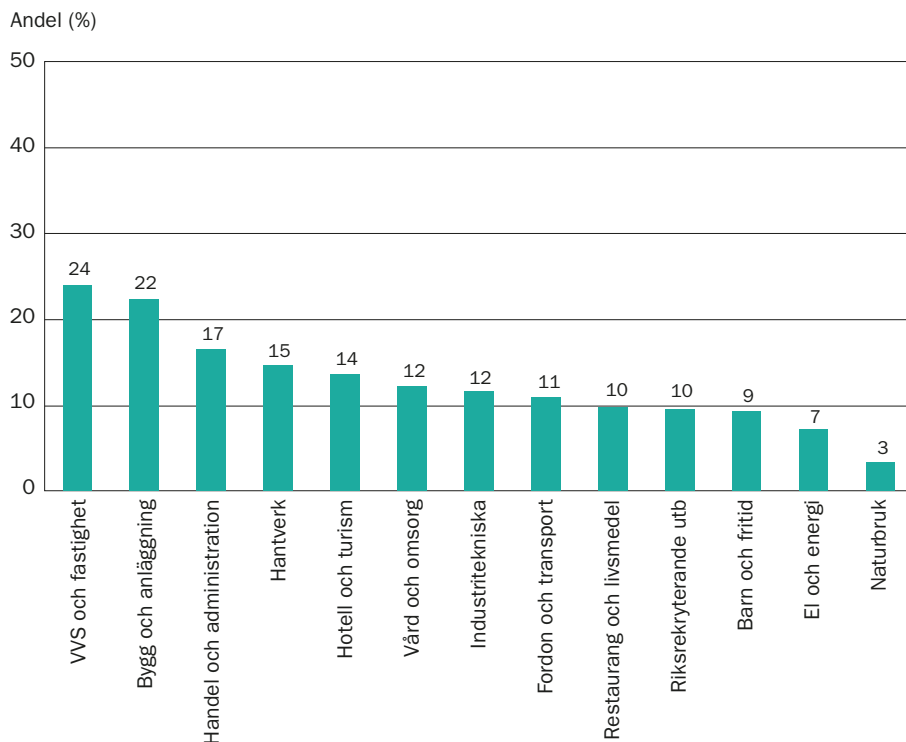
Bygg- och anläggningsprogrammet, som är det näst största yrkesprogrammet, har flest elever som går läringsutbildning, 2 900 elever. De utgör 24 procent av alla lärings. På handels- och administrationsprogrammet är det cirka 1 500 elever som är lärings. Det yrkesprogram som har minst antal elever som är lärings är naturbruksprogrammet med knappt 300 elever.

Könsfördelningen är ojämn på läringsutbildningarna liksom på yrkesprogrammen i övrigt. Andelen kvinnliga lärings på naturbruksprogrammet är dock 89 procent, medan kvinnor utgör 68 procent av eleverna på naturbruksprogrammet som helhet. Även på barn- och fritidsprogrammet är andelen kvinnor som är lärings högre än andelen kvinnor på programmet totalt, 72 procent jämfört med 61 procent.

Det yrkesprogram som har högst andel elever som går läringsutbildning 2018/19 är VVS- och fastighetsprogrammet, där 24 procent av alla elever på programmet är lärings. Diagrammet nedan visar hur stor andel av eleverna som är lärings, per program.

¹¹ Redovisningen över elever som går läringsutbildning omfattar enbart elever på yrkesprogram och riksrekryterande utbildningar med egna examensmål. Elever som går läringsliknande utbildning på introduktionsprogram ingår inte.

Diagram 10. Andel elever som går lärlingsutbildning av alla elever på programmet, läsåret 2018/19, per yrkesprogram.

Kommentar: I redovisningen av yrkesprogrammen räknar Skolverket även med riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

Över tid har antalet elever som går lärlingsutbildning ökat. Även andelen i relation till antalet elever på yrkesprogram har ökat. Läsåret 2015/16 var antalet gymnasiala lärlingar 8 300, motsvarande 9 procent av alla elever på yrkesprogrammen. Till läsåret 2018/19 har antalet ökat med 4 000 elever och lärlingar utgör nu 12 procent av alla elever på yrkesprogrammen.

Andelen elever som går lärlingsutbildning har ökat på alla yrkesprogram. Läsåret 2015/16 var 8 procent av eleverna på hantverksprogrammet lärlingar, och läsåret 2018/19 är de 15 procent. På handels- och administrationsprogrammet och bygg- och anläggningsprogrammet har andelen lärlingar ökat med 5 procentenheter. På handels- och administrationsprogrammet är 17 procent lärlingar, 2015/16 var de 12 procent, och andelen lärlingar på bygg- och anläggningsprogrammet har ökat från 17 procent till 22 procent.

Läsåret 2018/19 är det 292 gymnasiala skolenheter som har elever som går lärlingsutbildning, i sammanlagt 137 av landets 290 kommuner. Av de 292 skolenheterna hade 206 kommunal huvudman och 86 enskild huvudman.

Tabell 3. Antal elever som går lärlingsutbildning samt antal skolkommuner¹² och skolenheter med lärlingsutbildning, läsåren 2015/16–2018/19.

Läsår	Antal skolkommuner	Antal skolenheter	Antal elever
2015/16	137	269	8 291
2016/17	141	288	9 622
2017/18	139	297	10 858
2018/19	137	292	12 362
<i>Därav huvudman:</i>			
Kommunal	124	206	6 624
Enskild	48	86	5 738

Mellan läsåren 2016/17 och 2018/19 är det 120 skolkommuner som har elever på lärlingsutbildningar alla tre läsåren. Antalet elever som går lärlingsutbildning har i de flesta av dessa skolkommuner ökat till läsåret 2018/19. I vissa fall är antalet lärlingar oförändrat eller har blivit färre. Av alla gymnasiala lärlingar läsåret 2018/19 är det totalt 98 procent som läser sin utbildning i någon av de 120 skolkommunerna.

Under samma period är det sammanlagt 197 skolenheter som har elever på lärlingsutbildningar alla tre läsåren. Antalet elever som går lärlingsutbildning har i de flesta av dessa skolenheter ökat till läsåret 2018/19. I vissa fall är antalet lärlingar oförändrat eller har blivit färre. Av alla gymnasiala lärlingar läsåret 2018/19 är det totalt 82 procent som läser sin utbildning i någon av de 197 skolenheterna. Att följa skolenheter över tid kan dock vara problematiskt. Skolenheter kan ha tillkommit eller försvunnit mellan läsåren, vilket i praktiken skulle kunna vara nystartade respektive nedlagda skolenheter. Men det kan även vara omorganisationer där en skolenhet t.ex. organiserar om sig i flera skolenheter eller att flera skolenheter slås samman till en

¹² Skolkommun är den kommun där skolenheten är geografiskt belägen

Introduktionsprogram

Elever på introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen ska ge obehöriga elever möjlighet att komma in på ett nationellt program, eller leda till att de kan få ett arbete. Läsåret 2018/19 läser totalt 51 800 elever på ett introduktionsprogram. En stor andel av eleverna, 31 900 eller 62 procent, läser år 1. Det är 11 900 elever, 23 procent, som läser år 2 och 8 000 elever, 15 procent, läser år 3. Tabellen nedan visar antal elever på introduktionsprogrammen, uppdelat på kvinnor, män, huvudman och skolår, läsåret 2018/19.

Tabell 4. Antal elever per program per år, uppdelat på kön, huvudman och skolår läsåret 2018/19.

	Totalt	Individuellt alternativ	Preparandutbildning	Programinriktat ind. val	Språkintroduktion	Yrkesintroduktion
Totalt	51 830	10 514	2 803	7 170	22 881	8 462
Man	34 708	6 276	1 721	4 114	16 488	6 109
Kvinna	17 122	4 238	1 082	3 056	6 393	2 353
Offentlig	43 977	9 886	2 296	4 612	21 251	5 932
Enskild	7 853	628	507	2 558	1 630	2 530
År 1	31 896	6 951	2 336	4 125	13 689	4 795
År 2	11 920	2 301	333	1 898	5 005	2 383
År 3	8 014	1 262	134	1 147	4 187	1 284

Det största introduktionsprogrammet är språkintröduktion, med totalt 22 900 elever. Detta trots att antalet elever på språkintröduktion har minskat med 9 300 elever jämfört med förra läsåret. Det näst största introduktionsprogrammet är individuellt alternativ, 10 500 elever, och minst antal elever bland introduktionsprogrammen finns på preparandutbildningen, 2 800 elever. På samtliga introduktionsprogram är det fler män än kvinnor. Alla introduktionsprogram inräknade så är totalt 67 procent av eleverna män. Störst är skillnaden på språkintröduktion och yrkesintroduktion där 28 procent av eleverna är kvinnor. Majoriteten av eleverna, cirka 85 procent, går i en gymnasieskola som har en offentlig huvudman. Motsvarande andel för de nationella programmen är 70 procent.

Antalet elever med okänd bakgrund har ökat under flera år.¹³ Lsåret 2016/17 var antalet elever med okänd bakgrund som högst, nästan 24 000 elever, vilket motsvarade 7 procent av alla elever i gymnasieskolan. Nio av tio av dessa elever läste språkintröduktion. Sedan läsåret 2016/17 har det totala antalet elever med okänd bakgrund minskat med omkring 11 000 elever. Av alla elever med okänd bakgrund läsåret 2018/19 är det 56 procent som läser språkintröduktion och 44 procent på andra program. Andelen elever med okänd bak-

¹³ Elever med okänd bakgrund saknar uppgift om folkbokföring. Det är en grupp elever som är svår att följa över tid eftersom de saknar uppgifter i befolknings- och utbildningsregister. Eleverna som saknar uppgift om folkbokföring är med stor majoritet ungdomar som invandrat till landet, men här ingår även elever som saknar personuppgifter p.g.a. skyddad identitet. Denna grupp uppskattas vara mycket liten.

grund har främst ökat på yrkesprogrammen, men denna andel ökar även på högskoleförberedande program samt de övriga introduktionsprogrammen.

Färre elever på språkin introduktion

Elever som går första året på ett introduktionsprogram har sedan läsåret 2011/12 ökat med 35 procent. Språkin introduktion är det introduktionsprogram som ökat mest under perioden, men även yrkesintroduktion, programinriktat individuellt val och individuellt alternativt har ökat. Andelen elever på preparandutbildning har minskat med nästan 18 procent sedan läsåret 2011/12.

Jämförs de två senaste läsåren, 2017/18 och 2018/19, så har andelen elever på introduktionsprogrammen totalt minskat med 15 procent. Språkin introduktion är det största introduktionsprogrammet och har därför stor påverkan på utfallet. Cirka 6 600 färre elever går på språkin introduktion år 1 läsåret 2018/19, 32 procent. Att färre elever går på språkin introduktion jämfört med tidigare är en följd av att färre ungdomar i gymnasieåldern invandrat till Sverige under det senaste året.

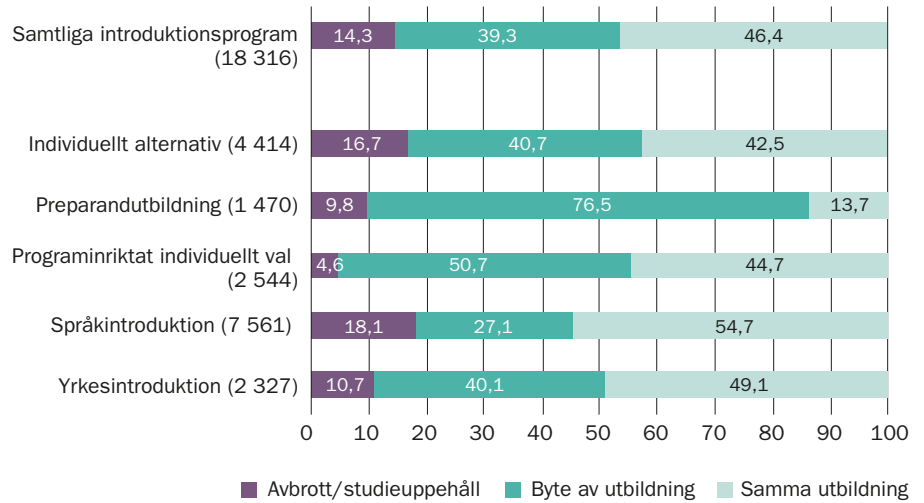
Andelen elever på de övriga introduktionsprogrammen har ökat sedan läsåret 2017/18. Störst är ökningen på yrkesintroduktion där det 2018/19 går 10 procent fler elever i år 1, vilket motsvarar cirka 400 elever.

Avbrott och programbyten hos elever som påbörjat sin utbildning på introduktionsprogrammen

Genom att följa nybörjarelever, dvs. de elever som går första året och inte varit registrerade i gymnasieskolan tidigare, kan vi presentera statistik över elevernas avbrott/studieuppehåll, byten av program samt vilka som är kvar i samma utbildning.¹⁴ Av nybörjareleverna på introduktionsprogram läsåret 2017/18 var 46 procent kvar på samma utbildning ett år senare, läsåret 2018/19. Cirka 39 procent hade bytt utbildning och 14 procent hade avbrutit eller tagit ett studieuppehåll till läsåret 2018/19. Diagrammet nedan visar hur studieflödena ser ut för nybörjarelever per introduktionsprogram mellan det första och andra studieåret.

¹⁴ Elever som har tillfälliga personnummer utesluts, eftersom det annars kan leda till en över-skattning av andelen avbrott i gymnasieskolan. När en person blir folkbokförd och får ett personnummer så framstår den i statistiken som en ny person. Eftersom många elever på språkin introduktion har tillfälliga personnummer så påverkas statistiken om språkin introduktion mest.

Diagram 11. Studieflyöde mellan det första och andra studieåret för nybörjarelever på introduktionsprogram 2017/18–2018/19. Redovisning av andel elever per program (antal elever i parentes).

Högst andel som avbrutit eller gjort studieuppehåll är det bland elever som började på språkin introduktion, 18 procent. Minst andel finns bland elever som började på programinriktat individuellt val, där fem procent inte var registrerade i gymnasieskolan året därpå.

När det gäller byte av program så hade elever som började på preparandutbildning bytt i högst utsträckning, 77 procent. Denna utbildning är tänkt att så snart som möjligt ge obehöriga elever möjlighet att kunna bli antagna till ett nationellt program. Ungefär hälften av eleverna som hade börjat på programinriktat individuellt val hade bytt program året därpå och 45 procent var kvar på samma utbildning.

Elever som började på språkin introduktion var i högst utsträckning kvar på samma utbildning året därpå, 55 procent jämfört med genomsnittet för introduktionsprogrammen som var 46 procent. Andelen elever som påbörjade utbildning på språkin introduktion och som har gått över till en annan utbildning är 27 procent.

Betyg i matematik genom gymnasieskolan

Skolverket har i tidigare rapporter visat att matematik ofta är det ämne som gör att elever inte uppnår examen. I rapporten *Nära examen* som skildrade elevkullen som slutförde sin gymnasieutbildning läsåret 2015/16¹⁵ framgick att för elever som inte uppnår examen men ändå har minst 2 000 godkända poäng i gymnasieskolan är det många som har ett underkänt betyg i just matematik. För elever på yrkesprogram som inte uppnår examen är det 31 procent av eleverna som saknar godkänt betyg i matematik 1a. För elever på de högskoleförberedande programmen samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet som inte uppnår examen är det hälften av eleverna som saknar godkänt betyg i matematik 2b. Även för elever på naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet är det de högsta matematikkurserna som står för ett stort antal underkända betyg bland de elever som inte uppnår examen. Elever som lämnade gymnasieskolan läsåret 2014/15 utan en examen och gick vidare till komvux läste i stor utsträckning just kurser i matematik. Dessa elever hade i stor utsträckning fått betyget F i dessa kurser i gymnasieskolan, det gäller såväl högskoleförberedande program som yrkesprogram.¹⁶

Dessa tidigare analyser kartlade vilka kurser som de elever som inte uppnådde examen hade underkända betyg i. Sådana analyser ger en bild av i vilka kurser eleverna kan behöva mer stöd för att höja genomströmningen. Men det kan också vara av intresse att se hur elevernas resultat har utvecklats över flera kurser och inte endast belysa deras godkända eller icke-godkända betyg. Vi har här valt att åskådliggöra elevernas resultatutveckling från slutbetyget i matematik i årskurs 9 och genom kursbetygen i matematik i gymnasieskolan. För jämförelsens skull finns resultatutvecklingen både för elever som uppnår examen och de som lämnar gymnasieskolan med minst 2 000 poäng men utan examen i syfte att bidra till diskussionen om hur man bäst kan öka genomströmningen i gymnasieskolan.

Elevergrupper vi valt att observera

För denna granskning har tre elevpopulationer valts ut utifrån vilka matematikkurser som är obligatoriska på elevens valda program och inriktning.

- Matematik 1a, som är obligatorisk för alla elever på ett yrkesprogram. Dessa har två mätpunkter, slutbetyg i årskurs 9 samt kursbetyg i matematik 1a.
- Matematik 2b, som är obligatorisk för alla elever på ekonomi och samhällsvetenskapliga programmet. Dessa elever har tre mätpunkter, slutbetyg i årskurs 9 samt kursbetyg i matematik 1b och 2b.
- Matematik 4, som är obligatorisk för alla elever på naturvetenskapsprogrammet med inriktning mot naturvetenskap samt elever på teknikprogrammet med inriktning mot teknik. Dessa elever har fem mätpunkter, slutbetyg i årskurs 9 samt kursbetyg i matematik 1c, 2c, 3c och 4.

¹⁵ Skolverket, 2017. *Nära examen – En undersökning av vilka kurser gymnasieelever med studiebevis saknar godkänt i för att få examen*. Rapport 461.

¹⁶ Skolverket, 2018. *Elever nära examen som övergår till komvux – en registerstudie*. Rapport 473.

Respektive population har sedan delats in i två grupper. Elever som har tagit examen samt elever som har lämnat gymnasieskolan med ett studiebevis om minst 2 000 godkända poäng våren 2018. Dessa grupper refereras till som ”examen” respektive ”nära examen”.

Tabell 5. Antal elever som erhöll examen respektive var nära examen våren 2018, uppdelat på yrkesprogram, SA samt EK, NANAT samt TETEK.

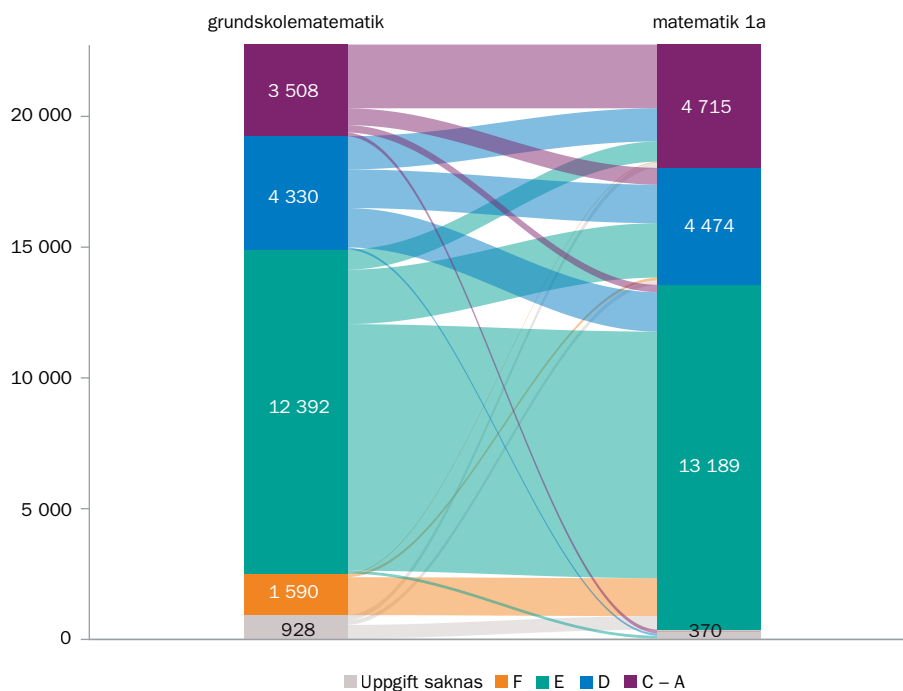
	Yrkesprogram	SA samt EK	NANAT samt TETEK
Antal elever med examen	22 748	25 373	11 005
Antal elever nära examen	2 781	1 857	485

Samhällsvetenskapsprogrammet (SA), Ekonomiprogrammet (EK), Naturvetenskapsprogrammet inriktning naturvetenskap (NANAT), Teknikprogrammet inriktning teknikvetenskap (TETEK).

Elevernas betygsutveckling över kurser

I diagrammen som följer visas betygsfördelningen för respektive urval av elever i de olika matematikkurserna. För att diagrammen ska vara enklare att läsa av har betygsstegen A-C slagits ihop. Elever som har lämnat årskurs 9 med F i matematik måste ha läst upp detta betyg inom sommarskola eller ett introduktionsprogram för att vara behöriga till ett nationellt program. Betyg som erhållits på dessa sätt ingår inte i Skolverkets statistik.

Diagram 12. Matematik 1a, Elever med examen från yrkesprogram.

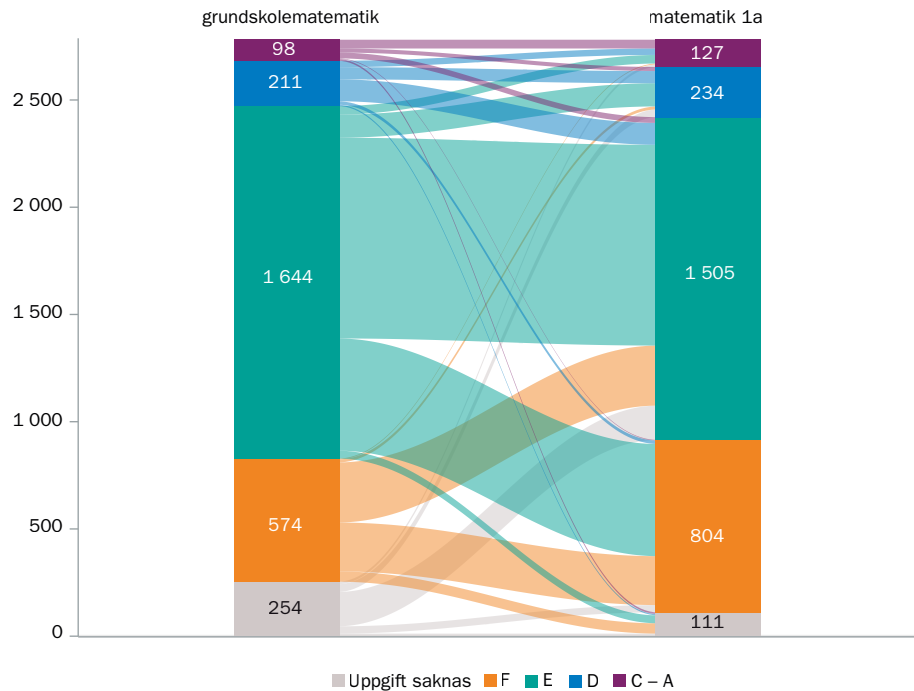
Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

Majoriteten av elever som läser på yrkesprogram och som uppnår examen har till övervägande del högst slutbetyget E i matematik från grundskolan. När

samma elever betygsattes i matematik 1a var det överlag fler elever som fick ett högre betyg i matematik 1a än slutbetyg i årskurs 9. Att få ett F i matematik 1a innebär att man inte uppfyller kraven för examen, dessa elever återfinns därför i nästa diagram.

Diagram 13. Matematik 1a, Elever nära examen från yrkesprogram.

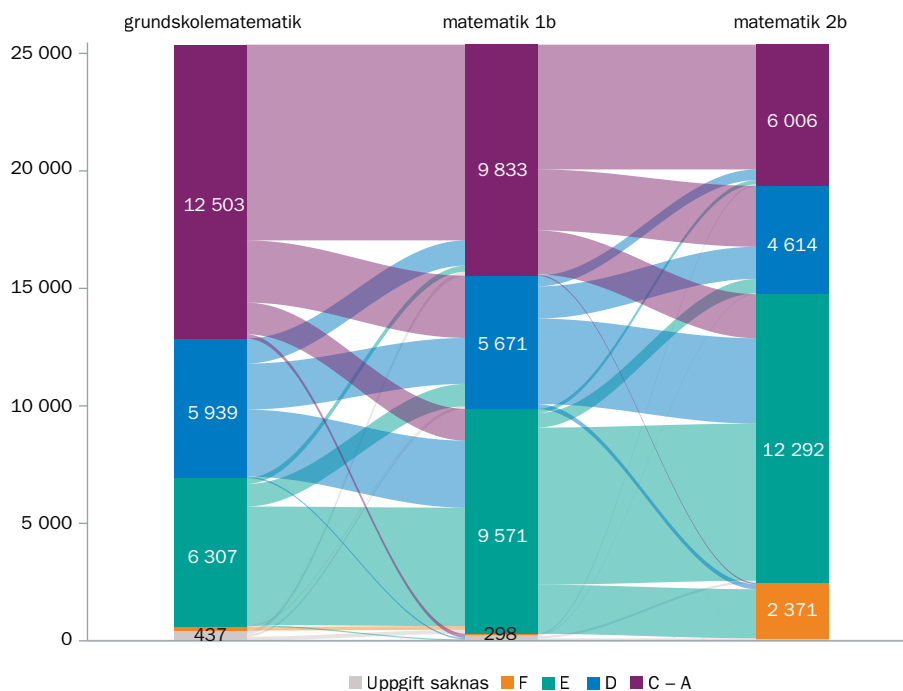

Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

De elever som får kursbetyget F i matematik 1a har inte möjlighet att erhålla en examen då eleven måste ha ett godkänt betyg i denna kurs för att uppfylla examenskraven. Den grupp som får kursbetyget F är till störst del elever som hade slutbetyget E i matematik från grundskolan. En stor andel av de elever som går in i gymnasieskolans yrkesprogram med slutbetyget F i matematik får sedan kursbetyget E i matematik 1a. Resterande elever med slutbetyg F samt ett fåtal elever med slutbetygen D eller högre får också ett F i matematik 1a.

Diagram 14. Matematik 2b, Elever med examen från samhällsvetenskapsprogrammet eller ekonomiprogrammet.

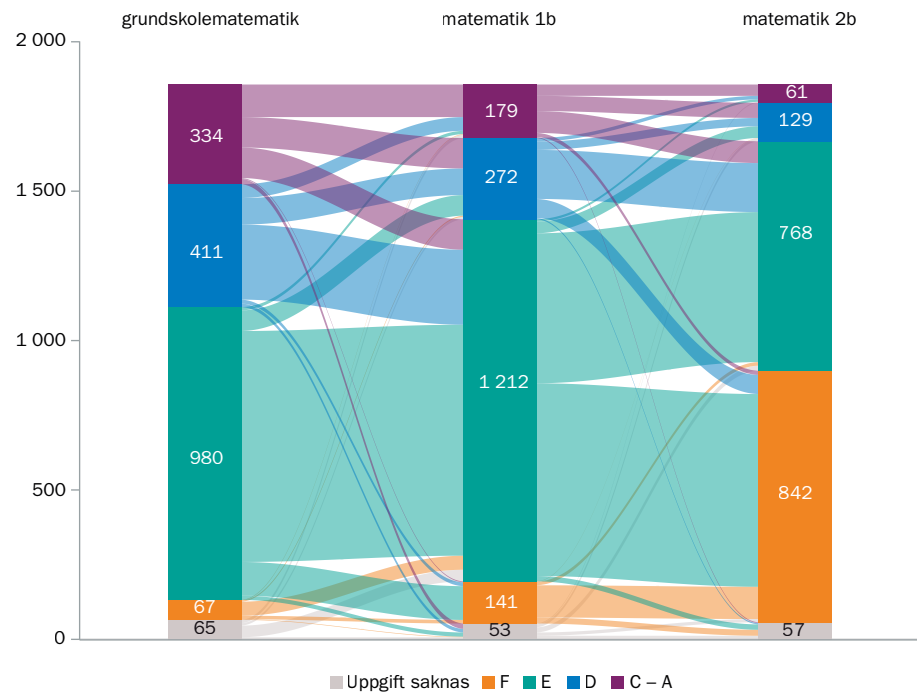

Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

Kursen matematik 1b måste vara godkänd för att eleven ska kunna erhålla examen från samhällsvetenskaps- eller ekonomiprogrammet. Däremot måste inte eleven ha ett godkänt betyg i matematik 2b för att erhålla examen. Det är en högre andel elever som sänker sitt betyg i matematik från grundskolan till matematik 1b, än det är elever som höjer sitt betyg. Skillnaden kan vara både ett och två betygssteg. För elever med slutbetyget D eller kursbetyget D i matematik 1b är det vanligast att få ett lägre kursbetyg än D i påföljande kurs.

Diagram 15. Matematik 2b, Elever nära examen från samhällsvetenskapsprogrammet eller ekonomiprogrammet.

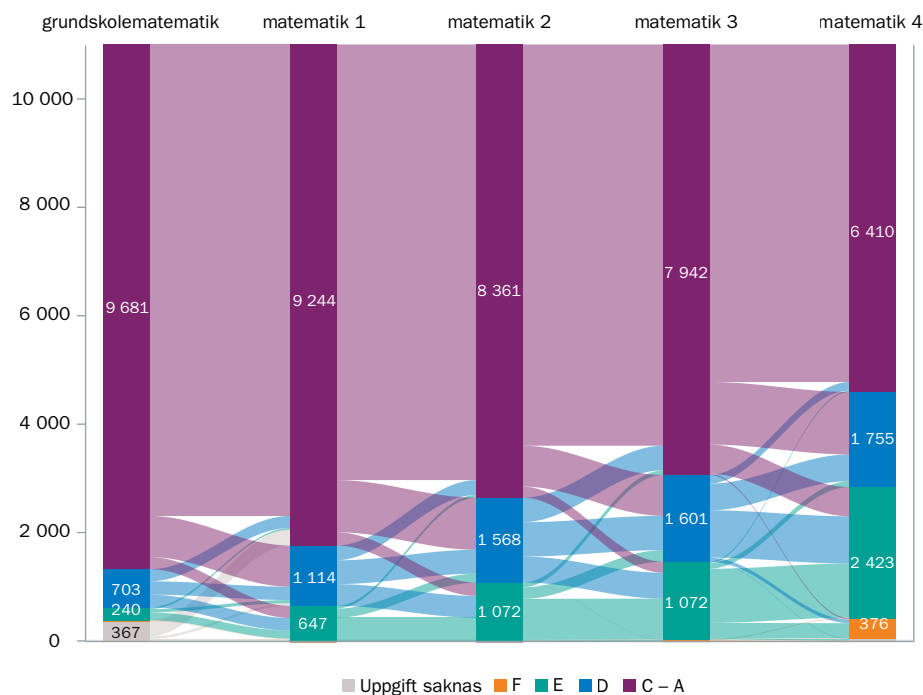
Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

Av de elever som inte erhåller examen från dessa program men ändå har 2 000 godkända poäng är det en mindre andel elever som har slutbetyg A, B eller C i matematik. De flesta som erhåller kursbetyget F i matematik 2b har kursbetyget E i matematik 1b. De elever som hade kursbetyget F i matematik 1b har nästan uteslutande kursbetyget F i matematik 2b.

För båda grupperna är det färre som får ett högre kursbetyg i matematik 2b än i 1b jämfört med antalet elever som får ett högre kursbetyg i matematik 1b än slutbetyg i årskurs 9.

Diagram 16. Matematik 4, Elever med examen från naturvetenskapsprogrammet inriktning naturvetenskap eller teknikprogrammet inriktning teknik.

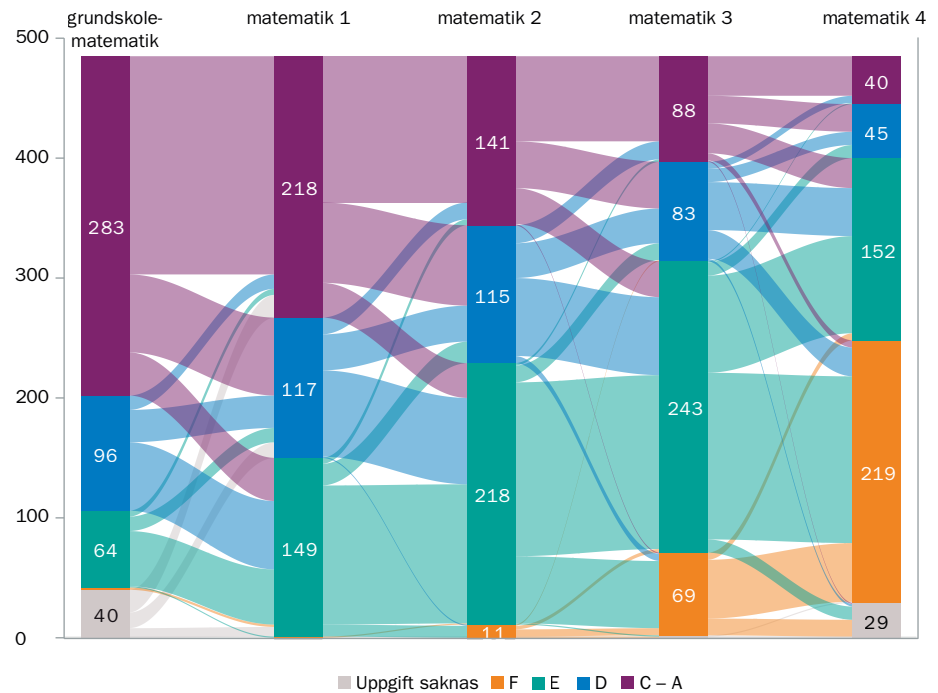

Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

Naturvetenskaps- och teknikprogrammet är två matematiktunga program och lockar därför i regel till sig elever som är intresserade av ämnet. Kursen matematik 1 måste vara godkänd för att eleven ska kunna erhålla examen från naturvetenskaps- och teknikprogrammet. Däremot måste inte eleven ha ett godkänt betyg i alla de andra matematikkurserna för att erhålla examen så länge minst 2 250 poäng är godkända kurser. I denna redovisning har betyg från de övriga matematikspåren, a och b, inkluderats i de fall då eleven har läst tidigare kurser inom andra program. Det finns ett kontinuerligt flöde av elever som får ett kursbetyg ett eller två steg lägre än i föregående kurs. Elever som får ett kursbetyg som är högre än i föregående kurs blir successivt färre för varje matematikkurs.

Diagram 17. Matematik 4, Elever nära examen från naturvetenskapsprogrammet inriktning naturvetenskap eller teknikprogrammet inriktning teknik.

Att uppgift saknas för slutbetyg i årskurs 9 kan bero på att eleven har studerat inom en skolform som inte ingår i Skolverkets reguljära individinsamlingar.

Elever med slutbetyget F har läst upp sitt betyg för att bli behörig till ett nationellt program. Detta kan göras antingen inom ramen för sommarskola eller ett introduktionsprogram.

Elever som inte erhåller examen men som har 2 000 godkända poäng från naturvetenskaps- eller teknikprogrammet har ett större flöde nedåt i betygs-skalan mellan en kurs och den föregående. För elever med kursbetyg D är det vanligare att erhålla ett lägre kursbetyg i påföljande kurs än att få samma eller ett högre betyg. För varje kurs ökar dessutom andelen som får ett kursbetyg som är två steg lägre än i föregående kurs. Det innebär att de elever som får kursbetyget E eller F inte nödvändigtvis hade kursbetyget D respektive E i kursen innan.

Andelen F ökar successivt

Antalet elever som får kursbetyget F ökar successivt ju fler matematikkurser som eleverna läser. Det är en minskande grupp som genomgående behåller samma betyg i matematik. Detta är en trend som syns hos alla populationer, men i betydligt högre grad hos eleverna som är nära examen vid avgång från gymnasiet. Att elever successivt får lägre betyg i matematikkurserna kan förklaras av den ökande komplexiteten och abstraktionsnivån i matematikkurserna. Matematik 1 har till viss del samma innehåll som matematik i årskurs 9 medan matematik 2 har väsentligt annat innehåll.¹⁷ Kraven på eleverna höjs då för att kunna erhålla samma betyg som i matematik 1.

¹⁷ Skolverket, 2011. Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011.

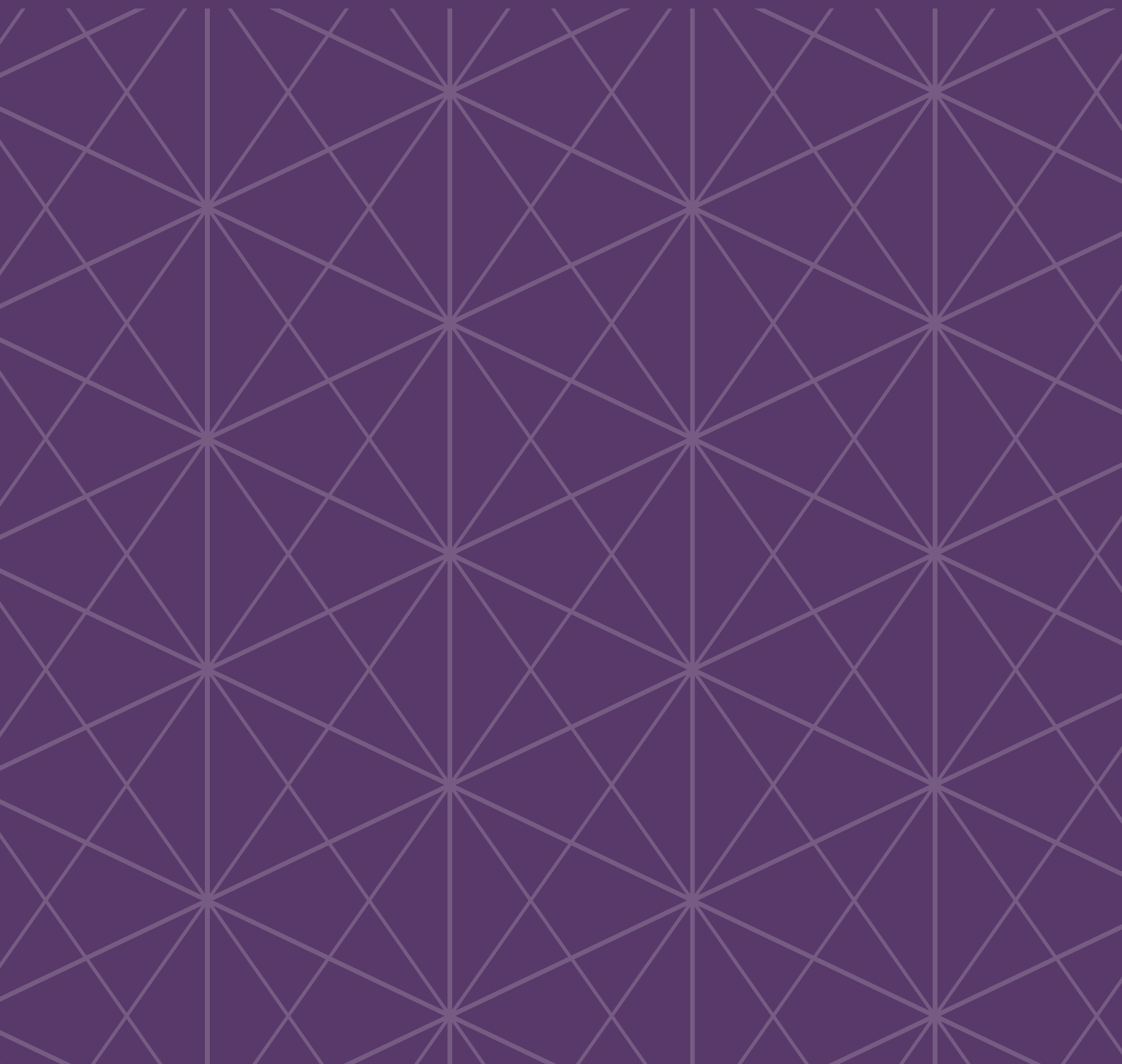
Elever som inte uppnår ett godkänt betyg i en kurs kan ges ytterligare undervisning i ämnet istället för eller vid sidan av den påföljande kursen. Detta kan bidra till svårigheter för eleven att klara den påföljande kursen. Särskilt prioriterat är det att eleverna klarar matematik 1 vilket är ett kriterium för att uppnå examen.

Det är tydligt för samtliga elevgrupper att kursbetyget F inte nödvändigtvis föregås av kursbetyget E även om flödet av elever som erhåller kursbetyget F är som störst från betyget E vid föregående mätpunkt. Det är ovanligt att elever höjer sig igen efter att ha fått ett E i en kurs. Majoriteten av eleverna ligger antingen kvar på ett E eller sänker sig ytterligare till ett F i nästa kurs. En sänkning om två eller flera betygssteg är dessutom vanligare ju högre upp i kurserna man kommer. Sådana sänkningar är dessutom vanligare bland de elever som senare ska visa sig inte erhålla en examen även om det inte nödvändigtvis beror på elevens betyg i matematik. Diagrammen ovan kan dock inte ge svar på den exakta utvecklingen för de elever som i de eller den högsta avslutande matematikkursen på respektive program får kursbetyget F.

I analyserna har betygsstegen A, B och C slagits samman för att öka tydligheten i diagrammen. Det gör att betygsstegen D och E är de enda där såväl höjningar som sänkningar kan utläsas. Betygssteget E har en säregen ställning eftersom en sänkning innebär att eleven blir underkänd på kursen. Betygssteget D har en annan egenhet, att det i likhet med B befinner sig mitt emellan två definierade betygssteg. En relevant frågeställning att arbeta vidare med är om höjningar och sänkningar är lika vanliga mellan samtliga betygssteg med hypotesen att elever med betygen B och D i större utsträckning erhåller ett högre eller lägre betyg i nästa kurs.

REDOVISNING PER PROGRAM

YRKESPROGRAM

Barn- och fritidsprogrammet

Efter examen från barn- och fritidsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta med barn, ungdomar eller vuxna inom pedagogiska och sociala yrkesområden eller i fritids- och friskvårdssektorn. Programmet har tre inriktningar: *fritid och hälsa*; *pedagogiskt arbete* samt *socialt arbete*.

Elever på programmet

Antalet elever som har sökt till och som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2014. Hösten 2018 var det 3 705 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 9 391 elever som läser på programmet varav 872 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 90 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 65 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 75 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 66 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 86 procent som slutförde med examen. Det var 34 procent som läste utökat program och 50 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 40 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 17 procent var studerande.

Tabell 6. Elever på barn- och fritidsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	4 531	3 844	3 736	3 414	3 689	3 734	4 305	4 966
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,8	3,4	3,5	3,2	3,5	3,4	3,7	4,0
Antal nybörjarelever i år 1	2 895	2 284	2 377	2 096	2 157	2 241	2 435	2 888
Andel (%) nybörjare	77,4	74,4	77,5	76,3	77,5	79,5	77,5	78,4
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	174,8	174,5	179,8	183,5	185,8	187,9	189,7	191,8
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,8	2,5	2,6	2,3	2,3	2,0	2,3	2,7
på nationella program	3,4	3	3,2	2,8	2,9	2,8	3,1	3,4
på yrkesprogram	9	8,4	8,9	8,3	8,8	8,6	9,4	10,2
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 746	3 078	3 076	2 762	2 794	2 828	3 168	3 705
varav antal elever i år 2	-	3 456	2 923	2 865	2 660	2 666	2 753	2 955
varav antal elever i år 3	-	-	3 428	2 962	2 882	2 705	2 667	2 731
Totalt antal elever samtliga år	3 746	6 534	9 427	8 589	8 336	8 199	8 588	9 391
Antal lärlingar*	108	270	408	379	473	562	677	878
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	65,2	63,9	63,7	61,8	60,9	60,4	59,9	60,8
Andel (%) män	34,8	36,1	36,3	38,2	39,1	39,6	40,1	39,2
Andel (%) svensk bakgrund	85,3	84,2	83,5	81,6	80,6	78,5	77	75,4
Andel (%) utländsk bakgrund	14,7	15,8	16,5	18,4	19,4	21,5	23	24,6
Andel (%) offentlig huvudman	81,4	82,3	82,5	83,2	82,1	82,1	81,9	82,6
Andel (%) enskild huvudman	18,6	17,7	17,5	16,8	17,9	17,9	18,1	17,4
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	71	68,4	67,5	66,3	65,9	64,4	63,2	61,8
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	29	31	32,5	33,7	34,1	35,6	36,8	38,2

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 7. Elever med registrerad inriktning i år 3 på barn- och fritidsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 323	2 916	2 882	2 705	2 666	2 731
Andel (%) av eleverna i år 3	96,9	98,4	100	100	100	100
Fritid och hälsa antal elever	1 103	946	914	843	804	798
Andel (%) av eleverna	33,2	32,4	31,7	31,2	30,2	29,2
Andel (%) av kvinnorna	18,8	18	19,4	17,9	16,2	14,9
Andel (%) av männen	62,4	58	52,2	53,3	51,7	50,9
Pedagogiskt arbete antal elever	1 852	1 563	1 588	1 528	1 559	1 645
Andel (%) av eleverna	55,7	53,6	55,1	56,5	58,5	60,2
Andel (%) av kvinnorna	70	68,2	68,1	70,3	73,4	74,6
Andel (%) av männen	27	27,8	33,5	33,5	35,4	38,5
Socialt arbete antal elever	368	407	380	334	303	288
Andel (%) av eleverna	11,1	14	13,2	12,3	11,4	10,5
Andel (%) av kvinnorna	11,3	13,8	12,6	11,8	10,4	10,5
Andel (%) av männen	10,6	14,2	14,2	13,2	12,9	10,6

Programmets spridning i landet

Tabell 8. Barn- och fritidsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	158	140	134	121	134	130	134	139
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	188	175	177	192	191	188	199
varav offentlig huvudman	-	143	136	139	151	153	149	161
varav enskild huvudman	-	45	39	38	41	38	39	38

Elevflöden i programmet

Tabell 9. Andel (%) elever på barn- och fritidsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 895	2 284	2 377	2 096	2 157	2 240	2 435
Efter ett år	Elever kvar på samma program	87,2	87,9	89,1	90,7	88,5	90,1	89,5
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,5	5,8	4,6	4,7	5,4	5,2	4,6
	Bytt till högskoleförberedande program	3,4	2,9	3,1	2,1	2,8	2,3	2,1
	Bytt till introduktionsprogram	1,4	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8	1,6
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,4	2,1	1,7	1,3	2,5	1,5	2,2
Efter två år	Elever kvar på samma program	85	84,9	86,7	87,6	86,4	87,0	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,2	5,8	4,8	5,2	5,1	5,0	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,5	3,2	3,2	2,1	2,5	2,5	
	Bytt till introduktionsprogram	0,9	1,6	1,3	0,8	0,7	0,8	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	4,4	4,6	4	4,3	5,3	4,8	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	62	63,5	65,3	69,3	64,7		

Tabell 10. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på barn- och fritidsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 731	2 409	2 379	2 262	2 203
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	83,2	83,4	85,1	86,5	85,9
	Andel (%) med grundläggande behörighet	55	53	53,5	53,8	50,3
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	35,1	40,1			
	Andel (%) studerande	19,3	17,1			

Tabell 11. Genomströmning för nybörjarelever på barn- och fritidsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Barn- och fritidsprogrammet	2 157	74,8	66,3	8,5	72,7	9,2
Kvinnor	1 325	78,0	70,7	7,3	76,2	8,2
Män	832	69,7	59,4	10,3	67,2	10,8
Svensk bakgrund	1 841	77,9	70,1	7,8	75,8	8,2
Utländsk bakgrund	314	56,7	44,3	12,4	54,5	15,3
Offentlig huvudman	1 757	75,1	66,2	8,9	73,3	9,3
Enskild huvudman	400	73,5	67,0	6,5	70,0	8,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	788	76,3	68,7	7,6	74,4	10,0
– gymnasial	1 335	74,4	65,5	8,9	72,1	8,4

Tabell 12. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på barn- och fritidsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Barn- och fritidsprogrammet	2 203	85,9	14,1	33,9	50,3	12,9
Kvinnor	1 377	87,7	12,3	30,1	54,2	13,4
Män	826	83,1	16,9	40,2	43,8	12,0
Svensk bakgrund	1 798	88,0	12,0	33,0	54,1	13,2
Utländsk bakgrund	404	76,5	23,5	37,6	33,4	11,7
Offentlig huvudman	1 784	85,5	14,5	32,7	48,2	12,9
Enskild huvudman	419	87,8	12,2	38,7	59,2	12,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	770	88,4	11,6	39,1	59,2	13,2
– gymnasial	1 375	84,8	15,2	30,7	46,2	12,8

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är 61 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011 då den var 65 procent. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 75 procent, att läsa inriktningen *pedagogiskt arbete*. Männerna väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *fritid och hälsa*, 51 procent. Sedan läsåret 2013/14 har andelen män som läser denna inriktning minskat till fördel för inriktningen *pedagogiskt arbete*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 71 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 59 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 30 procent läst utökat program och till 54 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 40 procent som läst utökat program och 44 procent som läst in grundläggande behörighet.

Kvinnorna uppnådde i högre utsträckning examen och har i högre utsträckning än männen läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 199 skolenheter i 139 skolkommuner. Det är 19 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 17 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har varit relativt stabil sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har ökat något.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 67 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 66 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 39 procent av eleverna som har läst utökat program och 59 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 33 procent som har läst utökat program och 48 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen skillnad i andelen elever som uppnår examen hos de olika typerna av huvudman. Däremot var det vanligare att elever hos enskild huvudman har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 25 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 70 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 44 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 33 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 54 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 38 procent som hade läst utökat program och 33 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 38 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 29 procent. Det är en något större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 69 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 66 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 59 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 31 procent som hade läst utökat program och 46 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om barn- och fritidsprogrammet

Efterfrågan på de kompetenser som barn- och fritidsprogrammet utbildar till är fortsatt hög. Detta bekräftas av såväl nationella, regionala som lokala representanter för skola respektive arbetsliv samt av det nationella programrådet för barn- och fritidsprogrammet som ger uttryck för att det finns ett stort behov av utbildad personal inom de yrken som barn- och fritidsprogrammet utbildar för. Detta gäller bl.a. arbeten inom funktionshinderområdet, arbete som barnskötare eller väktare samt arbete vid fritids-, idrotts-, bad- och friskvårdsanläggningar. Som exempel har den tidigare situationen där det funnits en osäkerhet kring anställningsbarheten för barnskötare förändrats. Den omfattande bristen på personal inom förskolan och fritidshemmet innebär att allt fler huvudmän efterfrågar barnskötare med examen från barn- och fritidsprogrammet och i allt högre utsträckning erbjuder dem tillsvidareanställningar. Detta kan även vara en förklaring till den ökande andelen sökande till barn- och fritidsprogrammet och i synnerhet valet att studera inriktningen *pedagogiskt arbete*.

För inriktningen *fritid och hälsa* ser branschen ett ökat behov av kompetenser inom framför allt fritidsverksamhet. Vidare fortsätter behoven av bad/sporthallspersonal att öka. Intresset för yrkesutgången väktare håller sig på en stabil nivå och branschen ser ett fortsatt behov av arbetskraft. För att få anställning som personlig tränare krävs en certifiering som skolor med yrkesutgången personlig tränare inte kan ge, dock erhåller eleverna kunskaper så att de efter erhållen examen kan certifieras genom branschen, alternativt genom utbildning via yrkeshögskolan inom friskvårdssektorn.

Flera skolhuvudmän väljer istället att benämna yrkesutgången gyminstruktör alternativt hälsocoach med kompetens inom friskvårdsområdet.

Inriktningen *socialt arbete* ger kompetenser som efterfrågas men inriktningen lockar fortsatt få elever. Vidare är det för skolhuvudmän en utmaning att rekrytera behöriga lärare till denna inriktning. Det har även visat sig att elever som påbörjar utbildning inom den pedagogiska inriktningen, efter att ha läst specialpedagogik inom programfördjupningen, erhåller ett intresse för yrkesutgångarna inom den sociala inriktningen. Med anledning av ovanstående har Skolverket fått i uppdrag att slå samman inriktningarna *pedagogiskt arbete* respektive *socialt*

arbete till den gemensamma inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete*.¹⁸ Detta kan bland annat innebära en möjlighet att ”specialisera sig” mot den sociala inriktningen inom ramen för inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete*. Som exempel kan elever som studerar mot yrkesutgången väktare komma att kunna studera inom ramen för den sammanslagna inriktningen *pedagogiskt och socialt arbete* och erhålla kurser mot social inriktning. Skolverket har redovisat uppdraget om en sammanslagning av inriktningarna och avvaktar regeringens beslut i frågan.

Fler än hälften av eleverna som studerar på barn- och fritidsprogrammet väljer att läsa kurser som inom ramen för deras examen ger grundläggande behörighet till högskolan. Med hänvisning till detta ger skolhuvudmän och skolor uttryck för att det är angeläget att verka för att kursen engelska 6 ingår som programfördjupningskurs inom programstrukturen för barn- och fritidsprogrammet. Detta skulle enligt dem underlätta planering och genomförande av elevernas studier men även öka barn- och fritidsprogrammets attraktionskraft och därmed sannolikt bidra till att fler väljer att söka till barn- och fritidsprogrammet.

18 Regleringsbrev 2017-10-12 (dnr 112-2017:1585).

Bygg- och anläggningsprogrammet

Efter examen från bygg- och anläggningsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom något av bygg- och anläggningsbranschens yrken, till exempel som anläggningsarbetare, anläggningsmaskinförare, betongarbetare, byggnadsmålare eller plåtslagare. Programmet har fem inriktningar: *anläggningsfordon, husbyggnad, mark och anläggning, måleri* samt *plåtslageri*.

Elever på programmet

Antalet elever som har sökt till och som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2015. Hösten 2018 var det 4 753 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 13 212 elever som läser på programmet varav 2 936 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 93 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 75 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 82 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 76 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 40 procent som läste utökat program och 21 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 60 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 4 procent var studerande.

Tabell 13. Elever på bygg- och anläggningsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	7 666	6 417	5 568	5 231	5 008	5 508	6 009	6 453
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	6,4	5,7	5,2	4,9	4,7	5	5,2	5,2
Antal nybörjarelever i år 1	4 792	4 137	3 683	3 530	3 269	3 684	3 769	3 908
Andel (%) nybörjare	81	80,7	81,3	83	83	84,4	83,1	82,5
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	175,5	174,3	175,5	178	180,5	182	184,4	186,0
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	4,5	4,1	3,8	3,5	3,2	3,1	3,3	3,4
på nationella program	5,4	5	4,6	4,4	4,1	4,4	4,5	4,4
på yrkesprogram	14,2	13,9	13,2	12,8	12,4	13,3	13,6	13,1
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	5 923	5 128	4 532	4 256	3 950	4 375	4 557	4 753
varav antal elever i år 2	-	5 556	4 931	4 324	4 081	3 887	4 207	4 412
varav antal elever i år 3	-	-	5 353	4 719	4 136	3 965	3 770	4 047
Totalt antal elever samtliga år	5 923	10 684	14 816	13 299	12 167	12 227	12 534	13 212
Antal lärlingar*	270	655	1 292	1 912	2 145	2 334	2 502	2 936
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	9,2	8,9	8,4	8,5	8,5	8,7	8,6	9,0
Andel (%) män	90,8	91,1	91,6	91,5	91,5	91,3	91,4	91,0
Andel (%) svensk bakgrund	90,2	89,8	89,1	88	87,9	87,6	87,2	86,4
Andel (%) utländsk bakgrund	9,8	10,2	10,9	12	12,1	12,4	12,8	13,6
Andel (%) offentlig huvudman	79,9	81,3	82,2	83,2	83,7	84,3	84,3	83,5
Andel (%) enskild huvudman	20,1	18,7	17,8	16,8	16,3	15,7	15,7	16,5
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,1	68,9	68,3	67,9	67,4	66,6	65,0	63,3
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,9	31,1	31,7	32,1	32,6	33,4	35,0	36,7

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 14. Elever med registrerad inriktning i år 3 på bygg- och anläggningsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	5 176	4 717	4 134	3 964	3 769	4 047
Andel (%) av eleverna i år 3	96,7	100	100	100	100	100
Anläggningsfordon antal elever	449	360	416	428	356	454
Andel (%) av eleverna	8,7	7,6	10,1	10,8	9,4	11,2
Andel (%) av kvinnorna	7,7	5,7	6,9	7,9	7,1	10,1
Andel (%) av männen	8,8	7,8	10,4	11,1	9,7	11,3
Husbyggnad antal elever	3 429	3 087	2 669	2 553	2 551	2 690
Andel (%) av eleverna	66,2	65,4	64,6	64,4	67,7	66,5
Andel (%) av kvinnorna	24	25,8	27	31,4	36	35,9
Andel (%) av männen	70	69	68	67,4	70,5	69,3
Mark och anläggning antal elever	321	380	253	249	208	226
Andel (%) av eleverna	6,2	8,1	6,1	6,3	5,5	5,6
Andel (%) av kvinnorna	2,9	7,5	6	4,6	2,9	4,9
Andel (%) av männen	6,5	8,1	6,1	6,4	5,7	5,7
Måleri antal elever	744	690	635	549	503	511
Andel (%) av eleverna	14,4	14,6	15,4	13,8	13,3	12,6
Andel (%) av kvinnorna	64,3	58,5	58,6	55,2	51,6	46,8
Andel (%) av männen	10	10,7	11,4	10,1	9,9	9,4
Plåtslageri antal elever	233	200	161	185	151	166
Andel (%) av eleverna	4,5	4,2	3,9	4,7	4	4,1
Andel (%) av kvinnorna	1,2	2,6	1,4	0,9	2,3	2,3
Andel (%) av männen	4,8	4,4	4,1	5	4,2	4,3

Programmets spridning i landet

Tabell 15. Bygg- och anläggningsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	162	158	152	148	149	150	149	151
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	227	213	214	217	220	224	224
varav offentlig huvudman	-	151	145	149	156	157	159	157
varav enskild huvudman	-	76	68	65	61	63	65	67

Elevflöden i programmet

Tabell 16. Andel (%) elever på bygg- och anläggningsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		4 792	4 137	3 683	3 530	3 269	3 684	3 769
Efter ett år	Elever kvar på samma program	91,8	91,1	91,5	91,4	92	91,6	92,5
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,3	4,6	4,5	4,8	4,2	4,2	4,3
	Bytt till högskoleförberedande program	1,4	2,4	1,3	1,5	1,6	1,5	1,5
	Bytt till introduktionsprogram	0,8	0,6	1,4	1,4	0,9	0,9	0,4
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,8	1,3	1,4	1	1,4	1,8	1,3
Efter två år	Elever kvar på samma program	88,1	87,6	88,6	88,0	89,0	88,3	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,4	5,6	5,5	5,7	4,9	4,6	
	Bytt till högskoleförberedande program	1,7	2,8	1,7	1,6	1,9	1,7	
	Bytt till introduktionsprogram	0,7	0,6	1	1,1	0,5	0,7	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,1	3,4	3,2	3,7	3,7	4,6	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	70,7	73	72,2	73,0	74,6		

Tabell 17. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på bygg- och anläggningsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	4 704	4 225	3 686	3 543	3 373
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	85,6	88	87,8	88,6	89,6
	Andel (%) med grundläggande behörighet	22,4	22,3	22,1	20,7	21,1
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	53,7	60,1			
	Andel (%) studerande	4,1	4,2			

Tabell 18. Genomströmning för nybörjarelever på bygg- och anläggningsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Bygg- och anläggningsprogrammet	3 269	81,7	75,6	6,1	80,5	6,7
Kvinnor	291	71,8	66,0	5,8	68,7	15,5
Män	2 978	82,7	76,6	6,1	81,7	5,8
Svensk bakgrund	2 980	83,6	78,2	5,4	82,4	6,0
Utländsk bakgrund	289	62,6	48,8	13,8	60,9	13,5
Offentlig huvudman	2 798	83,7	77,7	6,0	83,0	5,9
Enskild huvudman	471	70,1	63,1	7,0	66,2	11,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 076	85,6	80,9	4,7	84,5	6,5
– gymnasial	2 156	80,2	73,5	6,7	78,9	6,7

Tabell 19. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på bygg- och anläggningsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Bygg- och anläggningsprogrammet	3 373	89,6	10,4	39,9	21,1	13,0
Kvinnor	268	89,6	10,4	49,3	32,1	13,5
Män	3 105	89,6	10,4	39,1	20,1	12,9
Svensk bakgrund	2 997	91,5	8,5	39,3	21,9	13,1
Utländsk bakgrund	376	74,5	25,5	44,9	14,6	11,7
Offentlig huvudman	2 864	90,4	9,6	39,7	21,3	13,1
Enskild huvudman	509	85,1	14,9	40,9	19,8	12,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 137	92,1	7,9	46,0	27,3	13,3
– gymnasial	2 168	88,6	11,4	36,3	17,9	12,8

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 9 procent kvinnor. Andelen har varit stabil över tid. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 47 procent, att läsa inriktningen *måleri*. Andelen kvinnor som väljer inriktningen *måleri* har minskat över tid till förmån för inriktningen *husbyggnad*. Männerna väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *husbyggnad*, 69 procent.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 77 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 49 procent läst utökat program och till 32 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 39 procent som läst utökat program och 20 procent som läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att män erhåller examen från programmet men de kvinnor som slutför utbildningen har i högre utsträckning läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 224 skolenheter i 151 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 17 procent av eleverna läser hos dessa. Såväl andelen elever som läser hos enskild huvudman som andelen fristående skolenheter har minskat något sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 63 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 78 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 41 procent av eleverna som har läst utökat program och 20 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 40 procent som har läst utökat program och 21 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Elever som har läst utbildningen hos en offentlig huvudman har i större utsträckning erhållit en examen. Det är ingen skillnad mellan typ av huvudman avseende elevernas val att läsa in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 14 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 78 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 49 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 22 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 45 procent som hade läst utökat program och 15 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 37 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 31 procent. Det är en något större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 81 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 74 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 46 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 27 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 36 procent som hade läst utökat program och 18 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om bygg- och anläggningsprogrammet

Stabil tillströmning av elever

Frågor om jämställdhet, kompetensförsörjning och kvaliteten på yrkesutbildning har varit fortsatt viktiga i Skolverkets dialog med ledamöterna i det nationella programrådet för bygg- och anläggningsprogrammet. Det har diskuterats hur branscherna själva genom deltagande på gymnasiemässor och ökad aktivitet i media och sociala medier kan bidra till att öka attraktionskraften och kännedomen om möjligheterna till både arbete och fortsatta studier efter bygg- och anläggningsprogrammet. Skolverkets kampanj ”Gymnasiemytologin” anses också ha haft en positiv inverkan på elevers och vårdnadshavares syn på yrkesprogrammets möjligheter till både vidare studier och välbetalda arbeten. Bygg- och anläggningsprogrammet har för tredje året i rad en ökning av antalet elever som både söker och antas till programmet. Det gäller också andelen kvinnor som även detta år ökade.

Fler elever läser in grundläggande behörighet och når målen för gymnasieexamen

Fördelningen av eleverna på programmets fem inriktningar är tämligen stabil där drygt 60 procent av eleverna väljer *husbyggnad*, cirka 15 procent av eleverna väljer *måleri*, cirka 12 procent väljer *anläggningsfordon*, cirka 7 procent av eleverna väljer *mark och anläggning* och cirka 6 procent väljer *plåtslageri*. Eleverna som går på bygg- och anläggningsprogrammet läser i allt större omfattning de kurser som krävs för grundläggande behörighet vilket flera ledamöter i programrådet påtalar att branschen sätter stort värde på. Statistiken visar att eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet i hög grad når målen för gymnasieexamen. Av 3 373 avgångselever fick 3 021 elever en gymnasieexamen, 89,5 procent av kvinnorna och 82,4 procent männen på programmet.

Kvaliteten på yrkesutbildningen

Inom programrådet har det fortsatt diskuterats hur olika parametrar påverkar kvaliteten på yrkesutbildningarna, där till exempel yrkeslärarnas kompetens i både rollen som kunniga inom yrket och duktiga pedagoger, tid i lärarnas tjänster för apl-besök och uppföljning samt fortsatt utbildning av handledare på apl-platserna anses ha en stor inverkan på utbildningens kvalitet och elevernas måluppfyllelse. Den gymnasiala lärlingsutbildningen blir allt vanligare inom bygg- och anläggningsprogrammet vilket ställer högre krav på samverkan mellan skola och arbetsplats.

Programrådet anser även att de lokala programrådets arbete behöver kvalitetssäkras då det idag finns en stor variation på hur dessa bedrivs. Programrådet ser behov av ett tydligare stödmaterial som kan användas av skolorna vid planering och genomförande av lokala programråd. Det finns idag en vägledning i Skolverkets publikation ”Planera, genomföra och följ upp arbetsplatsförlagt lärande”¹⁹.

Elever med rätt kompetens är attraktiva på arbetsmarknaden

Ledamöter i programrådet vittnar om att arbete som många skolor gör genom att fortbilda och förbereda eleverna inför en anställning genom att erbjuda vissa så kallade behörighetskurser ökar elevernas attraktivitet på arbetsmarknaden. Det gäller behörighetsgivande kurser som heta arbeten, säkra lyft, arbetsplattform, ställningsbyggnad, arbete på väg och arbete på tak. *Anläggningsfordon* och *plåtslageri* är ett par av de inriktningar inom bygg och anläggningsprogrammet som är dyra att bedriva. Programrådet bedömer att kommuner i större utsträckning behöver samverka med branschskolor regionalt och även med vuxenutbildningen för att få bättre ekonomiska förutsättningar för kostsamma yrkesutbildningar och välkomnar Skolverkets försöksverksamhet med branschskolor.

Alternativa yrkesutgångar

Skolverket har tillsammans med programrådet inlett dialog om fler tänkbara yrkesutgångar med anknytning till andra yrkesprogram. Syftet är första och främst att lösa kompetensbrister inom vissa yrken men också att bidra till programmets attraktivitet och till ökad kvarvarofaktor hos elever. Tänkbara yrkesutgångar som har diskuterats är tornkranförare, bygghandel, stålbyggnad och småhusbyggnad där det i diskussionerna har framkommit att det finns ett intresse av utbildning mot inom branschen nya yrkeskategorier och dessa visar sig ha kopplingar till yrkesprogrammen handels och administrations-, industri-tekniska och hantverksprogrammen.

19 *Planera, genomföra och följ upp arbetsplatsförlagt lärande* Skolverket, 2018.

El- och energiprogrammet

Efter examen från el- och energiprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta med automatiserade produktionssystem, system för energi-, miljö- och vattenteknik eller dator- och kommunikationssystem, eller för att arbeta som elektriker inom eldistribution eller installation. Programmet har fyra inriktningar: *automation, dator- och kommunikationsteknik, elteknik* samt *energiteknik*.

Elever på programmet

Antalet elever som har sökt till och som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2015. Hösten 2018 var det 5 323 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 14 622 elever som läser på programmet varav 1 059 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 74 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har i störst utsträckning gått till ett annat yrkesprogram men ökande andelar av eleverna har gått till ett högskoleförberedande program eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 81 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 76 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 92 procent som slutförde med examen. Det var 44 procent som läste utökat program och 36 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den kullen elever som lämnade programmet 2015 med examen var det ett år efter avslutade studier 42 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 13 procent var studerande.

Tabell 20. Elever på el- och energiprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	6 016	5 729	5 548	5 467	5 408	5 477	5 969	6 787
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	5	5,1	5,2	5,2	5,1	4,9	5,1	5,4
Antal nybörjarelever i år 1	4 762	4 409	4 207	4 137	4 002	4 162	4 094	4 385
Andel (%) nybörjare	84,2	84	84,8	83,9	83	86,1	81,7	82,7
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	179,1	180,1	185,6	187,7	189,2	191,7	193,6	195,7
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	4,3	4,2	4,1	4,1	3,9	3,5	3,6	3,8
på nationella program	5,2	5,1	5,1	5,1	5	4,9	4,9	4,9
på yrkesprogram	13,6	14,3	14,4	14,9	15,2	14,8	15	14,6
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	5 661	5 259	4 966	4 943	4 827	4 849	5 041	5 323
varav antal elever i år 2	-	5 193	4 974	4 636	4 579	4 597	4 564	4 798
varav antal elever i år 3	-	-	5 083	4 897	4 534	4 441	4 471	4 501
Totalt antal elever samtliga år	5 661	10 452	15 023	14 476	13 940	13 887	14 076	14 622
Antal lärlingar*	35	170	368	494	621	693	798	1 059
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	4,3	4,2	4	3,8	3,6	3,3	3,2	3,4
Andel (%) män	95,7	95,8	96	96,2	96,4	96,7	96,8	96,6
Andel (%) svensk bakgrund	84,3	83,3	82,9	82,4	82,2	81,9	81	78,6
Andel (%) utländsk bakgrund	15,7	16,7	17,1	17,6	17,8	18,1	19	21,4
Andel (%) offentlig huvudman	66,8	68	68,6	69,1	69	69,1	67,9	66,5
Andel (%) enskild huvudman	33,2	32	31,4	30,9	31	30,9	32,1	33,5
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	62,5	61,6	61,4	60,6	59,9	58,8	57,8	56,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	37,5	38,4	38,6	39,4	40,1	41,2	42,2	43,4

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 21. Elever med registrerad inriktning i år 3 på el- och energiprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	4 912	4 897	4 534	4 441	4 470	4 500
Andel (%) av eleverna i år 3	96,6	100	100	100	100	100
Automation antal elever	531	504	450	441	495	451
Andel (%) av eleverna	10,8	10,3	9,9	9,9	11,1	10,0
Andel (%) av kvinnorna	7,8	9,6	9,5	11,6	2,8	9,0
Andel (%) av männen	10,9	10,3	9,9	9,9	11,3	10,1
Dator- och kommunikationsteknik antal elever	1 574	1 548	1 455	1 445	1 444	1 427
Andel (%) av eleverna	32	31,6	32,1	32,5	32,3	31,7
Andel (%) av kvinnorna	24,5	17,8	21,3	16,3	31,2	27,6
Andel (%) av männen	32,4	32,2	32,5	33,1	32,3	31,8
Elteknik antal elever	2 660	2 729	2 510	2 484	2 470	2 532
Andel (%) av eleverna	54,2	55,7	55,4	55,9	55,3	56,3
Andel (%) av kvinnorna	58,3	66,5	66,3	68,7	64,5	59,0
Andel (%) av männen	54	55,3	54,9	55,5	55	56,2
Energiteknik antal elever	147	116	119	71	61	90
Andel (%) av eleverna	3	2,4	2,6	1,6	1,4	2,0
Andel (%) av kvinnorna	9,4	6,1	3	3,4	1,4	4,5
Andel (%) av männen	2,7	2,2	2,6	1,5	1,4	1,9

Programmets spridning i landet

Tabell 22. El- och energiprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	163	165	154	152	154	151	154	153
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	275	250	266	259	248	260	256
varav offentlig huvudman	-	156	147	164	162	156	167	160
varav enskild huvudman	-	119	103	102	97	92	93	96

Elevflöden i programmet

Tabell 23. Andel (%) elever på el- och energiprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		4 762	4 409	4 207	4 137	4 002	4 162	4 094
Efter ett år	Elever kvar på samma program	89,4	89,8	90,9	90,5	92,4	90,5	91,4
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,9	5,1	4,7	5	4,1	4,6	4,2
	Bytt till högskoleförberedande program	3,3	3,3	2,6	3	2,2	3,3	2,3
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,5	0,6	0,3	0,5	0,4	0,5
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,8	1,3	1,3	1,2	0,7	1,2	1,7
Efter två år	Elever kvar på samma program	85,7	87	88,1	88,0	89,4	87,8	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,8	5,8	5,6	5,6	5	4,7	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,6	3,7	3,2	2,9	2,5	3,5	
	Bytt till introduktionsprogram	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,4	2,8	2,6	3,1	2,7	3,8	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	66,5	69,9	73,2	73,1	74,1		

Tabell 24. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på el- och energiprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	4 125	4 268	4 055	3 961	3 968
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	87,8	88,1	90,4	91,1	91,6
	Andel (%) med grundläggande behörighet	35,6	36	36,3	35,5	35,5
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	40,1	42,3			
	Andel (%) studerande	15,8	13,0			

Tabell 25. Genomströmning för nybörjarelever på el- och energiprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
El- och energiprogrammet	4 002	81,2	75,5	5,7	79,7	9,4
Kvinnor	135	71,1	65,9	5,2	65,9	13,3
Män	3 867	81,6	75,9	5,7	80,1	9,3
Svensk bakgrund	3 420	82,9	78,0	4,9	81,3	8,8
Utländsk bakgrund	581	71,4	61,3	10,2	70,1	12,7
Offentlig huvudman	2 833	84,4	78,6	5,9	83,2	8,3
Enskild huvudman	1 169	73,4	68,2	5,2	71,1	12,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 601	83,9	79,0	5,0	82,6	8,6
– gymnasial	2 347	79,8	73,6	6,2	78,1	9,8

Tabell 26. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på el- och energiprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
El- och energiprogrammet	3 968	91,6	8,4	43,6	35,5	12,7
Kvinnor	119	89,1	10,9	46,2	42,0	13,2
Män	3 849	91,7	8,3	43,5	35,3	12,7
Svensk bakgrund	3 297	92,9	7,1	43,0	36,8	12,9
Utländsk bakgrund	671	85,2	14,8	46,3	29,2	11,8
Offentlig huvudman	2 837	91,5	8,5	41,7	30,8	12,7
Enskild huvudman	1 131	92,0	8,0	48,3	47,1	12,7
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 653	92,7	7,3	48,5	41,3	12,9
– gymnasial	2 220	91,1	8,9	39,5	31,8	12,5

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 3 procent kvinnor. Andelen har varit stabil över tid. Såväl kvinnorna som männen på programmet väljer i störst utsträckning, 59 procent respektive 56 procent, att läsa inriktningen *elteknik*. Det näst vanligaste valet av inriktning för såväl kvinnor som män är *dator- och kommunikationsteknik* vilket 28 respektive 32 procent av eleverna läser.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 76 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 46 procent läst utökat program och till 42 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 44 procent som läst utökat program och 35 procent som läst in grundläggande behörighet. Då det är ytterst få kvinnor på programmet bör jämförelser mellan män och kvinnor helst undvikas då underlaget är så tunt.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 256 skolenheter i 153 skolkommuner. Det är 38 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 34 procent av eleverna läser hos dessa. Såväl andelen elever som läser hos enskild huvudman som andelen fristående skolenheter har minskat något sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 68 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 79 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 48 procent av eleverna som har läst utökat program och 47 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 42 procent som har läst utökat program och 31 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att elever hos offentlig huvudman erhåller examen men vanligare att elever hos enskild huvudman läser in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 21 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 78 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 61 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 43 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 37 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 46 procent som hade läst utökat program och 29 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 43 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 38 procent. Det är en något större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 79 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 74 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 49 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 41 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 40 procent som hade läst utökat program och 32 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om el- och energiprogrammet

Obalans mellan kvinnor och män

Andelen av gymnasieeleverna som går detta program är relativt konstant sedan införandet av Gy 2011. Programmet är också oförändrat kraftigt mansdominerat. Drygt tre procent av det totala antalet elever är kvinnor. Referensskolor menar att det är svårt att rekrytera kvinnor till ett program med redan få kvinnor om det inte finns kvinnor som förebilder vare sig på skolan eller i arbetslivet.

Obalans mellan inriktningar

El- och energiprogrammet har en kvarvarande obalans mellan inriktningarna. Inriktningen *elteknik* dominerar programmet. Av de 3 968 elever som läsåret 2017/18 hade genomgått programmet med examen eller studiebevis om 2 500 poäng, gick 2 215 elever, 56 procent, inriktningen *elteknik*. Den näst största inriktningen var *dator- och kommunikationsteknik* hade 1 231 elever, 31 procent. Inriktningen *automation* hade 470 elever, 12 procent, och inriktningen *energiteknik* hade 52 elever, en procent.

Av de 4 501 elever som går i år 3 på programmet återfinns 2 532 elever på den största inriktningen *elteknik*, 1 427 på inriktningen *dator- och kommunikationsteknik*, 451 på inriktningen *automation* samt 90 elever på inriktningen *energiteknik*.

El- och energiprogrammet omfattar en stor del av de automations-, el-, dator- och energitekniska områdena. Även om programmet har en god geografisk spridning och erbjuds på ett stort antal skolenheter, är det få skolor som anordnar alla inriktningar. Referensskolor uppger att en del elever tvingas till sitt andrahandsval, eftersom inriktningen *elteknik* är den populäraste, men har ett begränsat antal platser. Skolorna erbjuder oftast endast två inriktningar, och den andra inriktningen är vanligen *dator- och kommunikationsteknik*. Denna inriktning är emellanåt ifrågasatt som en del av programmet, då man på inriktningen *dator- och kommunikationsteknik* har svårt att få ut elever på apl och andelen elever som får jobb efter avslutad utbildning är låg. Bilden är dock inte entydig, eftersom vissa fristående skolor erbjuder med framgång enbart denna inriktning, där man profilerar nätverkstekniker som ett möjligt yrke efter examen. Inriktningen *energiteknik* är alltför liten i förhållande till arbetsmarknadsbehovet. Detta är till

stor del utbudsrelaterat – det är dyrt att bygga upp en maskinpark i skolmiljö, samt svårt att hitta skickliga och behöriga lärare.

Utbildningen och kompetensförsörjningen

Enligt det nationella programrådet är behovet stort av utbildade inom inriktningarna *automation* och *energiteknik*. Dessa är dock de två minsta inriktningarna inom programmet. Läsåret 2018/19 hade inriktningen *automation* endast 10 procent av programmets elever i år 3, och inriktningen *energiteknik* hade två procent av eleverna. Detta är kopplat till att det är få huvudmän som erbjuder just dessa inriktningar. Båda inriktningarna kräver kostsam utrustning som behöver regelbunden modernisering och uppdatering, menar programrådet. Det nationella programrådet har påtalat behov av bättre uppföljning av elevernas etablering på arbetsmarknaden, som underlag för vidareutveckling av programmet.

El- och energiprogrammets yrkesutgångar

Skolverket har påbörjat en granskning av i vilken utsträckning skolorna väljer att erbjuda utbildning i överensstämmelse med de förslag till yrkeutgångar som Skolverket tagit fram i samråd med det nationella programrådet. Enligt de första statistikuppgifterna som tagits fram används de nationellt föreslagna yrkesutgångarna i liten omfattning. Skolorna väljer istället att lokalt utforma yrkesutgångar med en variation av kurskombinationer. Av en första granskning av ett tiotal slumpvis valda skolor med inriktningen *automation* framgår att skolorna i yrkesutgångarna mot automationstekniker erbjuder en stor variation och mångfald av alternativa yrkeskurser. Skolverket kommer att fortsätta diskutera detta med representanter för automationsbranschen, och vid behov vidareutveckla upplägget för inriktningen *automation* i programmet.

Fordons- och transportprogrammet

Efter examen från fordons- och transportprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta som till exempel mekaniker, yrkesförare, lager- eller terminalarbetare. Programmet har fem inriktningar: *godshantering, karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner, personbil* samt *transport*.

Elever på programmet

Antalet elever som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2015. Hösten 2018 var det 4 156 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 11 016 elever som läser på programmet varav 1 212 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har i störst utsträckning gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 77 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 71 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 87 procent som slutförde med examen. Det var 30 procent som läste utökat program och 10 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 61 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan tre procent var studerande.

Tabell 27. Elever på fordons- och transportprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	5 461	5 273	5 137	5 138	4 958	4 800	5 294	6 383
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	4,6	4,7	4,8	4,9	4,7	4,3	4,6	5,1
Antal nybörjarelever i år 1	2 993	2 914	2 829	2 850	2 698	2 768	2 830	3 225
Andel (%) nybörjare	73,1	75,7	75,4	77,4	77,5	79,2	79,3	77,9
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	156,5	159	163,9	166,9	168,5	169,9	171,8	174,2
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,5	2,6	3,0
på nationella program	3,7	3,8	3,8	3,8	3,6	3,5	3,5	3,9
på yrkesprogram	9,8	10,5	10,9	11,1	11	10,7	10,7	11,4
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	4 098	3 860	3 755	3 694	3 488	3 505	3 578	4 156
varav antal elever i år 2	-	3 887	3 669	3 558	3 606	3 447	3 415	3 501
varav antal elever i år 3	-	-	3 784	3 603	3 502	3 545	3 375	3 359
Totalt antal elever samtliga år	4 098	7 747	11 208	10 855	10 596	10 497	10 368	11 016
Antal lärlingar*	118	356	590	722	869	1 002	1 077	1 212
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	14,1	14,1	14	14,3	15,3	16,6	17	17,3
Andel (%) män	85,9	85,9	86	85,7	84,7	83,4	83	82,7
Andel (%) svensk bakgrund	85,5	85,4	85,4	85,3	85	84,7	83,9	83,0
Andel (%) utländsk bakgrund	14,5	14,6	14,6	14,7	15	15,3	16,1	17,0
Andel (%) offentlig huvudman	82	81,2	80,6	80,9	80	78,6	78,4	77,8
Andel (%) enskild huvudman	18	18,8	19,4	19,1	20	21,4	21,6	22,2
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	75,5	75,4	74,5	73,5	72,8	73,3	72,4	69,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	24,5	24,6	25,5	26,5	27,2	26,7	27,6	30,4

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 28. Elever med registrerad inriktning i år 3 på fordons- och transportprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 651	3 557	3 483	3 531	3 373	3 353
Andel (%) av eleverna i år 3	96,5	98,7	99,5	99,6	99,9	99,9
Godshantering antal elever	52	12	7	11	15	7
Andel (%) av eleverna	1,4	0,3	0,2	0,3	0,4	0,2
Andel (%) av kvinnorna	2,2	0,4	0,2	0,6	0,7	0,0
Andel (%) av männen	1,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3
Karosseri och lackering antal elever	193	197	199	189	179	164
Andel (%) av eleverna	5,3	5,5	5,7	5,4	5,3	4,9
Andel (%) av kvinnorna	6,5	8	9,9	8,2	5,5	6,2
Andel (%) av männen	5,1	5,1	5,1	4,9	5,3	4,6
Lastbil och mobila maskiner antal elever	378	361	347	348	329	325
Andel (%) av eleverna	10,4	10,1	10	9,9	9,8	9,7
Andel (%) av kvinnorna	3,4	5,6	4,2	3,1	3,9	3,4
Andel (%) av männen	11,4	10,9	10,9	11	10,9	11,0
Personbil antal elever	1 264	1 228	1 256	1 279	1 271	1 267
Andel (%) av eleverna	34,6	34,5	36,1	36,2	37,7	37,8
Andel (%) av kvinnorna	19,1	16	14,7	17	20,3	17,8
Andel (%) av männen	36,9	37,4	39,4	39,5	41	42,0
Transport antal elever	1 764	1 759	1 674	1 704	1 579	1 590
Andel (%) av eleverna	48,3	49,5	48,1	48,3	46,8	47,4
Andel (%) av kvinnorna	68,8	70	71	71,2	69,6	72,6
Andel (%) av männen	45,3	46,2	44,4	44,4	42,4	42,1

Programmets spridning i landet

Tabell 29. Fordons- och transportprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	154	148	144	147	146	145	143	143
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	198	193	201	198	203	200	204
varav offentlig huvudman	-	134	133	142	139	145	141	143
varav enskild huvudman	-	64	60	59	59	58	59	61

Elevflöden i programmet

Tabell 30. Andel (%) elever på fordons- och transportprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 993	2 914	2 829	2 850	2 698	2 768	2 830
Efter ett år	Elever kvar på samma program	90,6	90,6	91,2	92	91,7	89,9	91,3
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,7	4,7	4,3	4,5	4,6	5,4	4,7
	Bytt till högskoleförberedande program	1,4	0,8	0,9	0,8	1,1	0,8	0,7
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	1,4	1,7	0,9	0,6	1,2	1,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,7	2,5	1,8	1,8	2,1	2,7	2,1
Efter två år	Elever kvar på samma program	86,5	87,2	88,4	88,9	88,8	86,2	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6	5,3	5,3	5,1	5	5,9	
	Bytt till högskoleförberedande program	1,3	1,5	0,9	0,8	1,1	1,0	
	Bytt till introduktionsprogram	1	1,4	1,5	0,8	0,5	0,9	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	5,2	4,6	4	4,4	4,6	6,0	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	60,5	64,7	64,4	68,1	69,6		

Tabell 31. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på fordons- och transportprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 970	2 958	2 880	3 008	2 873
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	80,5	84,5	83,9	85	87,4
	Andel (%) med grundläggande behörighet	9,8	8,8	9,1	9,2	9,6
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	54,5	61,3			
	Andel (%) studerande	4,4	3,2			

Tabell 32. Genomströmning för nybörjarelever på fordons- och transportprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Fordons- och transportprogrammet	2 698	77,2	70,6	6,6	76,1	9,2
Kvinnor	451	68,3	64,1	4,2	67,2	14,0
Män	2 247	78,9	71,9	7,1	77,8	8,2
Svensk bakgrund	2 376	78,9	73,1	5,9	77,9	8,9
Utländsk bakgrund	322	64,3	52,2	12,1	62,7	11,2
Offentlig huvudman	2 212	77,8	71,5	6,3	76,8	9,2
Enskild huvudman	486	74,1	66,3	7,8	72,8	9,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	734	77,9	74,5	3,4	76,6	10,5
– gymnasial	1 938	76,8	69,2	7,6	75,8	8,8

Tabell 33. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på fordons- och transportprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Fordons- och transportprogrammet	2 873	87,4	12,6	29,9	9,6	12,7
Kvinnor	449	89,8	10,2	38,5	16,7	12,8
Män	2 424	87,0	13,0	28,3	8,3	12,7
Svensk bakgrund	2 440	89,0	11,0	27,6	9,5	12,9
Utländsk bakgrund	433	78,5	21,5	43,0	9,9	11,6
Offentlig huvudman	2 305	87,9	12,1	27,9	8,2	12,7
Enskild huvudman	568	85,4	14,6	38,2	15,5	12,7
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	769	92,8	7,2	35,5	15,3	13,2
– gymnasial	2 021	85,9	14,1	27,2	7,5	12,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 17 procent kvinnor. Andelen har ökat över tid. Kvinnorna på programmet väljer i störst utsträckning, 73 procent, att läsa inriktningen *transport*. Männen på programmet läser i lika stor utsträckning, 42 procent, inriktningarna *transport* och *personbil*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 64 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 39 procent läst utökat program och till 17 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 28 procent som läst utökat program och 8 procent som läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att kvinnorna på programmet erhåller examen. De läser också i större utsträckning in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 204 skolenheter i 143 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 22 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat medan andelen fristående skolenheter har minskat något sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 38 procent av eleverna som har läst utökat program och 16 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 28 procent som har läst utökat program och 8 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det är en högre andel av eleverna hos enskild huvudman som erhåller examen, det är dessutom vanligare att dessa har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 17 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 52 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 10 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 43 procent som hade läst utökat program och 10 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 30 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 25 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 75 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 36 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 15 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 27 procent som hade läst utökat program och 8 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om fordons- och transportprogrammet

Ett program med god geografisk spridning

Det är 11 016 elever som genomgår fordons- och transportprogrammet läsåret 2018/19. Andelen förstahandssökanden och andelen elever på fordons- och transportprogrammet har ökat läsåret 2018/19. Programmet är väl spritt över landets kommuner, och erbjuds till skillnad från flera andra program även i glesbefolkade kommuner i Norrlands inland. Inriktningen *transport* är den största med 1 590 elever i år 3 följd av inriktningen *personbil* med 1 267 elever i år 3. Fordons- och transportprogrammet har en lägre andel elever som uppnår gymnasieexamen jämfört med andra yrkesprogram, och det är det yrkesprogram som har den minsta andelen elever med grundläggande högskolebehörighet.

I möten med det nationella programrådet för fordons- och transportprogrammet förs återkommande diskussioner om kompetensförsörjningsbehoven nu och i framtiden inom fordons- och transportbranschen. Kompetensförsörjningsbehovet är mycket stort inom flertalet yrken inom fordons- och transportbranschen menar nationella programrådet.

Skolverket tar fram nya ämnen och kurser

Under 2018 har Skolverket arbetat med att ta fram förslag på nya ämnen och kurser inom inriktningarna *personbil* och *lastbil och mobila maskiner*. Arbetet kommer fortsätta under 2019 och de nya ämnesplanerna som myndigheten tar fram ska kunna tillämpas från och med hösten 2020. Det som ligger till grund för revideringen är myndighetens referensarbete med rektorer, lärare, referensskolor, branschorganisationer, nationella programrådet och företag under de senaste åren. Syftet med att ta fram nya ämnesplaner inom personbils-, lastbils- och maskinmekanikerområdet är bland annat att:

- Ta höjd för grundläggande utbildning inom nya teknikområden, till exempel mekatronik, hybridteknik och förarassistans- och körsäkerhetssystem, systemteknik och alternativ bränsleteknik, utvecklad avgasreningsteknik till förbränningsmotorer samt elhybrider och elfordon.
- Skapa större flexibilitet för skolhuvudmännen och elever genom att dels skapa mindre omfattande kurser inom ämnena och dels tydliggöra fler möjliga fördjupningar.

- Renodla ämnen och kurser för att skapa en ökad tydlighet och underlätta en mer branschanpassad och effektiv utbildning.
- Skapa mindre omfattande ämnen och dela upp kunskapsområden i mindre ämnen än det är idag. Myndigheten bedömer att mindre ämnen inom specifika avgränsade teknikområden kommer att underlätta för skolhuvudmännen att hitta behöriga lärare i framtiden.

Kunskaper om den nya tekniken efterfrågas av motorbranschens medlemsföretag och flertalet gymnasieskolor och kan anses ligga på en nivå som motsvara den svenska referensramen SeQF4-nivån. I arbetet för Skolverket diskutierades med nationella programrådet samt med experter från både skolor, företag, fordonstillverkare, branschorganisationer och andra myndigheter.

Fortsatt goda möjligheter till arbete

Bedömningar från Arbetsförmedlingen²⁰ visar att det fortsatt kommer att råda goda eller mycket goda möjligheter till anställning inom flertalet av fordons- och transportprogrammets yrkesutgångar. Bilden bekräftas dessutom av det nationella programrådet för fordons- och transportprogrammet, som menar att arbetsmarknaden för de elever som lämnar programmet är mycket god och kommer att förbli så de kommande åren.

I programrådet förs det diskuteras om vikten av kvalitet i utbildningen samt betydelsen av en bra samverkan mellan skola och arbetsliv. Flera branschorganisationer inom fordons- respektive transportbranschen gör egna insatser i arbetet med att stödja skolorna i kvalitetsarbetet och främja samverkan mellan skolan och arbetslivet lokalt och regionalt. Utbudet av kurser och relevanta yrkesutgångar inom programmet är återkommande i fokus och Skolverket för löpande diskussioner med nationella programrådet om vikten av att tydliggöra karriärvägar efter att eleverna har slutfört gymnasieskolan. Till exempel diskuteras olika relevanta yrkesutgångar och de krav som ställs inom respektive yrke men även utvecklingsbehov av eftergymnasiala utbildningar inom fordons- och transportområdet på yrkeshögskolenivå. Detta utvecklingsbehov bedömer myndigheten är centralt i den närmaste framtiden. Mycket på grund av den snabba teknikutvecklingen inom fordonsteknikområdet och därav det ökande behovet inom fordonsbranschen av kunskaper på en mer avancerad nivå än vad som ryms inom gymnasieskolan.

I myndighetens löpande dialoger med skolledare och lärare som bedriver programmet påtalas det att skolorna arbetar intensivt med att utveckla och stärka samverkan mellan skolan och arbetslivet. Bland annat är det mer regel än undantag att yrkeslärare på skolorna deltar, tillsammans med fordons- och transportföretagens anställda, i av branschen anordnade fortbildningar, samt att många företag generellt visar stort intresse av att samverka med den lokala skolan i stor utsträckning.

Många skolledare som bedriver programmet påtalas att man genomför stora insatser för att alla skolans yrkeslärare inom programmet ska bli behöriga. Många skolledare påtalas också att deras lärare och apl-handledare i stor utsträckning har genomgått Skolverkets handledarutbildning och

²⁰ Arbetsförmedlingen, Yrkeskompassen. www.arbetsformedlingen.se

apl-utvecklarutbildning med syftet att stärka samverkan mellan skola och arbetsliv. Det påpekas också att ett flertal skolor ständigt arbetar med att utveckla och underlätta för de elever som vill ska kunna tillgodogöra sig grundläggande behörighet under sin utbildning på ett tillfredsställande sätt. Dock menar många av skolorna att det endast är ett fåtal elever per klass som önskar tillgodogöra sig grundläggande behörighet inom programmet.

Skolverket gör en översyn av föreslagna programfördjupningspaket (yrkesutgångar) inom programmet

Skolverket har under hösten 2018 påbörjat en översyn av de föreslagna programfördjupningspaketen som visas på Skolverkets webb (yrkesutgångar) för alla yrkesprogram. Dessa yrkesutgångar tog myndigheten fram tillsammans med de olika branschernas representanter i samband med Gy 2011. Syftet med att myndigheten genomför en översyn är bland annat att uppdatera yrkesutgångarna till namn och innehåll så att de dels motsvarar efterfrågan på dagens arbetsmarknad och dels speglar en kompetensnivå som leder till anställningsbarhet efter genomgången gymnasieutbildning.

Inom fordons- och transportprogrammet presenteras idag totalt tio olika yrkesutgångar med olika poängomfattning. Skolverkets statistiska översyn av programfördjupningspaketen för fordons- och transportprogrammet visar att det är ett fåtal elever som läser alla de kurser som de föreslagna programfördjupningspaketen innehåller inom flertalet av de föreslagna yrkesutgångarna. Eleverna väljer i större eller mindre utsträckning, att läsa andra kurser inom programfördjupningen än vad som föreslås inom yrkesutgången. Detta skiljer sig dock mellan de olika inriktningarna inom programmet.

Handels- och administrationsprogrammet

Efter examen från handels- och administrationsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom handelsyrken eller inom administrativa yrken. Programmet har två inriktningar: *administrativ service* samt *handel och service*.

Elever på programmet

Sedan läsåret 2015/16 har antalet sökande till handels- och administrationsprogrammet ökat. Eleverna i år 1 på programmet utgör en större andel av elevkullen jämfört med föregående år. Hösten 2018 var det 3 338 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 9 235 elever som läser på programmet varav 1 531 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är nu över 90 procent, 91 procent läsåret 2018/19. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program efter tre år ökade mellan första kullen, 61 procent, och den fjärde kullen, 68 procent. För den elevkull som påbörjade programmet 2015 och lämnade det våren 2018 var andelen 66 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett annat yrkesprogram eller är inte registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 79 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 69 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 30 procent som läste utökat program och 36 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 42 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 11 procent var studerande.

Tabell 34. Elever på handels- och administrationsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 740	3 224	3 117	3 179	2 897	3 306	3 757	3 956
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,1	2,9	2,9	3	2,7	3	3,2	3,2
Antal nybörjarelever i år 1	2 499	2 066	2 010	2 031	1 868	2 232	2 348	2 588
Andel (%) nybörjare	74,9	72,9	75,8	74,4	74,5	77,2	77,4	77,8
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	170	171,1	176,4	178,3	179	182,4	184,4	185,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,5	2,3	2,2	2,3	2,0	2,1	2,2	2,4
på nationella program	3,1	2,8	2,7	2,8	2,6	2,9	3	3,1
på yrkesprogram	8	7,7	7,7	8,3	7,9	8,8	9,1	9,2
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 340	2 836	2 656	2 746	2 521	2 899	3 048	3 338
varav antal elever i år 2	-	3 236	2 773	2 632	2 739	2 586	2 880	3 083
varav antal elever i år 3	-	-	3 197	2 769	2 611	2 660	2 561	2 814
Totalt antal elever samtliga år	3 340	6 072	8 626	8 147	7 871	8 145	8 489	9 235
Antal lärlingar*	208	450	759	818	921	1 105	1 194	1 531
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	59,2	59,5	59,4	57,5	54,9	53,3	53,5	53,3
Andel (%) män	40,8	40,5	40,6	42,5	45,1	46,7	46,5	46,7
Andel (%) svensk bakgrund	77,5	76,6	75,5	74,5	73,8	73,2	72,6	71,5
Andel (%) utländsk bakgrund	22,5	23,4	24,5	25,5	26,2	26,8	27,4	28,5
Andel (%) offentlig huvudman	72,2	72,1	72,3	70,9	70,6	70,3	68,9	68,1
Andel (%) enskild huvudman	27,8	27,9	27,7	29,1	29,4	29,7	31,1	31,9
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,6	68,9	68,6	68,4	68,1	67,4	67,2	65,8
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,4	31,1	31,4	31,6	31,9	32,6	32,8	34,2

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 35. Elever med registrerad inriktning i år 3 på handels- och administrationsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 049	2 754	2 606	2 658	2 558	2 814
Andel (%) av eleverna i år 3	95,4	99,5	99,8	99,9	99,9	100,0
Administrativ service antal elever	316	267	215	237	175	210
Andel (%) av eleverna	10,4	9,7	8,3	8,9	6,8	7,5
Andel (%) av kvinnorna	10,6	10,1	8,1	8,9	6,1	7,1
Andel (%) av männen	10,1	9,1	8,4	9	7,7	7,9
Handel och service antal elever	2 733	2 487	2 391	2 421	2 383	2 604
Andel (%) av eleverna	89,6	90,3	91,7	91,1	93,2	92,5
Andel (%) av kvinnorna	89,4	89,9	91,9	91,1	93,9	92,9
Andel (%) av männen	89,9	90,9	91,6	91	92,3	92,1

Programmets spridning i landet

Tabell 36. Handels- och administrationsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	150	137	127	133	127	127	127	127
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	200	185	200	192	196	198	208
varav offentlig huvudman	-	133	128	144	132	136	135	146
varav enskild huvudman	-	67	57	56	60	60	63	62

Elevflöden i programmet

Tabell 37. Andel (%) elever på handels- och administrationsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 499	2 066	2 010	2 031	1 868	2 232	2 348
Efter ett år	Elever kvar på samma program	87,6	87,7	90	89,3	89,7	89,2	91,1
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,6	6	5,3	5,6	4	5,1	3,9
	Bytt till högskoleförberedande program	3,5	4,1	2,3	2,6	3,3	2,6	2,2
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,6	0,8	0,7	1,1	0,5	1,0
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,8	1,6	1,5	1,8	2	2,7	1,8
Efter två år	Elever kvar på samma program	84,6	85,8	88,2	86	87,5	85,8	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,9	6	4,6	5,9	3,5	5,2	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,4	4	2,7	2,7	3,3	2,8	
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,7	1,2	0,5	0,9	0,6	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	4,5	3,5	3,2	4,9	4,9	5,6	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	61,1	65,7	65,5	68	66		

Tabell 38. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på handels- och administrationsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 474	2 310	2 185	2 264	2 183
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	81,7	82,9	82,5	86,4	83,1
	Andel (%) med grundläggande behörighet	38,2	39,7	40,5	39,8	35,6
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	35,6	41,6			
	Andel (%) studerande	13,6	11,1			

Tabell 39. Genomströmning för nybörjarelever på handels- och administrationsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Handels- och administrationsprogrammet	1 868	79,0	68,5	10,5	76,2	5,9
Kvinnor	1 030	83,0	73,9	9,1	79,8	6,0
Män	838	74,1	61,8	12,3	71,8	5,8
Svensk bakgrund	1 483	81,7	73,2	8,5	78,8	5,2
Utländsk bakgrund	383	69,2	50,7	18,5	66,8	8,9
Offentlig huvudman	1 341	80,8	70,5	10,3	78,6	5,0
Enskild huvudman	527	74,6	63,4	11,2	70,2	8,3
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	586	80,0	71,5	8,5	77,5	6,5
– gymnasial	1 240	78,8	67,6	11,2	75,8	5,7

Tabell 40. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på handels- och administrationsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Handels- och administrationsprogrammet	2 183	83,1	16,9	29,5	35,6	12,7
Kvinnor	1 207	86,5	13,5	27,0	39,2	13,4
Män	976	78,9	21,1	32,7	31,1	11,8
Svensk bakgrund	1 627	86,8	13,2	27,9	38,7	13,1
Utländsk bakgrund	555	72,1	27,9	34,2	26,5	11,6
Offentlig huvudman	1 521	84,0	16,0	30,0	35,9	12,8
Enskild huvudman	662	81,0	19,0	28,4	34,9	12,6
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	714	83,6	16,4	33,5	41,3	12,8
– gymnasial	1 391	83,4	16,6	27,4	32,9	12,7

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 53 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011. Eleverna på programmet väljer i störst utsträckning, 93 procent, att läsa inriktningen *handel och service*. Denna inriktning har ökat något över tid samtidigt som den andra inriktningen, *administrativ service*, har minskat från 10 till 7,5 procent. Båda könen följer samma mönster.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 74 procent av kvinnorna och 62 procent av männen som tre år senare erhöll en examen.

Av de kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade 27 procent läst utökat program medan 39 procent hade läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 33 procent som läst utökat program och 31 procent som läst in grundläggande behörighet.

Fördelningen mellan könen är förhållandevis jämn på programmet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 208 skolenheter i 127 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 32 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat något sedan 2011 medan andelen skolenheter med enskild huvudman har minskat något.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 63 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 71 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Bland de elever som 2018 avslutade sina studier på programmet hos enskild huvudman med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna som hade läst utökat program och 35 procent som hade läst in grundläggande behörighet. Bland elever som slutförde programmet hos offentlig huvudman var det 30 procent som hade läst utökat program och 36 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det är en högre genomströmning av elever hos offentlig huvudman medan andelarna som läser utökat program eller grundläggande behörighet i stort sett är desamma mellan de två typerna av huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 29 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 51 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 39 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 34 procent som hade läst utökat program och 27 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 34 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 30 procent. Av de elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning är det 72 procent som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter att de påbörjat studier på programmet. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng och vars föräldrar hade en eftergymnasial utbildning var det 34 procent som hade läst utökat program och 41 procent som hade läst in grundläggande behörighet. Av de elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning är det 68 procent som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter att de påbörjat studier på programmet. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2500 poäng och vars föräldrar som högst hade en gymnasial utbildning var det 27 procent som hade läst utökat program och 33 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om handels- och administrationsprogrammet

Ökat söktryck till programmet

Handels- och administrationsprogrammet hade 3 340 elever i år 1 läsåret 2011/12. Elevantalet minskade successivt åren som följde och läsåret 2015/2016 var elevantalet 2 521. Trenden har därefter vänt. Läsåret 2017/18 hade programmet 3 048 elever i år 1. Inför läsåret 2018/2019 noterade Skolverket ett ökat antal förstahandssökande till programmet. Hösten 2018 har programmet 3 338 elever i år 1. Läsåret 2018/2019 har inriktningen *handel och service* 93 procent av programmets elever medan inriktningen *administrativ service* har 8 procent. Av de elever som går på programmet är drygt hälften, 53 procent, kvinnor.

Skolverket förbereder och föreslår förändringar i programmet

Skolverket fick under 2018 i uppdrag att förbereda och föreslå ändringar i handels- och administrationsprogrammet.²¹ Uppdraget innebär att lämna förslag till justerade examensmål och justeringar i programstrukturen i enlighet med gymnasieutredningens²² förslag att avveckla inriktningen *administrativ service*. Skolverket ska också föreslå ett nytt namn för programmet samt vid behov föreslå justering av befintliga ämnen och kurser inom programmet för att svara mot handelsbranschens behov.

Uppdraget redovisades för regeringen 31 mars 2019.

Behovet av den minsta av programmets två inriktningar, *administrativ service*, har länge varit ifrågasatt. Utöver att inriktningen har få elever har ifrågasättandet gällt dels om det finns en relevant koppling till handelsområdet, dels om det finns en efterfrågan från arbetsmarknaden som motiverar en särskild

21 Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Statens skolverk. Diarienummer: U2018/02877/BS (delvis) U2018/02960/S

22 *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. SOU 2016:77

administrativ inriktning inom gymnasieskolan. Under de senaste åren har det inom det nationella programrådet förts en diskussion om att eventuellt avveckla inriktningen *administrativ service* och låta programmet vara utan separata inriktningar.

I arbetet med ändringar inom handels- och administrationsprogrammet beaktar Skolverket särskilt perspektivet hållbar utveckling i syfte att bättre möta branschens kompetensbehov samt i syfte att tillgodose ett förändrat utbildningsbehov utifrån miljö- och samhällsförändringar. Myndigheten bedömer att utbildningen bör ge eleverna kunskaper om handelns roll, betydelse och ansvar när det gäller såväl social och miljömässig som ekonomisk hållbarhet.

Vidare bedömer Skolverket att utbildningen på ett tydligare sätt behöver stärka elevernas digitala kompetens. De yrkesområden som det reviderade handels- och administrationsprogrammet utbildar för präglas av stort informationsflöde, snabb förändringstakt och ökad digitalisering. Digital kompetens är en förutsättning för flera av handelns yrken.

Eleverna behöver bättre förberedelse för arbetslivet

Nationella programrådet menar att den utbildning eleverna får genom handels- och administrationsprogrammet inte i tillräckligt hög grad förbereder eleverna för det arbete som väntar i branschen. Eleverna har inte i tillräcklig utsträckning de kunskaper och färdigheter som branschen efterfrågar. Programrådet menar att detta till viss del beror på att innehållet i programmets ämnen och kurser inte i tillräcklig omfattning är anpassade efter branschens behov. Programrådet välkomnar därför att examensmål, programstruktur samt programmets ingående ämnen och kurser nu ses över inom ramen för det regeringsuppdrag som beskrivits ovan.

Elever från handels- och administrationsprogrammet har en förhållandevis osäker ställning på arbetsmarknaden. Skolverket har undersökt vad ungdomar gör ett år efter avslutade gymnasiestudier enligt Gy 2011.²³ För elevkullen som lämnade gymnasieskolan med examen 2014/15 var det 42 procent som hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter avslutade gymnasiestudier. Motsvarande siffra för flera andra yrkesprogram är betydligt högre.

SCB har i rapporten *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan*²⁴ studerat sysselsättning och övergång till vidare studier bland avgångna från gymnasieskolan 2013/14, det vill säga den första årskull som en som läst enligt Gy 2011. I rapporten beskrivs inträdet på arbetsmarknaden i form av sysselsättning och överensstämmelse mellan utbildning och arbete samt hur väl de examinerade känner sig förberedda för arbetsliv och högskolestudier. 34 procent av ungdomarna som examinerades från handels- och administrationsprogrammet 2013/14, och som våren 2017 hade någon form av arbete, ansåg enligt rapporten att utbildningen i stor utsträckning förbereder dem för arbetslivet. Motsvarande siffra för yrkesprogrammen i övrigt (snitt för alla yrkesprogram) är 44 procent. För 43 procent av eleverna som examinerades från handels- och administrationsprogrammet 2013/14, och som våren 2017 hade någon form av arbete, fanns det helt eller till stor del en överensstämmelse mellan utbildning

²³ *Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2016 efter avslutad gymnasieskola.* Skolverket, 2018.

²⁴ SCB, 2017. *Inträdet på arbetsmarknaden efter gymnasieskolan.* rapport 2017:7

och arbete. Motsvarande siffra för yrkesprogrammen totalt var 53 procent (snitt för alla yrkesprogram).

Det kan därmed konstateras att elever från handels- och administrationsprogrammet som slutförde programmet 2013/2014 i lägre utsträckning än elever från övriga yrkesprogram hade en etablerad ställning på arbetsmarknaden ett år efter avslutade studier. Vidare var det en mindre andel elever från handels- och administrationsprogrammet jämfört med andelen på övriga yrkesprogram som ansåg att programmet förberedde dem väl för arbetslivet. Statistiken understryker behovet av att revidera programmet. De planerade förändringar inom programmet som beskrevs under rubriken *Skolverket förbereder och föreslår förändringar i programmet* syftar till att stärka elevernas anställningsbarhet, och därmed deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden, samt att på ett tydligare sätt anpassa utbildningen till handelsbranschens kompetensbehov.

Hantverksprogrammet

Efter examen från hantverksprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom floristryrken, frisörbranschen, snickeribranschen, textilbranschen eller branschen inom det valda hantverket. Programmet har fem inriktningar: *finsnickeri, florist, frisör, textil design* samt *övriga hantverk*.

Elever på programmet

Antalet sökande till programmet har ökat sedan läsåret 2014/15. Elevantalet i år 1 har dock inte ökat förrän läsåret 2017/18 vilket gör att programmet har minskat i andel av elevkullen för såväl nationella program som yrkesprogram. Hösten 2018 var det 2 330 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 6 422 elever som läser på programmet varav 938 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år har konstant legat strax under 90 procent, läsåret 2018/19 är det 86 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program är 67 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har genom åren i huvudsak gått till ett annat yrkesprogram men en ökande andel är inte registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 76 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 69 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 41 procent som läste utökat program och 31 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 31 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 11 procent var studerande.

Tabell 41. Elever på hantverksprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	4 459	3 593	3 167	2 852	2 890	2 909	2 951	3 074
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,7	3,2	3	2,7	2,7	2,6	2,5	2,5
Antal nybörjarelever i år 1	2 938	2 377	2 023	1 905	1 789	1 817	1 831	1 944
Andel (%) nybörjare	75,1	77,7	77,3	78,7	78,7	79,9	80,3	83,6
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	182,9	184,2	186,9	187,6	191,2	193	194,6	196,3
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,9	2,5	2,2	2,0	1,8	1,6	1,6	1,7
på nationella program	3,6	3	2,7	2,5	2,4	2,3	2,2	2,2
på yrkesprogram	9,4	8,3	7,6	7,3	7,2	6,9	6,8	6,4
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 917	3 070	2 627	2 426	2 278	2 276	2 293	2 330
varav antal elever i år 2	-	3 479	2 807	2 417	2 224	2 126	2 080	2 103
varav antal elever i år 3	-	-	3 337	2 697	2 322	2 147	2 002	1 989
Totalt antal elever samtliga år	3 917	6 549	8 771	7 540	6 824	6 549	6 375	6 422
Antal lärlingar*	93	309	473	497	562	722	751	938
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	91,1	92,1	92,7	93,5	94,1	94,3	94,4	94,1
Andel (%) män	8,9	7,9	7,3	6,5	5,9	5,7	5,6	5,9
Andel (%) svensk bakgrund	85,5	85,2	84,6	83,5	83,1	83,1	84	84,3
Andel (%) utländsk bakgrund	14,5	14,8	15,4	16,5	16,9	16,9	16	15,7
Andel (%) offentlig huvudman	48,9	50,1	50,9	49,8	47,2	45,9	43,8	43,9
Andel (%) enskild huvudman	51,1	49,9	49,1	50,2	52,8	54,1	56,2	56,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,9	69,1	69	67,9	66,7	65,7	64,4	62,2
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,1	30,9	31	32,1	33,3	34,3	35,6	37,8

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 42. Elever med registrerad inriktning i år 3 på hantverksprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 278	2 692	2 322	2 147	2 002	1 989
Andel (%) av eleverna i år 3	98,2	99,8	100	100	100	100,0
Finsnickeri antal elever	234	150	81	58	47	55
Andel (%) av eleverna	7,1	5,6	3,5	2,7	2,3	2,8
Andel (%) av kvinnorna	2,8	1,4	0,5	0,5	0,3	0,7
Andel (%) av männen	58,1	56,7	49,6	39,7	33,1	39,6
Florist antal elever	260	170	133	113	86	62
Andel (%) av eleverna	7,9	6,3	5,7	5,3	4,3	3,1
Andel (%) av kvinnorna	8,3	6,7	6	5,5	4,3	3,2
Andel (%) av männen	3,1	1	0,7	0,8	4	1,9
Frisör antal elever	1 260	1 078	964	870	769	837
Andel (%) av eleverna	38,4	40	41,5	40,5	38,4	42,1
Andel (%) av kvinnorna	40,9	42,1	43,1	41,6	39,7	43,1
Andel (%) av männen	10,4	14,9	17,3	23,1	18,5	24,5
Textil design antal elever	223	196	133	112	97	88
Andel (%) av eleverna	6,8	7,3	5,7	5,2	4,8	4,4
Andel (%) av kvinnorna	7,1	7,3	5,5	4,9	4,6	4,3
Andel (%) av männen	3,5	6,5	8,6	9,9	8,9	6,6
Övriga hantverk antal elever	1 301	1 098	1 011	994	1 003	947
Andel (%) av eleverna	39,7	40,8	43,5	46,3	50,1	47,6
Andel (%) av kvinnorna	41	42,4	44,8	47,5	51,1	48,8
Andel (%) av männen	25	20,9	23,7	26,4	35,5	27,4

Programmets spridning i landet

Tabell 43. Hantverksprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	113	91	79	75	75	74	67	70
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	184	163	154	156	148	144	137
varav offentlig huvudman	-	81	73	65	68	64	66	64
varav enskild huvudman	-	103	90	89	88	84	78	73

Elevflöden i programmet

Tabell 44. Andel (%) elever på hantverksprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 938	2 377	2 023	1 905	1 789	1 817	1 831
Efter ett år	Elever kvar på samma program	86,9	87,5	88,9	87,1	87,5	87,2	86,1
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,7	6,3	5	6,2	6,1	5,5	6,2
	Bytt till högskoleförberedande program	4,4	3,4	3,2	3,3	3,3	4,1	3,7
	Bytt till introduktionsprogram	1,7	0,8	1,3	0,9	1,1	0,9	1,5
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,4	1,9	1,6	2,6	2	2,3	2,5
Efter två år	Elever kvar på samma program	83,3	84,2	85,6	83,4	83,6	82,7	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	7,1	6,9	6	6,8	6	6,0	
	Bytt till högskoleförberedande program	4,5	3,4	3,7	2,9	4,1	4,0	
	Bytt till introduktionsprogram	0,9	1,1	1,1	0,9	0,6	0,9	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	4,2	4,3	3,6	6	5,8	6,3	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	62,7	65,4	69,6	66,4	67,3		

Tabell 45. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på hantverksprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 732	2 333	2 025	1 830	1 732
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	85,3	86,2	88,5	88	88,6
	Andel (%) med grundläggande behörighet	31,1	31,8	32,8	31,8	30,5
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	27,7	31,2			
	Andel (%) studerande	11,7	10,9			

Tabell 46. Genomströmning för nybörjarelever på hantverksprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Hantverksprogrammet	1 789	76,4	69,4	7,0	74,0	9,6
Kvinnor	1 693	77,0	70,0	7,0	74,5	9,6
Män	96	66,7	59,4	7,3	64,6	8,3
Svensk bakgrund	1 559	77,2	70,9	6,3	74,7	9,7
Utländsk bakgrund	228	71,5	59,6	11,8	68,9	8,3
Offentlig huvudman	791	77,2	72,4	4,8	75,2	9,2
Enskild huvudman	998	75,8	67,0	8,7	72,9	9,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	611	81,0	74,6	6,4	78,2	8,5
– gymnasial	1 156	74,1	66,9	7,3	71,9	10,2

Tabell 47. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på hantverksprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Hantverksprogrammet	1 732	88,6	11,4	41,1	30,5	13,8
Kvinnor	1 636	88,8	11,2	41,3	31,5	13,9
Män	96	84,4	15,6	37,5	13,5	13,3
Svensk bakgrund	1 442	90,5	9,5	39,5	31,7	14,0
Utländsk bakgrund	289	78,9	21,1	48,8	24,9	12,8
Offentlig huvudman	767	91,1	8,9	44,6	24,9	14,0
Enskild huvudman	965	86,5	13,5	38,2	35,0	13,7
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	626	92,0	8,0	44,9	38,2	14,2
– gymnasial	1 086	86,9	13,1	38,8	26,5	13,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 94 procent kvinnor. Andelen ökade mellan 2011 och 2017 men har minskat något 2018. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 49 procent, att läsa inriktningen *övriga hantverk*. Av eleverna på denna inriktning läser nio av tio *hår- och makeupstylist*. Av männen i år 3 på programmet är det 40 procent som läser inriktningen *fänsnickeri*, en inriktning som endast läses av 3 procent av samtliga elever i år 3.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 70 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 59 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 39 procent läst utökat program och till 52 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 40 procent som läst utökat program och 38 procent som läst in grundläggande behörighet.

Kvinnorna fullföljer i större utsträckning utbildningen och har i större utsträckning läst in grundläggande behörighet för högskolestudier. Det var lika stor andel män som kvinnor som hade läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 137 skolenheter i 70 skolkommuner. Det är 53 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 56 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har minskat något.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 67 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har slutfört gymnasieskolan på programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 38 procent av eleverna som har läst utökat program och 35 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 45 procent som har läst utökat program och 25 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Elever som hade läst sin utbildning hos offentlig huvudman har i något högre utsträckning fullföljt utbildningen. Dessa elever har i större utsträckning läst utökat program men i lägre utsträckning läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 16 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat mellan 2011 och 2015 men har nu minskat något. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 71 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 60 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 40 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 32 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 49 procent som hade läst utökat program och 25 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Elever med svensk bakgrund fullföljer i högre utsträckning utbildningen. De har i mindre utsträckning läst utökad program men i högre utsträckning läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 38 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 30 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 75 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 67 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 45 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökad program och 38 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 39 procent som hade läst utökad program och 27 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning fullföljer i större utsträckning utbildningen. De läser i högre utsträckning utökad program och grundläggande behörighet till högskoleutbildning.

Kommentar om hantverksprogrammet

Hantverksprogrammet är speciellt till sin karaktär med fem helt olika inriktningar, varav en – *övriga hantverk* – är profilerad mot arton hantverksyrken, till exempel kakelugnsmakare eller smed. De flesta av dessa yrken är små med enstaka elever som ofta läser en lärlingsförlagd utbildning. Ett yrke, hår- och makeupstylist, dominerar tillsammans med *frisörinriktningen* programmet läsåret 2018/19 med 86 procent av alla elever i tre årskurser på programmet.

Inom ämnet hantverk finns 46 kurser. Förutom en introduktionskurs kan eleverna läsa nio kurser inom varje inriktning. Inom inriktningarna *finsnickeri*, *frisör*, *florist* samt *textil design* läser eleverna kurser med specificerat innehåll. Inom till exempel inriktningen *finsnickeri* ingår kurser i ämnet under namnen finsnickeri 1, finsnickeri 2 etc. Inom inriktningen *övriga hantverk* gäller kurserna hantverksteknik 1, hantverksteknik 2 osv för alla 18 hantverksyrken. En konsekvens är att Skolverket har en begränsad kunskap om vad som ingår i utbildningen i praktiken.

Skolverkets information om utbildningen till hår- och makeupstylist har däremot ökat genom arbetet med ett regeringsuppdrag avseende att se över inriktningarna och slå samman inriktningen *frisör* med yrkesutgången hår- och makeupstylist.²⁵

Skolverket har efter en rekommendation av det nationella programrådet föreslagit att yrkesutgången barberare införs i inriktningen. En effekt av sammanslagningen är att hantverksyrken inom skönhetsbranschen kommer att stärka sin dominans inom programmet. Under förutsättning att regeringen

25 Redovisning av uppdrag om förändringar av nationella program i gymnasieskolan. Dnr. 112–2017:1585 ID-nr: Prop. 2017/18:184. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3965>

fattar beslut om inriktningen kommer ytterligare 9 ämnesspecifika kurser att utvecklas med en följd att ämnet hantverk kommer att omfatta 55 kurser. Det nationella programrådet har uttryckt en oro över att en legitimerad lärare inom ämnet hantverk formellt är behörig att undervisa i alla dessa kurser, såväl blivande florister som kakelugnsmakare eller smeder. Därtill uttrycker det nationella programrådet en oro över att utbildning inom gymnasieskolan inte täcker kompetensförsörjningen för små traditionella hantverksyrken men inte heller inom inriktningarna *finsnickeri* och *textil design*. Det förs även en diskussion om utbildningarna till vissa yrken bör ligga inom hantverksprogrammet. Diskussionen förs t ex inom *textil design* där eleverna i högre grad än på andra inriktningar har för avsikt att studera vidare efter gymnasieexamen och för låsmed som är ett yrke som mer och mer utvecklas bort från hantverksområdet mot digitala och elektroniska lösningar. Därtill förs en diskussion om utbildningen bör ligga på gymnasial eller högre kvalifikationsnivå. Det nationella programrådet menar att det är få eller inga hantverksutbildningar där det räcker med 3 års utbildning för att bli så färdig att eleven klarar att bli godkänd i ett gesällprov, och att flertalet av yrkesutgångarna är av aspirantkaraktär. En majoritet av yrkena inom övriga hantverk finns även som utbildningar inom yrkeshögskolan. Sammanfattningsvis bedömer Skolverket att hantverksprogrammets konstruktion bör analyseras vidare.

Hotell- och turismprogrammet

Efter examen från hotell- och turismprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom hotell-, konferens- och turismnäringen. Programmet har två inriktningar: *hotell och konferens* respektive *turism och resor*.

Elever på programmet

Inflödet av elever på programmet har minskat sedan 2011 men hösten 2018 ökade söktrycket och antalet elever i år 1 något. Hösten 2018 var det 1 044 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 2 834 elever som läser på programmet varav 385 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 85 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program var 66 procent för den kull som påbörjade studier 2015. Andelen var som störst för kullen som påbörjade studier på programmet 2013. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett eller två år har huvudsakligen gått till ett annat yrkesprogram.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 78 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 71 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent som läste utökat program och 49 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 34 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 12 procent var studerande.

Tabell 48. Elever på hotell- och turismprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	1 779	1 551	1 484	1 427	1 385	1 240	1 099	1 166
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,1	0,9	0,9
Antal nybörjarelever i år 1	1 215	1 064	1 037	1 015	979	870	732	817
Andel (%) nybörjare	77,7	79	80,8	84,2	81,5	82	79,5	79,1
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	179,7	183,3	186,9	190,7	193	196,3	196,7	196,6
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	0,8	0,7	0,7
på nationella program	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,1	0,9	1,0
på yrkesprogram	3,8	3,7	3,8	3,7	3,8	3,3	2,8	2,9
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	1 566	1 352	1 292	1 213	1 215	1 077	932	1 044
varav antal elever i år 2	-	1 463	1 234	1 205	1 124	1 058	1 021	831
varav antal elever i år 3	-	-	1 393	1 227	1 136	1 089	1 010	959
Totalt antal elever samtliga år	1 566	2 815	3 919	3 645	3 475	3 224	2 963	2 834
Antal lärlingar*	53	70	167	210	357	319	347	385
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	79,4	79,5	80,1	80,4	79,9	78,8	76,8	75,8
Andel (%) män	20,6	20,5	19,9	19,6	20,1	21,2	23,2	24,2
Andel (%) svensk bakgrund	83,1	82,3	81,6	79,9	80,3	79,4	78,4	76,9
Andel (%) utländsk bakgrund	16,9	17,7	18,4	20,1	19,7	20,6	21,6	23,1
Andel (%) offentlig huvudman	72,7	72,6	74	75,3	76,1	75,6	74,8	75,4
Andel (%) enskild huvudman	27,3	27,4	26	24,7	23,9	24,4	25,2	24,6
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	66,5	66,1	65,4	64,6	62,8	61,6	60,5	59,9
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	33,5	33,9	34,6	35,4	37,2	38,4	39,5	40,1

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 49. Elever med registrerad inriktning i år 3 på hotell- och turismprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	1270	1212	1136	1088	1010	959
Andel (%) av eleverna i år 3	91,2	98,8	100	99,9	100	100,0
Hotell och konferens antal elever	529	533	464	534	503	475
Andel (%) av eleverna	41,7	44	40,8	49,1	49,8	49,5
Andel (%) av kvinnorna	43,4	45,1	42,2	50,7	51,9	51,0
Andel (%) av männen	34	39,2	34,9	42	41,6	44,1
Turism och resor antal elever	741	679	672	554	507	484
Andel (%) av eleverna	58,3	56	59,2	50,9	50,2	50,5
Andel (%) av kvinnorna	56,6	54,9	57,8	49,3	48,1	49,0
Andel (%) av männen	66	60,8	65,1	58	58,4	55,9

Programmets spridning i landet

Tabell 50. Hotell- och turismprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	85	80	75	67	67	65	64	65
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	102	94	86	86	84	85	87
varav offentlig huvudman	-	71	65	58	61	59	61	62
varav enskild huvudman	-	31	29	28	25	25	24	25

Elevflöden i programmet

Tabell 51. Andel (%) elever på hotell- och turismprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nybörjare 2011	Nybörjare 2012	Nybörjare 2013	Nybörjare 2014	Nybörjare 2015	Nybörjare 2016	Nybörjare 2017
Antal nybörjare		1 215	1 064	1 037	1 015	979	870	732
Efter ett år	Elever kvar på samma program	86,1	86,2	87,8	86,8	82,5	87,2	85,0
	Bytt till (annat) yrkesprogram	8,2	7,9	6,2	6,7	9,4	7,5	8,1
	Bytt till högskoleförberedande program	3,6	3,8	3,8	3,3	4,8	3,3	3,4
	Bytt till introduktionsprogram	0,8	0,4	0,8	0,9
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,2	1,8	1,4	2,4	2,3	1,4	2,5
Efter två år	Elever kvar på samma program	83,1	84	84,7	83,6	80,5	83,9	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	8,9	7,9	6,7	6,5	9,2	6,8	
	Bytt till högskoleförberedande program	3,9	3,8	3,9	3	5	3,1	
	Bytt till introduktionsprogram	0,8	0,3	0,7	0,9	1	0,7	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,3	4	4,1	6	4,3	5,5	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	65,3	68,4	69,3	67,2	66,4		

Tabell 52. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på hotell- och turismprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	1 170	1 075	989	943	896
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	86,7	85,9	89,4	88	89,2
	Andel (%) med grundläggande behörighet	50,7	48,1	51,2	46,2	49,0
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	31,6	33,8			
	Andel (%) studerande	10,9	12,0			

Tabell 53. Genomströmning för nybörjarelever på hotell- och turismprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) av- gångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasie- skolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Hotell- och turismprogrammet	979	77,5	70,9	6,6	72,8	10,6
Kvinnor	799	78,8	72,5	6,4	74,2	9,9
Män	180	71,7	63,9	7,8	66,7	13,9
Svensk bakgrund	827	79,3	72,8	6,5	74,8	10,2
Utländsk bakgrund	152	67,8	60,5	7,2	61,8	13,2
Offentlig huvudman	746	78,8	72,3	6,6	74,5	10,9
Enskild huvudman	233	73,4	66,5	6,9	67,4	9,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	380	78,7	72,6	6,1	73,4	10,5
– gymnasial	583	76,8	69,8	7,0	72,9	10,6

Tabell 54. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på hotell- och turismprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskole- behörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Hotell- och turismprogrammet	896	89,2	10,8	38,7	49,0	13,8
Kvinnor	723	90,2	9,8	38,5	51,6	14,1
Män	173	85,0	15,0	39,9	38,2	12,5
Svensk bakgrund	738	90,2	9,8	37,3	49,9	13,9
Utländsk bakgrund	158	84,2	15,8	45,6	44,9	12,9
Offentlig huvudman	675	88,9	11,1	40,7	49,3	13,8
Enskild huvudman	221	90,0	10,0	32,6	48,0	13,7
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	357	90,5	9,5	42,6	56,3	13,9
– gymnasial	517	88,8	11,2	35,6	44,7	13,7

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 76 procent kvinnor. Andelen kvinnor har minskat sedan 2014. Kvinnorna är jämnt fördelade mellan inriktningarna. Sedan 2016 är det något fler, 51 procent, som väljer att läsa inriktningen *hotell och konferens*. Männerna på programmet läser i störst utsträckning, 56 procent, inriktningen *turism och resor*. Denna andel har minskat sedan 2011 då det var 66 procent av männen som valde denna inriktning.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 64 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 39 procent läst utökat program och till 52 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 40 procent som läst utökat program och 38 procent som läst in grundläggande behörighet.

Kvinnorna har i högre utsträckning fullföljt utbildningen och har i högre utsträckning läst in grundläggande behörighet. Det var däremot ingen skillnad mellan män och kvinnor avseende utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 87 skolenheter i 65 skolkommuner vilket är en minskning både av antalet skolenheter och skolkommuner sedan 2012. Det är 29 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 25 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har minskat något sedan 2011 men legat relativt stabilt sedan 2014 medan andelen fristående skolenheter har varit stabil.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 67 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 33 procent av eleverna som har läst utökat program och 48 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 41 procent som har läst utökat program och 49 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det är en större andel av de elever som har läst sin utbildning hos offentlig huvudman som fullföljer utbildningen. De läser också i högre utsträckning utökat program. Det är ingen skillnad mellan typ av huvudman avseende andelen som läser in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 23 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 17 procent. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 61 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 37 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 50 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk

bakgrund var det 46 procent som hade läst utökad program och 45 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Elever med svensk bakgrund fullföljer i högre utsträckning utbildningen och läser i högre utsträckning in grundläggande behörighet. Elever med utländsk bakgrund läser i större utsträckning utökad program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 40 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 34 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 70 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 43 procent av eleverna, vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, som hade läst utökad program och 56 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever, vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, var det 36 procent som hade läst utökad program och 45 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det är en större andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning som fullföljer utbildningen. Dessa elever har i större utsträckning läst både utökad program samt grundläggande behörighet.

Kommentar om hotell- och turismprogrammet

Programmets spridning i landet minskar

Hotell- och turismprogrammet är ett av de minsta yrkesprogrammen och erbjuds endast i 65 kommuner för elever som påbörjar programmet under läsåret 2018/19. Det är en minskning från 85 kommuner läsåret 2011/2012.

Branschföreträdare anser att branschen måste ta ansvar för frågan om hur karriärvägarna inom programmets olika yrkesområden kan lyftas fram för att på olika sätt skapa ett ökat intresse för utbildningen.

Majoriteten av lärarna inom hotell- och konferensämnen har yrkeslärarexamen och har fått sin legitimation. Inom turismområdet är endast ett fåtal av lärarna behöriga och behovet av kompetensutveckling är därmed stort.

Önskemål om förändringar inom hotell- och turismprogrammet

Hotell- och turismprogrammet har idag två inriktningar: *turism och resor* med ungefär 60 procent av eleverna samt *hotell och konferens* med cirka 40 procent av eleverna. Inriktningen *hotell och konferens* har enligt branschföreträdare och Skolverket en avsevärt tydligare koppling till arbetsmarknaden än inriktningen *turism och resor*. Diskussioner har förts inom bland annat det nationella programrådet att ett program utan inriktningar vore att föredra. Flera företrädare för arbetslivet och gymnasieskolor menar att det skulle vara mer fördelaktigt för eleverna om de olika innehållsliga delarna rymdes inom en och samma inriktning. Detta mot bakgrund av att inriktningen *hotell och konferens*, som väljs av färre elever, har en tydlig arbetsmarknad, medan inriktningen *turism och resor* inte lika ofta leder direkt till målyrkena.

Enligt vad Skolverket erfar är skolorna över lag nöjda med programstrukturen. Dock förekommer diskussioner i nationella programrådet och på skolor där man uttrycker en önskan att kursen hållbar turism läggs till de programgemensamma ämnena samt att ämnet eventteknik och kurserna barteknik samt service och bemötande 2 läggs in i programfördjupningen.

Programrådet anser att genom en mer flexibel programstruktur, utan inriktningar, och nära samverkan med arbetslivet skapas bättre förutsättningar för elever att bli anställningsbara direkt efter utbildningen.

Ovanstående finns redovisat i den regeringsredovisning som lämnades den 15 juni 2018.²⁶

Goda arbetsutsikter men svårt att hitta apl-platser

Erfarenheter från nationella programrådet, lokala och regionala programråd, referensskolor och nätverksträffar visar på stora svårigheter för skolorna att skaffa apl-platser inom turismområdet. Detta faktum medför frågor kring varför skolor i större utsträckning erbjuder inriktningar där man har uppenbara problem med tillgången på apl-platser. Det är vanligt förekommande med apl utomlands för elever på hotellinriktningen.

Läsåret 2018/19 är 13,5 procent av eleverna på programmet inrapporterade som lärlingar. Det finns en efterfrågan på lärlingar inom hotell- och konferensverksamhet och programrådet har uttryckt en förhoppning om att skolor ska erbjuda lärlingsutbildning i högre grad och även anpassa läsårstiderna efter branschens mest intensiva säsonger.

Behovet av arbetskraft inom programmets yrkesområden är stort och ökar i takt med ökande inkommande turism. Många arbetsgivare inom turismområdet väljer dock att hellre ta emot elever från vuxenutbildning eller yrkes- högskoleutbildning. Anledningen är att äldre elever nått en högre grad av livserfarenhet. De flesta yrken som är tillgängliga inom turismområdet handlar om att skapa trygghet för resenärer/turister på olika sätt, vilket en elev inte nödvändigtvis förväntas klara av redan efter ungdomsgymnasiet.

Till skillnad från inriktningen *turism och resor* är inriktningen *hotell och konferens* väl etablerad och har flera tydliga yrkesutgångar. Här stämmer ämnes- och kursutbudet väl överens med branschens behov av kompetens. Skolorna har på de flesta håll ett väl fungerande samarbete med arbetsplatser för apl-placering av elever på hotellinriktningen. Efter avslutad utbildning på hotellinriktningen går eleverna ofta direkt över i någon form av anställning.

En relativt hög andel av de elever som avslutar gymnasieskolan på programmet får en yrkesexamen. Det är också en förhållandevis hög andel av eleverna som läser in grundläggande högskolebehörighet jämfört med elever på övriga yrkesprogram. Skolverket bedömer att en förklaring kan vara att engelska 6 är obligatoriskt, vilket underlättar för eleverna att nå den grundläggande behörigheten. En del skolor har lagt svenska 2 och 3 som obligatoriskt inom ramen för det individuella valet, medan andra skolor har valt att erbjuda eleverna utökad program för att eleverna inte ska gå miste om fördjupande eller breddande yrkeskurser. Nationella programrådet har påtalat vikten av att eleverna ges

²⁶ <https://www.skolverket.se/om-oss/regeringsuppdrag-och-remisser/rapporterade-regeringuppdrag/ru/forslag-till-forandringar-av-sju-nationella-program-i-gymnasieskolan>

möjlighet att läsa moderna språk. Man ser ett ökat behov av språkkunniga medarbetare med anledning av att turismen från flera länder till Sverige ökar.

Beträffande rekrytering har det nationella programrådet uppgett att det föreligger ett stort behov av framtida arbetskraft inom hela besöksnäringen. Man anser dock inte att det är ett problem att det är ett relativt lågt antal elever som går ut varje år då man ser även andra gymnasieprogram som rekryteringsbas. Det är främst samhällsvetenskapsprogrammet och humanistiska programmet som åsyftas, med anledning av att eleverna där ofta har breda språkkunskaper.

Industritekniska programmet

Efter examen från industritekniska programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom områden som processinriktad eller maskinell materialbearbetning och produktframställning, driftsäkerhet och underhåll samt svetsning och annan sammanfogning. Programmet har fyra inriktningar: *driftsäkerhet och underhåll, processteknik, produkt- och maskinteknik* samt *svetsteknik*.

Elever på programmet

Sedan läsåret 2016/17 har antalet sökande och antalet elever i år 1 ökat till såväl antal som andel. Hösten 2018 var det 1 608 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 4 344 elever som läser på programmet varav 437 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år har ökat något sedan 2011 och är för elevkullen som startade 2017 92 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program efter tre år är 74 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett annat yrkesprogram eller så är de inte längre registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 83 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 81 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 93 procent som slutförde med examen. Det var 62 procent som läste utökad program och 32 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 49 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 14 procent var studerande.

Tabell 55. Elever på industritekniska programmet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	2 369	2 234	1 925	1 813	1 687	1 645	1 798	2 008
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	2	2	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6
Antal nybörjarelever i år 1	1 553	1 557	1 336	1 260	1 164	1 088	1 156	1 252
Andel (%) nybörjare	75,9	79,2	80,9	82,6	82,1	81,5	81,5	78,0
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	171,7	176,4	182,9	188,1	188,5	191,7	193,9	193,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	1,5	1,6	1,4	1,3	1,1	1,0	1,0	1,2
på nationella program	1,9	1,9	1,7	1,6	1,5	1,4	1,4	1,5
på yrkesprogram	4,9	5,3	4,8	4,6	4,5	4,1	4,2	4,4
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	2 051	1 968	1 654	1 529	1 422	1 344	1 421	1 608
varav antal elever i år 2	-	1 998	1 916	1 601	1 508	1 419	1 335	1 438
varav antal elever i år 3	-	-	1 956	1 832	1 554	1 494	1 388	1 298
Totalt antal elever samtliga år	2 051	3 966	5 526	4 962	4 484	4 257	4 144	4 344
Antal lärlingar*	63	129	231	299	327	333	441	500
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	9,8	10,2	10,7	11,3	11,2	11,6	11,5	11,4
Andel (%) män	90,2	89,8	89,3	88,7	88,8	88,4	88,5	88,6
Andel (%) svensk bakgrund	87,4	87,1	87,2	87,7	87,6	87,2	85,4	83,2
Andel (%) utländsk bakgrund	12,6	12,9	12,8	12,3	12,4	12,8	14,6	16,8
Andel (%) offentlig huvudman	70,3	68	66,7	65,5	64,2	65	66,6	70,2
Andel (%) enskild huvudman	29,7	32	33,3	34,5	35,8	35	33,4	29,8
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	67,2	64,7	63,8	62	59,8	58,4	57,5	56,3
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	32,8	35,3	36,2	38	40,2	41,6	42,5	43,7

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 56. Elever med registrerad inriktning i år 3 på industritekniska programmet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	1 801	1 829	1 554	1 492	1 388	1 298
Andel (%) av eleverna i år 3	92,1	99,8	100	99,9	100	100,0
Driftsäkerhet och underhåll antal elever	162	141	127	148	128	103
Andel (%) av eleverna	9	7,7	8,2	9,9	9,2	7,9
Andel (%) av kvinnorna	5,4	5,8	6,4	7	7,3	1,3
Andel (%) av männen	9,4	7,9	8,4	10,3	9,5	8,8
Processteknik antal elever	52	66	53	45	61	64
Andel (%) av eleverna	2,9	3,6	3,4	3	4,4	4,9
Andel (%) av kvinnorna	11,4	8,9	7,6	5,8	8	10,3
Andel (%) av männen	2	3	2,9	2,7	4	4,2
Produkt- och maskinteknik antal elever	839	831	683	735	651	614
Andel (%) av eleverna	46,6	45,4	44	49,3	46,9	47,3
Andel (%) av kvinnorna	60,5	63,7	52,9	64,5	62	61,3
Andel (%) av männen	45,2	43,3	42,8	47,3	45,1	45,4
Svetsteknik antal elever	748	791	691	564	548	517
Andel (%) av eleverna	41,5	43,2	44,5	37,8	39,5	39,8
Andel (%) av kvinnorna	22,8	21,6	33,1	22,7	22,7	27,1
Andel (%) av männen	43,5	45,8	45,9	39,8	41,5	41,6

Programmets spridning i landet

Tabell 57. Industritekniska programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	141	134	124	126	117	120	120	121
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	159	142	152	138	140	147	150
varav offentlig huvudman	-	123	109	118	106	112	115	119
varav enskild huvudman	-	36	33	34	32	28	32	31

Elevflöden i programmet

Tabell 58. Andel (%) elever på industritekniska programmet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		1 553	1 557	1 336	1 260	1 164	1 088	1 156
Efter ett år	Elever kvar på samma program	88,6	88,7	90,4	92,5	92,2	92	92,0
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,2	5,7	3,6	4,3	3,6	5,2	4,2
	Bytt till högskoleförberedande program	2,6	2,9	2,8	1,3	1,7	1,3	1,5
	Bytt till introduktionsprogram	1,4	1,2	1,9	0,8
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,2	1,6	1,3	1,1	1,9	0,9	2,2
Efter två år	Elever kvar på samma program	85,4	82,6	85,9	89,3	88,4	88,8	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	7	5,9	4,3	4,4	4,6	5,1	
	Bytt till högskoleförberedande program	2,9	5,8	6,7	2	2,1	1,4	
	Bytt till introduktionsprogram	1,4	2,4	0,3	1	0,7	0,6	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,4	3,3	2,8	3,3	4,2	4,2	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	68,3	67,8	73,7	70,9	73,6		

Tabell 59. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på industritekniska programmet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	1 555	1 591	1 353	1 265	1 189
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	86,3	87,7	89,9	91,1	93,0
	Andel (%) med grundläggande behörighet	30	32,3	31,9	34,6	32,2
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	42,6	49,4			
	Andel (%) studerande	16,1	13,8			

Tabell 60. Genomströmning för nybörjarelever på industritekniska programmet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Industritekniska programmet	1 164	83,2	80,5	2,7	76,3	6,1
Kvinnor	132	84,8	75,0	7,6
Män	1 032	83,0	76,5	5,9
Svensk bakgrund	1 069	84,0	77,4	5,8
Utländsk bakgrund	95	74,7	64,2	9,5
Offentlig huvudman	676	79,0	74,3	4,7	77,4	7,0
Enskild huvudman	488	89,1	89,1	0,0	74,8	4,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	520	89,4	87,3	2,1	79,0	6,2
– gymnasial	635	78,4	75,1	3,3	74,2	6,0

Tabell 61. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på industritekniska programmet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Industritekniska programmet	1 189	93,0	7,0	61,6	32,2	13,5
Kvinnor	118	98,3	..	71,2	57,6	15,1
Män	1 071	92,4	..	60,6	29,4	13,3
Svensk bakgrund	1 035	94,0	6,0	61,9	33,6	13,7
Utländsk bakgrund	154	86,4	13,6	59,7	22,7	12,5
Offentlig huvudman	773	90,3	9,7	49,8	11,0	13,0
Enskild huvudman	416	98,1	1,9	83,7	71,6	14,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	502	95,6	4,4	73,3	47,8	14,1
– gymnasial	651	91,6	8,4	53,1	21,4	13,1

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 11 procent kvinnor. Andelen har ökat sedan 2011. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 61 procent, att läsa inriktningen *produkt- och maskinteknik*. Även männen på programmet läser i störst utsträckning, 45 procent, denna inriktning men en nästan lika stor andel, 42 procent läser *svetsteknik*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 85 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng och 83 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 71 procent läst utökat program och till 58 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 61 procent som läst utökat program och 29 procent som läst in grundläggande behörighet. Det är en förhållandevis hög andel elever som läser utökat program bland både män och kvinnor. Kvinnorna läser dubbelt så ofta in grundläggande behörighet. Dock är andelen kvinnor på programmet endast 11 procent.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 150 skolenheter i 121 skolkommuner. Det är 21 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 30 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat för att sedan sjunka igen sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har varit relativt stabil.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 89 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 74 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 84 procent av eleverna som har läst utökat program och 72 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 50 procent som har läst utökat program och 11 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 17 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 84 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 75 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 62 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 34 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 60 procent som hade läst utökat program och 23 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 44 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 33 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 87 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 75 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 73 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 48 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 53 procent som hade läst utökat program och 21 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om industritekniska programmet

Söksiffrorna för industritekniska programmet ökar i år igen och något fler kvinnor väljer nu också industriteknisk utbildning. Intresset för lärlingsutbildning bland elever har också ökat i landet genom att flera företag erbjuder elever gymnasial lärlingsanställning. Det är framförallt på några orter i landet som näringslivet tagit detta initiativ.

Under året har Skolverket påbörjat en översyn av programmets yrkesutgångar i samråd med nationella programrådet. Yrkesutgångarna, som är förslag till fördjupningskurser mot ett yrkesområde, ska motsvara arbetslivets behov och är tänkta att uppdateras med jämna mellanrum. Det som nationella programrådet särskilt lyfter är behovet av arbetskraft inom automation och industriell digitalisering. Efterfrågan på utbildade svetsare är också fortsatt stor. Den snabba digitaliseringen av industrin ökar kraven på industriteknisk utbildning. Bland referensskolorna poängterar lärarna därför ett stort behov av kompetensutveckling på området, men också ett behov av ökat samarbete med branscherna där kompetensen och den nya tekniken finns.

En försöksverksamhet med yrkesprov har inletts för yrkesutbildning på gymnasial nivå. Den innefattar några yrken inom det industritekniska området; automationsmekaniker och CNC-operatörer. Försöket pågår fram till och med år 2021 och ska därefter utvärderas. Nationella programrådet och branscherna ser positivt på verksamheten och hoppas att det ska stärka kopplingen mellan yrke och arbetsmarknad.

Bland avgångseleverna läsåret 2017/18 (Skolverkets senaste siffror) var det 93 procent av eleverna som fick en yrkesexamen, vilket är den högsta siffran av samtliga yrkesprogram.

Naturbruksprogrammet

Efter examen från naturbruksprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom naturbrukssektorn med växter, djur, mark, vatten eller skog. Inom programmet ska eleverna också ges möjligheter att läsa kurser som förbereder för högskolestudier inom naturvetenskap, främst med koppling till naturbruk. Programmet har fyra inriktningar: *djur, lantbruk, skog* samt *trädgård*.

Elever på programmet

Hösten 2018 var det 3 240 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 8 835 elever som läser på programmet varav 298 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 72 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har antingen bytt till ett annat yrkesprogram eller är inte längre registrerad i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 79 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 73 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 55 procent som läste utökat program och 48 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 35 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 16 procent var studerande.

Tabell 62. Elever på naturbruksprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 646	3 074	2 771	2 813	3 079	3 199	3 295	3 542
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3	2,8	2,6	2,7	2,9	2,9	2,8	2,8
Antal nybörjarelever i år 1	2 710	2 453	2 361	2 404	2 440	2 609	2 619	2 847
Andel (%) nybörjare	82,8	84,1	84,1	87,5	86,5	88	87,1	88,3
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	192	193,5	197,5	199,8	202,1	205,6	209,4	211,4
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3	2,1	2,2	2,3
på nationella program	3	2,9	2,9	2,9	3	3	3	3,0
på yrkesprogram	7,9	8	8,1	8,3	8,9	9,1	9	8,9
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 280	2 930	2 807	2 765	2 845	2 998	3 027	3 240
varav antal elever i år 2	-	3 064	2 706	2 600	2 560	2 652	2 803	2 846
varav antal elever i år 3	-	-	3 034	2 673	2 562	2 534	2 584	2 749
Totalt antal elever samtliga år	3 280	5 994	8 547	8 038	7 967	8 184	8 414	8 835
Antal lärlingar*	42	110	199	195	220	315	315	298
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	68,9	68,2	67,8	67,1	66,7	67,5	68,2	68,5
Andel (%) män	31,1	31,8	32,2	32,9	33,3	32,5	31,8	31,5
Andel (%) svensk bakgrund	96,4	95,7	95,2	94,6	94,4	94	94,1	94,1
Andel (%) utländsk bakgrund	3,6	4,3	4,8	5,4	5,6	6	5,9	5,9
Andel (%) offentlig huvudman	55,9	54,8	53,5	51,1	47,4	45,4	43,8	43,1
Andel (%) enskild huvudman	44,1	45,2	46,5	48,9	52,6	54,6	56,2	56,9
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	62,7	61,1	60,2	59	57,5	56,2	54,7	52,9
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	37,3	38,9	39,8	41	42,5	43,8	45,3	47,1

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 63. Elever med registrerad inriktning i år 3 på naturbruksprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	2 900	2 562	2 448	2 429	2 474	2 628
Andel (%) av eleverna i år 3	95,6	95,8	95,6	95,9	95,7	95,6
Djur antal elever	1 866	1 628	1 502	1 505	1 470	1 605
Andel (%) av eleverna	64,3	63,5	61,4	62	59,4	61,1
Andel (%) av kvinnorna	86,9	86,2	82,8	81,7	78,7	78,2
Andel (%) av männen	15,1	13,9	17,1	19,9	20,3	20,6
Lantbruk antal elever	468	419	453	458	511	517
Andel (%) av eleverna	16,1	16,4	18,5	18,9	20,7	19,7
Andel (%) av kvinnorna	8,4	9,7	12,3	12,6	15,4	15,5
Andel (%) av männen	33	30,8	31,4	32,2	31,2	29,4
Skog antal elever	487	460	451	439	453	463
Andel (%) av eleverna	16,8	18	18,4	18,1	18,3	17,6
Andel (%) av kvinnorna	2,4	2,7	3,7	4,9	4,8	4,9
Andel (%) av männen	48,2	51,4	48,8	46,1	45,8	47,6
Trädgård antal elever	79	55	42	27	40	43
Andel (%) av eleverna	2,7	2,1	1,7	1,1	1,6	1,6
Andel (%) av kvinnorna	2,3	1,4	1,2	0,8	1,1	1,4
Andel (%) av männen	3,6	3,9	2,8	1,8	2,7	2,3

Programmets spridning i landet

Tabell 64. Naturbruksprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	86	80	78	73	72	77	72	74
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	107	101	98	97	102	96	98
varav offentlig huvudman	-	50	45	43	41	42	38	39
varav enskild huvudman	-	57	56	55	56	60	58	59

Elevflöden i programmet

Tabell 65. Andel (%) elever på naturbruksprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 710	2 453	2 361	2 404	2 440	2 609	2 619
Efter ett år	Elever kvar på samma program	89,9	89,2	90,4	89,9	91	90,9	91,1
	Bytt till (annat) yrkesprogram	4,5	4,2	3,6	4	3,4	3,1	3,4
	Bytt till högskoleförberedande program	3,5	3,3	3,1	2,6	2,4	2,8	2,0
	Bytt till introduktionsprogram	1,4	1,7	1,3	1,2	1,5	1,4	1,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,7	1,6	1,5	2,2	1,6	1,8	2,4
Efter två år	Elever kvar på samma program	86,6	87,1	87,5	86,4	88,4	88,3	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	4,8	4,5	4	4,7	3,6	3,5	
	Bytt till högskoleförberedande program	4,3	3,5	3,6	3	2,9	3,0	
	Bytt till introduktionsprogram	1,6	1,5	1,4	1,5	1,3	1,2	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2,7	3,4	3,5	4,4	3,9	4,0	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	64	69,2	70,9	70,3	71,6		

Tabell 66. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på naturbruksprogrammet

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 520	2 359	2 239	2 237	2 294
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	83,1	88,1	88,8	89,5	89,5
	Andel (%) med grundläggande behörighet	46,6	48	48,2	47,7	47,9
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	31,3	35,0			
	Andel (%) studerande	16,9	16,2			

Tabell 67. Genomströmning för nybörjarelever på naturbruksprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Naturbruksprogrammet	2 440	78,9	72,7	6,2	77,7	9,7
Kvinnor	1 616	77,4	72,6	4,8	76,1	11,3
Män	824	81,7	72,7	9,0	80,8	6,6
Svensk bakgrund	2 325	79,4	73,2	6,2	78,2	9,5
Utländsk bakgrund	114	69,3	62,3	7,0	68,4	14,0
Offentlig huvudman	1 051	77,4	70,2	7,1	76,1	9,5
Enskild huvudman	1 389	80,0	74,5	5,5	78,8	9,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 043	81,2	76,4	4,8	79,7	9,8
– gymnasial	1 361	77,6	70,4	7,2	76,6	9,3

Tabell 68. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på naturbruksprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Naturbruksprogrammet	2 294	89,5	10,5	55,3	47,9	14,1
Kvinnor	1 485	91,6	8,4	60,9	57,4	14,5
Män	809	85,5	14,5	45,0	30,4	13,3
Svensk bakgrund	2 169	89,8	10,2	54,7	47,5	14,1
Utländsk bakgrund	122	83,6	16,4	65,6	53,3	13,3
Offentlig huvudman	1 022	86,7	13,3	47,5	32,7	14,0
Enskild huvudman	1 272	91,7	8,3	61,6	60,1	14,2
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	1 021	92,1	7,9	65,0	56,1	14,5
– gymnasial	1 240	87,5	12,5	47,1	41,0	13,8

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 69 procent kvinnor. Sedan 2011 har andelen kvinnor på programmet sjunkit något för att sedan stiga till den ursprungliga nivån. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 78 procent, att läsa inriktningen *djur* medan männen på programmet i störst utsträckning, 48 procent, läser inriktningen *skog*. Andelen kvinnor som läser inriktningen *djur* har minskat sedan 2011 medan andelen kvinnor på inriktningen *lantbruk* har ökat.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av kvinnorna och lika stor andel av männen som tre år senare erhöll en examen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 61 procent läst utökat program och till 57 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 45 procent som läst utökat program och 30 procent som läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 98 skolenheter i 74 skolkommuner. Det är 60 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 57 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 och andelen fristående skolenheter likaså.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 75 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 70 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 62 procent av eleverna som har läst utökat program och 60 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 48 procent som har läst utökat program och 33 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 6 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011 men legat stilla de senaste tre åren. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 62 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 55 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 48 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 66 procent som hade läst utökat program och 53 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 47 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 37 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 76 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbör-

jade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 70 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 65 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 56 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 47 procent som hade läst utökat program och 41 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om naturbruksprogrammet

Stora skillnader mellan programmets inriktningar

Naturbruksprogrammet har idag fyra inriktningar; *djur*, *lantbruk*, *skog* och *trädgård*. Dessa inriktningar skiljer sig sinsemellan mycket åt. Värt att lyfta fram är även att inriktningarnas uppdelning och namnsättning inte helt speglar vilka yrkesutgångar som eleverna inom respektive inriktning läser mot. Som exempel på detta kan nämnas att elever som utbildar sig mot yrken inom hästbranschen återfinns både inom inriktningen *djur*, och inriktningen *lantbruk*. Ytterligare otydligheter finns för inriktningen *skog* varunder så skilda yrkesutgångar som till exempel skogsmaskinförare eller sportfiskeguide är tänkta att rymmas.

Vidare är elevvolymerna och antalet utbildningsanordnare något som skiljer sig åt mellan inriktningarna. Två tredjedelar av eleverna går inriktningen *djur*, och det är också den inriktning som är representerad på flest skolor. Inriktningarna *skog* respektive *lantbruk* har omkring en femtedel av eleverna var, och de skolorna är oftare placerade utanför tätortsområden. Inriktning *trädgård* är mycket liten, men en svag ökning har kunnat skönjas de senaste åren. Inriktningen erbjuds numer bara på en handfull skolor, och då enbart från Mälardalsområdet och söderut, vilket branschen upplever som mycket problematiskt.²⁷

Genom Skolverkets referensarbete och dialog med det nationella programrådet och Naturbruksskolornas förening framgår att elever från naturbruksprogrammet i huvudsak tycks bli väl förberedda för arbetslivet, men att efterfrågan på elever från naturbruksprogrammet varierar.

Behovet av personer som är utbildade inom inriktningen *trädgård* överstiger till exempel vida det antal som utbildas. Arbetsmarknadens behov av utbildade elever inom inriktningen *lantbruk* är även det större än antalet som utbildas. Inom inriktningarna *djur* samt *skog* är bilden dock mer splittrad. Det är en relativt god arbetsmarknad för elever som utbildats mot travhästskötare, djursjukvård, arbete med forskningsdjur, skogsmaskinförare eller skogsvård. Däremot är arbetsmarknadens behov mindre än det antal elever som utbildas mot arbete med hund, sällskapsdjur samt ridhästar, och läget är oklart vad gäller behovet av utbildade mot viltvård, sportfiske och naturguidning.²⁸

27 Skolverkets statistik, www.skolverket.se och uttalanden av programrådsledamöter

28 Arbetsförmedlingens bristindexlista, samt resonemang med det nationella programrådet för Naturbruksprogrammet och Skolverkets övriga referensarbete.

Ett kostnadstyngt program

Naturbruksprogrammet är bland de kostsammare gymnasieutbildningarna. Till viss del kan detta förklaras utifrån dyra investeringar och driftkostnader för till exempel maskinpark, speciallokaler och mark som används framförallt i yrkesämnena. Skillnaderna i kostnader är dock även de stora mellan inriktningarna, och den ovan beskrivna spridningen av yrkesutgångar inom samma inriktning kan dels medföra att vissa skolor inte får full kostnadsersättning för en utbildning, och dels att vissa skolor överkompenseras och får en icke avsedd konkurrensfördel. Här kan det finnas anledning att se över de modeller som ligger till grund för kostnadsberäkningarna.

Utöver själva utbildningskostnaden som elevens hemkommun står för, så tillkommer inte sällan andra kostnader i form av till exempel inackorderingstillägg, då en förhållandevis stor andel av eleverna studerar på annan ort än hemkommunen. Även för vårdnadshavare är det ofta högre kostnader förknippade med att ha sitt barn studerande på en naturbruksskola än någon mer närbelägen närboende och reskostnader räknas in.

Elevernas olika möjligheter att kunna söka inackorderingstillägg beroende på om huvudmannen är enskild eller offentlig lyfts av många skolor fram som begränsande för elevernas möjligheter att fritt välja utbildning. Fristående skolor tar emot alla elever som förstahandssökande och eleven kan ansöka om inackorderingstillägg från CSN, medan den offentligt drivna skolan måste teckna samverkansavtal med elevens hemkommun för att denne skall kunna tas emot som sökande i första hand, och därmed vara berättigad till inackorderingstillägg.

Det nationella programrådet tillsammans med flera skolor framhåller frågan om riksrekrytering för samtliga naturbruksutbildningar som angelägen, då de bedömer att en sådan på ett positivt sätt skulle effektivisera utbildningen, genom att ge möjligheter för skolorna att specialisera sig inom smalare områden, då den möjliga rekryteringsbasen skulle öka i omfattning.

Kopplingar till näringsliv och akademi

Det är svårt att få en samlad bild av hur naturbruksutbildningarna är kopplade till näringslivet. Förekomsten av lokala programråd och hur dessa används i formandet av utbildningen är oklart, men det är rimligt att anta att det varierar stort mellan skolorna och möjligen även mellan branscherna där det uppges vara svårare att få till en bra representation i programråden från branscher som domineras av få- eller enmansföretag, och som saknar någon sammanhållande intresseorganisation.

Skolor anger ofta att elevens första anställningar inte sällan sker på en arbetsplats där denne tidigare har haft apl. Skolorna anger vidare att det inte föreligger några avgörande problem när det gäller att hitta apl-platser för så gott som alla yrkesutgångar inom inriktningarna *lantbruk*, *skog* och *trädgård*. Däremot varierar det avseende olika yrkesutgångar inom inriktningen *djur* där den låga tillgången på platser inom djursjukvårdsrelaterade områden särskilt lyfts fram, vilket också påpekats av Djurbranschens yrkesnämnd. En följd av denna brist är att till exempel apl-platser inom veterinär verksamhet i det närmaste har blivit något av en handelsvara med uppbokningar många år i förväg.

Det är en för yrkesprogrammen hög andel av naturbrukseleverna som går vidare till akademiska studier. En tänkbar förklaring till detta är förekomsten

av yrkesutbildningar på universitetsnivå, framförallt inom ramen för Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, som ofta ses som en naturlig fortsättning för den naturbrukslev som vill läsa vidare. Exempel på sådana utbildningar kan vara lantmästare, veterinär, agronom eller skogsmästare. Flera av dessa utbildningar kräver naturvetenskaplig kompetens i varierande grad, och många av skolorna ger eleverna möjlighet att läsa sådana kurser antingen inom ramen för programfördjupningen, eller som utökat program.

Bedömningen är att allt fler skolor aktivt försöker öka kontaktytan mot forskningen inom området, och är med i olika forskningsprojekt där eleverna inom ramen för sin gymnasieutbildning bidrar med till exempel inventeringar, försöksodlingar eller andra fältförsök.

Omarbetning av inriktningarna föreslagen

Volymen av inriktningsgemensamma kurser är relativt liten jämfört med övriga program, endast 300 poäng. Då de programgemensamma kurserna omfattar 400 poäng blir utrymmet för programfördjupningen hela 900 poäng. Dessa 900 poäng använder skolorna på mycket olika sätt, vilket tillsammans med de fyra inriktningarnas stora bredd bidrar till att programmet dras med en viss otydlighet. Yrkesprogramsutredningen lyfte samma fråga och föreslog en ändring i programstrukturen och inriktningarna som ett sätt att komma åt problemet och skapa tydlighet.²⁹

Skolverket har i redovisningen av ett regeringsuppdrag föreslagit att öka omfattningen av de inriktningsgemensamma kurserna, vilket också skulle medföra att de olika nya inriktningarna inte längre har samma antal inriktningspoäng. Inriktningarna hästhållning, lantbruk, trädgård och skogsbruk föreslås ha 700 inriktningsgemensamma poäng, naturturism 600 poäng och djurvård 500 poäng. Detta förslag redovisades i mitten av 2018. Skolor och branscher ser fram emot ett beslut i frågan, vilken har varit aktuell i många år.

29 SOU 2015:29: En yrkesinriktning inom teknikprogrammet. Delbetänkande av Yrkesprogramsutredningen.

Restaurang- och livsmedelsprogrammet

Efter examen från restaurang- och livsmedelsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom restaurang- och livsmedelssektorn, till exempel inom restaurang, bageri och med färskvaror. Programmet har tre inriktningar: *bageri och konditori, färskvaror, delikatesser och catering* samt *kök och servering*.

Elever på programmet

Antalet elever som söker till samt påbörjar studier på restaurang- och livsmedelsprogrammet har minskat sedan 2011 men 2018 är det för första gången fler elever som påbörjar programmet än året innan. Hösten 2018 var det 1 679 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 4 688 elever som läser på programmet varav 457 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 89 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 66 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har i huvudsak gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har i störst utsträckning antingen gått till ett annat yrkesprogram eller är inte registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 75 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 67 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 87 procent som slutförde med examen. Det var 37 procent som läste utökat program och 24 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 41 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 9 procent var studerande.

Tabell 69. Elever på restaurang- och livsmedelsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 433	2 909	2 683	2 559	2 293	2 125	1 955	1 967
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	2,9	2,6	2,5	2,4	2,2	1,9	1,7	1,6
Antal nybörjarelever i år 1	2 343	1 973	1 831	1 813	1 513	1 483	1 325	1 380
Andel (%) nybörjare	79,8	79,4	80,6	81,7	82,6	82,4	82,7	82,3
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	176,3	179,1	185	188,8	190,9	193	195,2	195,6
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,2	2,0	1,9	1,8	1,5	1,3	1,2	1,2
på nationella program	2,7	2,4	2,3	2,3	1,9	1,8	1,6	1,6
på yrkesprogram	7	6,7	6,6	6,7	5,8	5,5	4,8	4,6
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	2 940	2 486	2 275	2 224	1 834	1 803	1 611	1 679
varav antal elever i år 2	-	2 702	2 261	2 096	2 054	1 730	1 613	1 476
varav antal elever i år 3	-	-	2 582	2 178	2 029	1 985	1 637	1 533
Totalt antal elever samtliga år	2 940	5 188	7 118	6 498	5 917	5 518	4 861	4 688
Antal lärlingar*	119	228	335	453	478	446	430	457
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	54,1	56,6	57	57,9	57,7	56,4	53,7	51,0
Andel (%) män	45,9	43,4	43	42,1	42,3	43,6	46,3	49,0
Andel (%) svensk bakgrund	91,1	91,1	90,6	89,4	89,3	88,8	88,1	86,4
Andel (%) utländsk bakgrund	8,9	8,9	9,4	10,6	10,7	11,2	11,9	13,6
Andel (%) offentlig huvudman	82,9	83,8	85,6	86,2	85,9	86	84	84,2
Andel (%) enskild huvudman	17,1	16,2	14,4	13,8	14,1	14	16	15,8
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	68,4	67,1	66,2	65,1	63,1	61,9	60,1	58,9
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	31,6	32,9	33,8	34,9	36,9	38,1	39,9	41,1

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 70. Elever med registrerad inriktning i år 3 på restaurang- och livsmedelsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	2 472	2 169	2 017	1 976	1 634	1 526
Andel (%) av eleverna i år 3	95,7	99,6	99,4	99,5	99,8	99,5
Bageri och konditori antal elever	437	483	442	442	376	302
Andel (%) av eleverna	17,7	22,3	21,9	22,4	23	19,8
Andel (%) av kvinnorna	24,7	32,2	29,8	32	31,9	29,7
Andel (%) av männen	8,5	8,3	10,6	8,2	11,1	8,4
Färsvaror, delikatesser och catering antal elever	46	12	35	19	16	4
Andel (%) av eleverna	1,9	0,6	1,7	1	1	0,3
Andel (%) av kvinnorna	2,1	0,7	2,1	1,3	1,4	0,2
Andel (%) av männen	1,6	0,3	1,2	0,5	0,4	0,3
Kök och servering antal elever	1 989	1674	1 540	1 515	1 242	1 220
Andel (%) av eleverna	80,5	77,2	76,4	76,7	76	79,9
Andel (%) av kvinnorna	73,2	67,1	68,1	66,8	66,7	70,0
Andel (%) av männen	89,9	91,4	88,2	91,3	88,5	91,3

Programmets spridning i landet

Tabell 71. Restaurang- och livsmedelsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	132	115	107	110	102	102	99	97
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	145	131	141	133	124	127	123
varav offentlig huvudman	-	110	103	112	107	105	104	102
varav enskild huvudman	-	35	28	29	26	19	23	21

Elevflöden i programmet

Tabell 72. Andel (%) elever på restaurang- och livsmedelsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 343	1 973	1 831	1 813	1 513	1 483	1 325
Efter ett år	Elever kvar på samma program	88,2	86,9	89,9	90,7	89,6	87,3	88,6
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,7	5,9	5	4,2	5,6	5,6	4,0
	Bytt till högskoleförberedande program	2,7	3	2,4	2,4	2,6	2,2	3,0
	Bytt till introduktionsprogram	0,9	2,3	0,9	1,3	0,7	1,8	1,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,5	1,9	1,8	1,5	1,7	3,2	3,3
Efter två år	Elever kvar på samma program	84,6	82,7	85,9	87,8	84,1	82,7	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,8	7,7	5,4	5,4	5,9	6,3	
	Bytt till högskoleförberedande program	2,7	3	2,9	2,6	3,2	2,7	
	Bytt till introduktionsprogram	0,9	1,9	0,9	0,9	0,7	1,6	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	5	4,7	4,9	3,3	6,1	6,8	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	61,2	64,6	68	69,9	65,9		

Tabell 73. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på restaurang- och livsmedelsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 138	1 832	1 746	1 742	1 404
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	81,4	85,8	85,9	87,7	87,0
	Andel (%) med grundläggande behörighet	25,4	26,5	23,5	23,7	24,2
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	39,1	41,4			
	Andel (%) studerande	10,4	9,1			

Tabell 74. Genomströmning för nybörjarelever på restaurang- och livsmedelsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	1 513	74,7	67,2	7,5	73,2	9,4
Kvinnor	854	76,1	70,3	5,9	74,4	9,5
Män	659	72,8	63,3	9,6	71,8	9,3
Svensk bakgrund	1 388	75,5	68,6	6,9	74,1	9,1
Utländsk bakgrund	125	65,6	52,0	13,6	64,0	12,0
Offentlig huvudman	1 254	74,5	66,5	8,0	73,2	9,6
Enskild huvudman	259	75,7	70,7	5,0	73,4	8,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	595	78,2	73,1	5,0	76,6	8,1
– gymnasial	891	73,0	63,7	9,2	71,5	9,8

Tabell 75. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på restaurang- och livsmedelsprogrammet vt 2018

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	1 404	87,0	13,0	36,8	24,2	13,9
Kvinnor	812	89,2	10,8	37,8	27,0	14,4
Män	592	84,1	15,9	35,5	20,4	13,3
Svensk bakgrund	1 271	87,8	12,2	36,5	25,3	14,0
Utländsk bakgrund	133	79,7	20,3	39,8	13,5	13,0
Offentlig huvudman	1 165	85,8	14,2	36,3	22,8	13,8
Enskild huvudman	239	93,3	6,7	39,3	31,0	14,4
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	565	91,9	8,1	45,5	32,6	14,3
– gymnasial	821	83,7	16,3	31,2	18,8	13,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 51 procent kvinnor. Andelen har först ökat för att sedan minska till en lägre nivå än 2011. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 70 procent, att läsa inriktningen *kök och servering*. Männerna på programmet väljer samma inriktning i ännu högre utsträckning, 91 procent. Den näst största inriktningen på programmet är *bageri och konditori* vilken läses av 20 procent av eleverna.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 70 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 63 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 38 procent läst utökat program och till 27 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 36 procent som läst utökat program och 20 procent som läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 123 skolenheter i 97 skolkommuner. Det är 17 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 16 procent av eleverna läser hos dessa.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 71 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 67 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 39 procent av eleverna som har läst utökat program och 31 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 36 procent som har läst utökat program och 23 procent som har läst in grundläggande behörighet. Det är något vanligare att elever hos enskild huvudman erhåller examen och även att dessa har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 14 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 67 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 52 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 37 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 25 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 40 procent som hade läst utökat program och 14 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 41 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 32 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning.

ning, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 64 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 46 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 33 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 31 procent som hade läst utökat program och 19 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om restaurang- och livsmedelsprogrammet

Internationella segrar som smakar gott

Två ungdomar som gått programmet uppnådde stora framgångar i yrkes-EM (Euroskills i Budapest 2018). De tog guld i kock- respektive bagerigränarna i hård konkurrens med ungdomar från övriga europeiska länder varav många från länder med en stolt tradition inom restaurang- och bageriyrkena. Det nationella programrådet gläds naturligtvis åt detta. Flera ledamöter och deras organisationer har också varit engagerade yrkestävlingarna. Även på referensskolorna har man uppmärksammat framgångarna. Några uppger att de kommer att använda detta i sin marknadsföring, andra berättar hur segrarna inspirerat deras elever.

Fler elever

Trots att programmets andel av gymnasieskolans totala elevantal inte ökat så har det faktiska antalet elever på programmets första år ökat. Nuvarande läsår går det för första gången sedan 2011 fler elever första året på programmet än året innan. Vändningen sker dock från en relativt sett mycket låg nivå i förhållande till arbetsmarknadens behov och till hur det sett ut tidigare. På många håll i landet är elevantalet fortfarande så lågt att man har svårt att erbjuda utbildningen.

Eventuell förändring i programstrukturen

Inriktningen *färskvaror, delikatesser och catering* förbereds att tas bort om regeringen fattar beslut om det. Kurserna inom området bör dock finnas kvar som möjliga att använda i programmets utbildningar. Ovanstående finns redovisat i uppdrag om förändringar av nationella program, som lämnades till regeringen 15 juni 2018.³⁰

Skolverkets förslag på yrkesutgångar har setts över

Skolverket har tillsammans med programrådet under hösten 2018 gjort en översyn av Skolverkets exempel på yrkesutgångar med ingående kurser.

³⁰ Skolverket, 2018. *Redovisning av uppdrag om förändringar av nationella program i gymnasieskolan*. Dnr: 2018:00570.

När det gäller yrkesutgången kock ska exemplet ge en bred och generell grund för allt yrkesmässigt arbete i kök oavsett om det sker i privat eller offentlig regi. Exemplet har haft ett starkt stöd från programråd och arbetsmarknadens parter som i stor utsträckning normerat det även om det förkommer avvikelser. Yrkesutgången lämnar utrymme för specialisering inom exempelvis storkök, kallkök eller ett särskilt kök. Det lämnade utrymmet kan även användas för att ge högskolebehörighet.

Yrkesutgången bagare och konditor har också ett starkt branschstöd och följs i stor utsträckning av skolorna. Även detta exempel lämnar utrymme för ytterligare fördjupning inom yrkesområdena eller för att ge högskolebehörighet.

Exemplet för yrkesutgången servitris eller servitör har inte följts av skolorna i samma grad som programmets övriga exempel trots branschstöd. Här föreslås en mindre förändring i exemplet.

VVS- och fastighetsprogrammet

Efter examen från VVS- och fastighetsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom sektorerna fastighet, kyl- och värmepump, ventilation samt VVS. Programmet har fyra inriktningar: *fastighet, kyl- och värme-pumpsteknik, ventilationsteknik* samt *VVS*.

Elever på programmet

Hösten 2018 var det 1 243 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 3 491 elever som läser på programmet varav 833 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 90 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har huvudsakligen gått till ett annat program men en mindre andel är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 79 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 72 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 88 procent som slutförde med examen. Det var 40 procent som läste utökat program och 21 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den kullen elever som lämnade programmet 2015 med examen var det ett år efter avslutade studier 59 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 5 procent var studerande.

Tabell 76. Elever på VVS- och fastighetsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	1 795	1 628	1 504	1 441	1 298	1 414	1 525	1 538
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	1,5	1,5	1,4	1,4	1,2	1,3	1,3	1,2
Antal nybörjarelever i år 1	1 233	1 149	1 061	984	904	1 012	1 015	1 030
Andel (%) nybörjare	81,5	82,7	85,4	83,6	82,5	87,6	84,6	83,0
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	174,1	171,5	177,3	178,4	180,9	184,1	183,9	186,2
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	1,1	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9
på nationella program	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2
på yrkesprogram	3,6	3,8	3,6	3,6	3,4	3,5	3,6	3,4
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	1 513	1 390	1 242	1 180	1 097	1 156	1 207	1 243
varav antal elever i år 2	-	1 412	1 268	1 158	1 103	1 025	1 108	1 162
varav antal elever i år 3	-	-	1 364	1 244	1 129	1 043	1 007	1 086
Totalt antal elever samtliga år	1 513	2 802	3 874	3 582	3 329	3 224	3 322	3 491
Antal lärlingar*	75	271	531	576	599	630	686	833
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	2	2,3	2,5	2,5	2,9	3	3,1	2,7
Andel (%) män	98	97,7	97,5	97,5	97,1	97	96,9	97,3
Andel (%) svensk bakgrund	88,4	86,5	86	85	83,8	84,6	83,9	82,4
Andel (%) utländsk bakgrund	11,6	13,5	14	15	16,2	15,4	16,1	17,6
Andel (%) offentlig huvudman	69,4	70,6	70,3	69,9	70,7	72,1	70,8	71,0
Andel (%) enskild huvudman	30,6	29,4	29,7	30,1	29,3	27,9	29,2	29,0
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	67,7	68,1	67,8	67	66,4	65,4	65,1	63,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	32,3	31,9	32,2	33	33,6	34,6	34,9	36,4

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 77. Elever med registrerad inriktning i år 3 på VVS- och fastighetsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	1 276	1 244	1 129	1 033	1 007	1 086
Andel (%) av eleverna i år 3	93,5	100	100	99	100	100,0
Fastighet antal elever	88	102	68	66	66	55
Andel (%) av eleverna	6,9	8,2	6	6,4	6,6	5,1
Andel (%) av kvinnorna	4,2	6,1	10,7	12	5,4	4,8
Andel (%) av männen	6,9	8,3	5,9	6,3	6,6	5,1
Kyl- och värmepumpsteknik antal elever	112	94	103	83	61	71
Andel (%) av eleverna	8,8	7,6	9,1	8	6,1	6,5
Andel (%) av kvinnorna	8,3	15,2	10,7	4	13,5	0,0
Andel (%) av männen	8,8	7,3	9,1	8,1	5,8	6,7
Ventilationsteknik antal elever	32	19	18	12	15	18
Andel (%) av eleverna	2,5	1,5	1,6	1,2	1,5	1,7
Andel (%) av kvinnorna	12,5	3	0	0	2,7	9,5
Andel (%) av männen	2,3	1,5	1,6	1,2	1,4	1,5
VVS antal elever	1 044	1 029	940	872	865	942
Andel (%) av eleverna	81,8	82,7	83,3	84,4	85,9	86,7
Andel (%) av kvinnorna	75	75,8	78,6	84	78,4	85,7
Andel (%) av männen	81,9	82,9	83,4	84,4	86,2	86,8

Programmets spridning i landet

Tabell 78. VVS- och fastighetsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	87	79	72	69	73	71	73	71
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	110	102	102	105	103	105	107
varav offentlig huvudman	-	69	64	61	67	65	66	67
varav enskild huvudman	-	41	38	41	38	38	39	40

Tabell 79. Andel (%) elever på VVS- och fastighetsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		1 233	1 149	1 061	984	904	1 012	1 015
Efter ett år	Elever kvar på samma program	91,2	87,3	89,6	88,7	88,1	90,8	90,2
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,4	8,4	7,2	6,9	6,4	6	5,6
	Bytt till högskoleförberedande program	1,1	2,3	0,7	0,9	1,9	1,5	1,0
	Bytt till introduktionsprogram	0,4	1	1	1,2	1,0
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,9	1	1,5	2,2	2,8	1,1	2,2
Efter två år	Elever kvar på samma program	88,2	83,7	85,7	84,2	85,1	88,0	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6,4	9,1	8,1	8,2	7	6,1	
	Bytt till högskoleförberedande program	1,5	2	1,3	1,5	2,3	1,3	
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,9	1,8	1,5	0,6	0,5	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,4	4,3	3,1	4,5	5,1	4,1	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	69,8	66	72,2	70,9	69,8		

Elevflöden i programmet

Tabell 80. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på VVS- och fastighetsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	1 147	1 091	990	924	897
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	89	86,6	91,7	88,9	88,4
	Andel (%) med grundläggande behörighet	20,9	19,9	21,9	23,3	20,6
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	49,3	59,2			
	Andel (%) studerande	6,7	4,9			

Tabell 81. Genomströmning för nybörjarelever på VVS- och fastighetsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
VVS- och fastighetsprogrammet	904	78,7	71,5	7,2	76,7	9,0
Kvinnor	34	88,2	88,2	0,0	88,2	..
Män	870	78,3	70,8	7,5	76,2	..
Svensk bakgrund	786	81,6	75,1	6,5	79,8	7,3
Utländsk bakgrund	118	59,3	47,5	11,9	55,9	20,3
Offentlig huvudman	669	82,7	75,3	7,3	81,6	7,3
Enskild huvudman	235	67,2	60,4	6,8	62,6	13,6
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	299	81,6	77,3	4,3	79,9	8,4
– gymnasial	593	77,4	68,6	8,8	75,4	9,1

Tabell 82. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på VVS- och fastighetsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
VVS- och fastighetsprogrammet	897	88,4	11,6	39,7	20,6	12,5
Kvinnor	35	100,0	0,0	51,4	28,6	13,6
Män	862	87,9	12,1	39,2	20,3	12,4
Svensk bakgrund	757	91,0	9,0	39,4	22,2	12,7
Utländsk bakgrund	140	74,3	25,7	41,4	12,1	11,3
Offentlig huvudman	649	89,4	10,6	40,5	18,5	12,6
Enskild huvudman	248	85,9	14,1	37,5	26,2	12,2
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	304	93,1	6,9	45,4	25,7	12,8
– gymnasial	570	86,5	13,5	36,1	18,2	12,3

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 2,7 procent kvinnor. Andelen har ökat mellan 2011 och 2017 för att sedan backa något. Man bör dock betänka att andelen kan variera mycket mellan åren baserat på ett fåtal individer. Kvinnorna och männen väljer i störst utsträckning, 86 respektive 87 procent, att läsa inriktningen VVS. Denna inriktning har gradvis befäst sin position som den dominerande på programmet.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 88 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 71 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 51 procent läst utökat program och till 29 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 39 procent som läst utökat program och 20 procent som läst in grundläggande behörighet. Då det är ytterst få kvinnor på programmet bör jämförelser mellan män och kvinnor helst undvikas då underlaget är så tunt.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 107 skolenheter i 71 skolkommuner. Det är 37 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 29 procent av eleverna läser hos dessa. Såväl andelen elever som läser hos enskild huvudman som andelen fristående skolenheter har varit relativt stabil sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 60 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 75 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 38 procent av eleverna som har läst utökat program och 26 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 41 procent som har läst utökat program och 19 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Elever som läser sin utbildning hos offentlig huvudman erhåller i större utsträckning examen tre år efter påbörjade studier men har i lägre utsträckning valt att läsa in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 18 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 75 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 48 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 22 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 41 procent som hade läst utökat program och 12 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 36 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 32 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 77 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 45 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 26 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 36 procent som hade läst utökat program och 18 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om VVS- och fastighetsprogrammet

Obalans mellan inriktningarna

Ett kvarvarande problem för programmet är obalansen mellan inriktningarna. Inriktningen *VVS* dominerar programmet. Av de 897 elever som läsåret 2017/18 hade genomgått programmet med examen eller studiebevis om 2500 poäng, gick 771 elever, 86 procent, inriktningen *VVS*. Inriktningen *kyl- och värmepumpsteknik* hade sex procent av eleverna, inriktningen *fastighet* sex procent och inriktningen *ventilationsteknik* två procent.

Den starka dominansen av inriktningen *VVS* kan ha blivit en del av en ond cirkel, där skolor som har få sökande till andra inriktningar, också lägger ner dessa. Många skolor har få eller inga lärare med kompetens för de övriga inriktningarna. De flesta yrkeslärarna har kompetens från området *VVS*. Den information som dessa skolor går ut med, har också en självklar tyngdpunkt åt *VVS*-inriktningen.

Behov av vidareutveckling av VVS- och fastighetsprogrammet

VVS- och fastighetsprogrammet är nytt sedan reformeringen av gymnasieskolan 2011. Det nationella programrådet har framfört att det kändes som att det gick väldigt fort då programmet togs fram, och att det är befogat att fortlöpande vidareutveckla programmet. Fokus bör då vara på programmets kvalitet och attraktivitet.

Den problembild som växt fram i dialogen med det nationella programrådet handlar om en obalans mellan inriktningarna i programmet, där inriktningen *VVS* dominerar stort. De tre övriga inriktningarna *fastighet*, *kyl- och värmepumpsteknik* och *ventilationsteknik* har få sökande trots att ett stort kompetensförsörjningsbehov finns på arbetsmarknaden. Under en femårsperiod syns även att antalet elever som slutför en utbildning på inriktningen *kyl- och värmepumpsteknik* successivt minskat från 106 elever läsåret 2013/14, till 50 elever läsåret 2017/18. Övriga inriktningar ligger relativt stabilt.

Enligt det nationella programrådet kan programmets attraktivitet öka om elever, både kvinnor och män, som väljer programmet ser möjligheten att hålla flera dörrar öppna. För det första bör programmet som utgångspunkt innehålla de kurser som behövs för högskolebehörighet. För det andra behöver program-

mets olika inriktningar synliggörs bättre. Eleverna bör också få mer kunskap om och praktisk erfarenhet av de yrkesområden de fyra inriktningarna leder till, innan de gör sina inriktningsval inför andra läsåret. Även teknisk utveckling, nya föreskrifter inom elsäkerhet och brandskydd samt förändrade kompetensförsörjningsbehov på arbetsmarknaden gör en översyn av programmet angelägen. Ett sådant arbete har genomförts i samråd med det nationella programrådet för VVS- och fastighetsprogrammet samt med olika branschorganisationer.

Skolverket för även diskussioner med och inhämtar synpunkter från elever, lärare och rektorer på referensskolor. Erfarenheter från sådan dialog stärker bilden av att eleverna inte alltid har kunskap om vad de tre mindre inriktningarna, *fastighet, kyl- och värmepumpsteknik* och *ventilationsteknik* innebär. Bäst information anser eleverna att man har om VVS, som är den största av programmets inriktningar.

Det nationella programrådet har önskat ett antal ändringar av examensmål och ämnesplaner för att ge eleverna bättre kunskap om de olika yrken programmet leder till, innan val av inriktning görs. Vissa förändringar av ämnesplaner i yrkesämnen beslutades under år 2018, och har trätt ikraft från och med höstterminen 2018. Ett nytt ämne sprinklerteknik, med två kurser om 100 poäng var, har tagits fram. Kursen praktisk ellära i ämnet ellära samt kursen elkraftteknik i ämnet elektroteknik har reviderats för att stämma bättre överens med Elsäkerhetsverkets krav för begränsad auktorisation (B). Dessutom har kursen VVS svets och lödning rör tagits bort från inriktningen VVS, men finns fortfarande som möjlig att välja till inom programfördjupningsdelen. Förändringar av examensmål, programstruktur och av inriktningen ventilation har föreslagits i en hemställan till regeringen, men är ännu ej beslutad.

VVS- och fastighetsprogrammets yrkesutgångar

Skolverket har påbörjat en granskning av i vilken utsträckning skolorna väljer att erbjuda utbildning i överensstämmelse med de förslag till yrkeutgångar som Skolverket tagit fram i samråd med det nationella programrådet. Enligt de första statistikuppgifterna som tagits fram används de nationellt föreslagna yrkesutgångarna i liten omfattning. Skolorna väljer istället att lokalt utforma yrkesutgångar med en variation av kurskombinationer. Skolverket kommer att fortsätta diskutera detta med det nationella programrådet samt med representanter för olika branschorganisationer, och vid behov vidareutveckla upplägget för programmet.

Vård- och omsorgsprogrammet

Efter examen från vård- och omsorgsprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom hälso- och sjukvård och socialtjänst. Programmet har inga inriktningar.

Elever på programmet

Programmet har kontinuerligt ökat i sökande och elevantal sedan 2014. Hösten 2018 var det 3 660 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 10 206 elever som läser på programmet varav 1 249 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program efter tre år är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De flesta elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett annat yrkesprogram eller är inte längre registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 78 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 72 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 87 procent som slutförde med examen. Det var 36 procent som läste utökat program och 56 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 53 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 20 procent var studerande.

Tabell 83. Elever på vård- och omsorgsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	3 924	3 772	4 117	3 905	4 216	4 512	4 850	5 591
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	3,3	3,4	3,9	3,7	4	4,1	4,2	4,5
Antal nybörjarelever i år 1	2 546	2 300	2 435	2 344	2 399	2 516	2 343	2 417
Andel (%) nybörjare	76,3	73,6	75,3	75,4	75	75,8	71,2	66,9
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	180,9	178,4	183,5	187,5	188,6	190,4	191	190,0
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,5	2,5	2,7	2,6	2,6	2,4	2,4	2,6
på nationella program	3,1	3,1	3,3	3,2	3,4	3,4	3,3	3,4
på yrkesprogram	8	8,5	9,4	9,4	10,1	10,3	10	10,1
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 345	3 142	3 250	3 132	3 218	3 362	3 341	3 660
varav antal elever i år 2	-	3 078	2 967	3 063	3 010	3 118	3 236	3 362
varav antal elever i år 3	-	-	3 062	2 969	3 040	2 981	3 158	3 184
Totalt antal elever samtliga år	3 345	6 220	9 279	9 164	9 268	9 461	9 735	10 206
Antal lärlingar*	134	356	575	715	729	877	983	1 253
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	82,2	82,3	82,4	81,4	81,1	80,4	79,3	75,6
Andel (%) män	17,8	17,7	17,6	18,6	18,9	19,6	20,7	24,4
Andel (%) svensk bakgrund	75,8	73,1	71,9	68,1	66,2	62,9	59,3	54,2
Andel (%) utländsk bakgrund	24,2	26,9	28,1	31,9	33,8	37,1	40,7	45,8
Andel (%) offentlig huvudman	80,7	79,4	78,3	75,4	77	76	75,5	75,9
Andel (%) enskild huvudman	19,3	20,6	21,7	24,6	23	24	24,5	24,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	68,1	67,9	68,5	69,1	68,7	68	67,6	67,2
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	31,9	32,1	31,5	30,9	31,3	32	32,4	32,8

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Programmets spridning i landet

Tabell 84. Vård- och omsorgsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	142	136	138	132	143	147	148	149
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	180	186	191	205	214	210	220
varav offentlig huvudman	-	133	138	144	160	166	160	171
varav enskild huvudman	-	47	48	47	45	48	50	49

Elevflöden i programmet

Tabell 85 Andel (%) elever på vård- och omsorgsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 546	2 300	2 435	2 344	2 399	2 516	2 343
Efter ett år	Elever kvar på samma program	89,6	90,2	90,3	91,2	90,9	89,3	91,0
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,4	4,9	5,2	4,4	4,3	5,7	3,8
	Bytt till högskoleförberedande program	2,8	2,7	2,1	2	2	1,9	2,7
	Bytt till introduktionsprogram	1,1	1,1	1,3	1,1	0,8	1	0,9
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,1	1,2	1,1	1,3	2	2,1	1,6
Efter två år	Elever kvar på samma program	87,1	86,9	87,1	87,6	88,7	85,5	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,7	5,7	5,5	5	4,1	5,6	
	Bytt till högskoleförberedande program	2,7	2,8	2,3	2,2	2,1	2,1	
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	0,7	1	0,9	0,5	1,1	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,8	3,9	4	4,3	4,6	5,7	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	63,9	66,9	67	68,8	70		

Tabell 86. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på vård- och omsorgsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 434	2 472	2 563	2 528	2 728
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	83,9	85,1	86	85,7	86,8
	Andel (%) med grundläggande behörighet	61,2	59,1	59,9	59,9	55,8
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	51,6	53,1			
	Andel (%) studerande	18,6	20,3			

Tabell 87. Genomströmning för nybörjarelever på vård- och omsorgsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) av-gångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Vård- och omsorgsprogrammet	2 399	78,2	71,8	6,4	76,2	7,9
Kvinnor	2 024	79,2	73,0	6,2	77,4	7,3
Män	375	72,8	65,3	7,5	69,3	11,2
Svensk bakgrund	1 770	80,1	75,8	4,4	78,1	7,3
Utländsk bakgrund	628	73,1	60,8	12,3	70,9	9,7
Offentlig huvudman	1 844	77,9	71,5	6,3	76,1	8,2
Enskild huvudman	555	79,5	72,8	6,7	76,2	6,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	784	82,5	78,2	4,3	80,4	7,8
– gymnasial	1 554	76,1	68,9	7,2	74,1	7,9

Tabell 88. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på vård- och omsorgsprogrammet vt 2018

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Vård- och omsorgsprogrammet	2 728	86,8	13,2	36,3	55,8	13,4
Kvinnor	2 244	87,7	12,3	34,8	57,1	13,6
Män	484	82,6	17,4	43,4	49,6	12,3
Svensk bakgrund	1 724	91,6	8,4	29,3	62,7	13,8
Utländsk bakgrund	1 003	78,4	21,6	48,4	43,8	12,6
Offentlig huvudman	2 063	86,2	13,8	33,5	54,0	13,3
Enskild huvudman	665	88,4	11,6	45,0	61,2	13,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	856	91,7	8,3	35,4	67,2	13,9
– gymnasial	1 688	85,1	14,9	35,0	52,0	13,1

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 76 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011. Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 65 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 35 procent läst utökat program och till 57 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 43 procent som läst utökat program och 50 procent som läst in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 220 skolenheter i 149 skolkommuner. Det är 22 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 24 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman ökade mellan 2011 och 2014 varefter det har stagnerat medan andelen fristående skolenheter har minskat från 26 procent 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 45 procent av eleverna som har läst utökat program och 61 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 34 procent som har läst utökat program och 54 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen större skillnad i genomströmning baserat på vilken typ av huvudman eleverna har, däremot är det vanligare att läsa utökat program och att läsa in grundläggande behörighet för elever som studerar hos en enskild huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 46 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har nästan fördubblats sedan 2011 då andelen var 24 procent. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 76 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 61 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 29 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 63 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 48 procent som hade läst utökat program och 44 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att elever med svensk bakgrund läser in grundläggande behörighet men vanligare att elever med utländsk bakgrund läser utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 33 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har varit relativt stabil sedan 2011 då den var 32 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 78 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 35 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökad program och 67 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 35 procent som hade läst utökad program och 52 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Det finns ingen skillnad i andelen elever som läst utökad program baserat på föräldrarnas utbildningsbakgrund, däremot är det vanligare att elever vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning läser in grundläggande behörighet.

Kommentar om vård- och omsorgsprogrammet

Vård- och omsorgsprogrammet har sedan länge haft ett relativt stabilt elevunderlag. Förstahandssökande inför hösten 2018 ökade ordentligt men det var många som visade sig vara obehöriga. Trots det syntes en ökning av antagna till programmet vilket är glädjande och väl i linje med de rapporter Skolverket fått från skolor runt om i landet. Glädjande är även att andelen män nu uppgår till ca 30 procent av de antagna eleverna. Många skolor har aktivt arbetat med att locka fler män till programmet vilket verkar ha gett resultat.

Andelen elever med utländsk bakgrund är fortsatt hög på programmet. På vissa skolor har en majoritet av eleverna inte gått hela grundskolan i Sverige. Många av dessa har dessutom en mycket kort skolbakgrund från sina ursprungsländer. Detta skapar ofta ett stort behov av stöd i flertalet ämnen och påverkar i viss grad även andelen elever som får en examen. Även det faktum att många elever antas med dispens i engelska påverkar andelen som får ut sin examen då svårigheterna med att både lära sig svenska, alla ingående ämnen i programmet samt ytterligare ett språk är svårt för eleverna att klara av inom gymnasieskolans tre år.

Det finns en stark tradition inom vårdområdet att satsa mycket på handledarutbildning. Många kommuner och landsting erbjuder en central funktion för fördelning av apl-platser. Generellt så fungerar tillgången på kvalitetssäkrade arbetsplatser vad gäller arbetsplatsens utformning, personalens utbildning samt tid för handledning bra inom vård- och omsorgsområdet.

I stort sett alla skolor ger eleverna möjlighet att läsa in både grundläggande och särskild behörighet till de mest efterfrågade eftergymnasiala utbildningarna. Många skolor är också generösa med att bevilja utökad program. Frågan om svårigheterna att få meritpoäng inom ramen för vård- och omsorgsprogrammet är dock fortsatt under diskussion. Andelen avgångselever med examen som uppnått grundläggande och ofta även särskild behörighet är hög i jämförelse med övriga yrkesprogram. Det är ca 1/3 av eleverna på programmet som läser vidare inom tre år efter avslutade gymnasiestudier. Vanligaste utbildningarna är sjuksköterska, sjukgymnast, socionom och lärare. Även utbildningar inom yrkeshögskolan förekommer.

Den stora arbetsmarknaden finns fortsatt inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Dock märks det en ökad efterfrågan även från landstingen angående rekrytering av undersköterskor. Landstingen är mycket tydliga med vilka kurser en elev ska ha läst för att vara aktuell för anställning. Kurserna medicin 2 och akutsjukvård ingår ofta som ett krav.

Skolverket har under 2018 arbetat med ett förslag på en undersköterskeexamen.³¹ Uppdraget är redovisat till regeringen i november 2018. Under arbetet har det framkommit en mycket positiv inställning till att införa begreppet undersköterskeexamen både bland lärare, elever och arbetsgivare undantaget verksamheter inom funktionshinderområdet. Det finns en generell uppfattning om att en reglering av yrket genom en undersköterskeexamen skulle kunna leda till en ökad attraktivitet för utbildningen och även en statushöjning av yrket. Om förslaget blir verklighet innebär det stora förändringar för programmets utformning och innehåll. Det blir en mer sammanhållen utbildning för att svara mot arbetsgivares krav på vad de kan förvänta sig att eleverna har för kunskaper med sig. Utbildningen fylls även på med mer uppdaterat innehåll utifrån den behovsanalys som gjordes under utredningens gång.

31 Redovisning av uppdrag om förslag till justeringar i programstruktur och examensmål för vård- och omsorgsprogrammet samt förslag till de förordningsändringar som krävs med anledning av ett införande av en undersköterskeexamen. U2017/05023/BS (delvis), U2017/05037/S

REDOVISNING PER PROGRAM

HÖGSKOLEFÖRBEREDANDE PROGRAM

Ekonomiprogrammet

Efter examen från ekonomiprogrammet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst ekonomi, juridik och andra samhällsvetenskapliga områden. Programmet har två inriktningar: *ekonomi* och *juridik*.

Elever på programmet

Ekonomiprogrammet har kontinuerligt ökat i storlek och är nu det näst största programmet sett till antalet elever i år 1. Hösten 2018 var det 16 177 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 44 534 elever som läser på programmet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år har kontinuerligt ökat och är nu 94 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år efter påbörjade studier är 78 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat högskoleförberedande program. De elever som har lämnat programmet efter två år har antingen gått till ett yrkesprogram eller ett annat högskoleförberedande program.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 87 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 81 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 92 procent som slutförde med examen. Det var 21 procent som läste utökat program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 31 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 39 procent var studerande.

Tabell 89. Elever på ekonomiprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	10 143	10 690	11 731	12 719	13 823	15 281	16 231	17 592
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	8,5	9,6	11	12	13	13,8	14	14,1
Antal nybörjarelever i år 1	9 503	9 872	10 764	11 655	12 502	13 465	14 325	15 496
Andel (%) nybörjare	96,2	95,3	95,7	95,9	96,1	96,1	95,9	96,0
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	237,2	236,8	237,8	239,8	241,4	244,8	247,8	250,5
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	7,4	8,3	9,4	10,1	10,5	10,0	10,8	11,6
på nationella program	9,1	10,1	11,5	12,6	13,6	14,1	14,7	15,0
på högskoleförberedande program	14,6	15,8	17,8	19,1	20,3	21	21,9	22,6
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	9 893	10 377	11 263	12 180	13 044	14 048	14 974	16 177
varav antal elever i år 2	-	9 580	10 189	10 996	11 794	12 707	13 675	14 638
varav antal elever i år 3	-	-	9 455	10 217	10 976	11 888	12 787	13 719
Totalt antal elever samtliga år	9 893	19 957	30 907	33 393	35 814	38 643	41 436	44 534
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	50,7	50,4	51,1	51,8	51,9	51,7	51,4	51,0
Andel (%) män	49,3	49,6	48,9	48,2	48,1	48,3	48,6	49,0
Andel (%) svensk bakgrund	78,5	79,3	78,5	78,1	78,1	78	77,6	77,4
Andel (%) utländsk bakgrund	21,5	20,7	21,5	21,9	21,9	22	22,4	22,6
Andel (%) offentlig huvudman	67,9	67,5	68,8	69,6	69,7	68,8	68,7	68,5
Andel (%) enskild huvudman	32,1	32,5	31,2	30,4	30,3	31,2	31,3	31,5
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	41,6	41,5	41,2	40,6	40,1	39,1	38,1	36,8
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	58,4	58,5	58,8	59,4	59,9	60,9	61,9	63,2

Tabell 90. Elever med registrerad inriktning i år 3 på ekonomiprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	9 242	9 968	10 919	11 816	12 709	13 656
Andel (%) av eleverna i år 3	97,7	97,6	99,5	99,4	99,4	99,5
Ekonomi antal elever	6 983	7 183	7 608	8 159	8 683	9 421
Andel (%) av eleverna	75,6	72,1	69,7	69,1	68,3	69,0
Andel (%) av kvinnorna	70	66,9	63,7	64,2	62,5	61,8
Andel (%) av männen	81,3	77,6	76,2	74,4	74,6	76,6
Juridik antal elever	2 259	2 785	3 311	3 657	4 026	4 235
Andel (%) av eleverna	24,4	27,9	30,3	30,9	31,7	31,0
Andel (%) av kvinnorna	30	33,1	36,3	35,8	37,5	38,2
Andel (%) av männen	18,7	22,4	23,8	25,6	25,4	23,4

Programmets spridning i landet

Tabell 91. Ekonomiprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	168	159	156	158	163	168	165	172
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	293	295	333	336	347	344	362
varav offentlig huvudman	-	181	178	212	214	223	216	227
varav enskild huvudman	-	112	117	121	122	124	128	135

Elevflöden i programmet

Tabell 92. Andel (%) elever på ekonomiprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nybörjare 2011	Nybörjare 2012	Nybörjare 2013	Nybörjare 2014	Nybörjare 2015	Nybörjare 2016	Nybörjare 2017
Antal nybörjare		9 503	9 872	10 764	11 655	12 502	13 465	14 325
Efter ett år	Elever kvar på samma program	90,5	91,5	92,7	92,2	93,1	93,6	94,2
	Bytt till yrkesprogram	2,7	2,5	1,9	2,3	2,1	2	1,6
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	4,9	4	3,1	3,2	3	2,5	2,4
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0	0,1	0,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,7	2	2,2	2,2	1,8	1,8	1,8
Efter två år	Elever kvar på samma program	89,1	91,2	92	92	92,8	93,5	
	Bytt till yrkesprogram	3,3	2,7	2,3	2,7	2,2	2,1	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	5,3	4,3	3,9	3,6	3,2	2,8	
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,0	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2,1	1,8	1,8	1,7	1,8	1,6	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	73,2	75,9	75,6	77	78,4		

Tabell 93. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på ekonomiprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	8 356	9 336	9 965	11 007	11 730
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	91,4	90,7	90,3	90,6	91,5
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	25,4	31,0			
	Andel (%) studerande	43,0	38,8			

Tabell 94. Genomströmning för nybörjarelever på ekonomiprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Ekonomiprogrammet	12 502	87,4	80,8	6,7	84,8	5,2
Kvinnor	6 581	89,1	83,9	5,2	86,0	4,6
Män	5 921	85,6	77,2	8,4	83,6	6,0
Svensk bakgrund	9 897	89,0	84,0	5,0	86,6	5,1
Utländsk bakgrund	2 597	81,4	68,4	13,0	78,2	5,5
Offentlig huvudman	8 678	87,9	81,8	6,1	85,7	5,4
Enskild huvudman	3 824	86,3	78,4	7,9	83,0	4,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	7 441	89,2	83,8	5,3	86,7	5,1
– gymnasial	4 902	85,1	76,4	8,6	82,4	5,5

Tabell 95. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på ekonomiprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Ekonomiprogrammet	11 730	91,5	8,5	21,3	14,6
Kvinnor	6 210	93,8	6,2	18,7	15,2
Män	5 520	88,9	11,1	24,3	13,9
Svensk bakgrund	9 299	94,0	6,0	19,4	14,8
Utländsk bakgrund	2 424	81,9	18,1	28,5	13,6
Offentlig huvudman	8 105	92,1	7,9	21,3	14,5
Enskild huvudman	3 625	90,0	10,0	21,4	14,9
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	7 182	93,3	6,7	21,1	15,0
– gymnasial	4 396	88,8	11,2	21,3	14,0

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 51 procent kvinnor. Andelen har varit stabil sedan 2011. Både kvinnorna och männen på programmet väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *ekonomi*, 62 procent respektive 77 procent. Den andra av programmets inriktningar, *juridik*, har kontinuerligt ökat sedan 2011, från 24 procent av eleverna till 31 procent.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 84 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 77 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 19 procent läst utökat program. Bland männen var det 24 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 362 skolenheter i 172 skolkommuner. Det är 37 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 32 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman samt andelen skolenheter med enskild huvudman har varit stabil sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 78 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 82 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 21 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det en lika stor andel, 21 procent, som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 23 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har varit relativt stabil sedan 2011 då andelen var 22 procent. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 84 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 68 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 19 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 29 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 63 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 58 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 84 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 76 procent.

För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 21 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökad program. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det en lika stor andel, 21 procent, som hade läst utökad program.

Kommentar om ekonomiprogrammet

Det har med tiden skett en successiv minskning av andelen elever på den dominerande inriktningen *ekonomi* och en motsvarande ökning på den mindre inriktningen *juridik*. Enligt företrädare för Skolverkets referensskolor speglar inriktningsvalen elevernas intresse för antingen ekonomiska respektive juridiska frågor, men det förekommer att elever väljer bort inriktningen *ekonomi* på grund av kursen matematik 3b, som anses krävande. Det finns även exempel på skolor som enbart väljer att erbjuda inriktningen *juridik* eftersom man upplever matematik 3b var en för stor utmaning.

Samtidigt finns det tecken på att många skolor erbjuder inriktningskurser från inriktning *ekonomi* till elever vid inriktning *juridik* inom ramen för programfördjupningen, och omvänt. Detta har även bekräftats vid referensbesök och av Skolverkets egna statistikunderlag. Möjliga förklaringar är att det kan finnas ekonomiska skäl för skolorna att eleverna samläser kurser vilket möjliggör för fler skolor att erbjuda inriktningen *juridik*. Ytterligare en förklaring är att elever önskar läsa dessa kurser som en breddning inom ramen för programmet. Genom information från referensskolorna framkommer också att det i vissa ämnen är bristande tillgång till behöriga lärare. Framförallt är bristen på legitimerade lärare stor inom ämnet *juridik*.

Ungefär trettio procent av alla elever har etablerat sig på arbetsmarknaden ett år efter examen vilken är den högsta andelen bland elever från högskoleförberedande program och programmet kan i viss mån ses som både förberedande för studier och arbete. Utifrån den syn som finns på programmet som såväl högskoleförberedande som i viss mån förberedande för arbetslivet har det framkommit önskemål om att möjliggöra viss yrkesförberedelse inom programmet.³² Ekonomiprogrammet har vissa beröringspunkter med handelsområdet och en bedömning är att handelsbranschen för sin kompetensförsörjning skulle behöva anställa elever med kompetens från programmet.³³ Skolverket har därför, på uppdrag av regeringen, arbetat fram ett förslag till försöksverksamhet med en inriktning mot handelsområdet inom programmet. Förslaget är att en sådan inriktning skulle kunna starta 2020.

32 *En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning*. SOU 2016:77

33 Uppdrag att föreslå en försöksverksamhet med en inriktning mot handelsområdet på ekonomiprogrammet inom gymnasieskolan. U2018/03629/GV

Estetiska programmet

Efter examen från estetiska programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena. Programmet har fem inriktningar: *bild och formgivning, dans, estetik och media, musik* samt *teater*.

Elever på programmet

Programmet har kontinuerligt minskat i elevantal sedan 2011. Hösten 2018 var det 7 163 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 20 283 elever som läser på programmet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 93 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 71 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år är till störst del inte längre registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 79 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 73 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 34 procent som läste utökat program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 18 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 41 procent var studerande.

Tabell 96. Elever på estetiska programmet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	10 986	9 868	8 699	8 063	7 704	7 534	7 283	7 568
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	9,2	8,8	8,1	7,6	7,2	6,8	6,3	6,1
Antal nybörjarelever i år 1	9 046	8 203	7 275	6 774	6 359	6 380	6 109	6 402
Andel (%) nybörjare	89,8	89,3	89,1	89,3	89,6	90,6	89,8	89,8
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	218,1	219,8	221,4	224,6	226,6	229,7	232	233,8
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	7,6	7,4	6,8	6,3	6,8	5,1	4,9	5,1
på nationella program	9,3	9	8,4	7,9	7,9	7,1	6,7	6,6
på högskoleförberedande program	15	14	13	12	11,9	10,6	10	10,0
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	10 120	9 217	8 202	7 640	7 146	7 085	6 838	7 163
varav antal elever i år 2	-	9 512	8 687	7 823	7 268	6 818	6 741	6 544
varav antal elever i år 3	-	-	9 343	8 620	7 713	7 162	6 746	6 576
Totalt antal elever samtliga år	10 120	18 729	26 232	24 083	22 127	21 065	20 325	20 283
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	64,6	65,4	65,6	65,5	65,3	65,2	64,8	63,7
Andel (%) män	35,4	34,6	34,4	34,5	34,7	34,8	35,2	36,3
Andel (%) svensk bakgrund	90,8	90,8	90,2	89,2	88,2	87,4	86,6	85,8
Andel (%) utländsk bakgrund	9,2	9,2	9,8	10,8	11,8	12,6	13,4	14,2
Andel (%) offentlig huvudman	61,2	62	61,4	60,1	58,3	57,2	55,6	54,2
Andel (%) enskild huvudman	38,8	38	38,6	39,9	41,7	42,8	44,4	45,8
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	43,8	42,6	41,5	40	38,1	37,3	35,7	34,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	56,2	57,4	58,5	60	61,9	62,7	64,3	65,4

Tabell 97. Elever med registrerad inriktning i år 3 på estetiska programmet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	9 115	8 430	7 538	6 976	6 575	6 433
Andel (%) av eleverna i år 3	97,6	97,8	97,7	97,4	97,5	97,8
Bild- och formgivning antal elever	1 578	1 536	1 353	1 303	1 322	1 350
Andel (%) av eleverna	17,3	18,2	17,9	18,7	20,1	21,0
Andel (%) av kvinnorna	20,1	20	19,5	20,5	22,3	23,3
Andel (%) av männen	12,1	14,8	15	15,3	16	16,7
Dans antal elever	491	449	387	428	384	349
Andel (%) av eleverna	5,4	5,3	5,1	6,1	5,8	5,4
Andel (%) av kvinnorna	7,7	7,7	7,4	8,9	8,3	7,7
Andel (%) av männen	1,1	0,9	0,8	1	1,1	1,1
Estetik och media antal elever	2 749	2 596	2 252	1 938	1 821	1 836
Andel (%) av eleverna	30,2	30,8	29,9	27,8	27,7	28,5
Andel (%) av kvinnorna	31,8	32,2	29,3	25,8	24,2	24,5
Andel (%) av männen	27,1	28	31	31,4	34,4	36,0
Musik antal elever	3 614	3 213	2 948	2 730	2 491	2 401
Andel (%) av eleverna	39,6	38,1	39,1	39,1	37,9	37,3
Andel (%) av kvinnorna	31,6	31,4	34,4	35,5	35,2	35,3
Andel (%) av männen	54,7	51	48,2	45,9	42,9	41,0
Teater antal elever	683	636	598	577	557	497
Andel (%) av eleverna	7,5	7,5	7,9	8,3	8,5	7,7
Andel (%) av kvinnorna	8,8	8,7	9,5	9,3	10	9,1
Andel (%) av männen	5	5,3	5	6,4	5,6	5,2

Programmets spridning i landet

Tabell 98. Estetiska programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	140	132	126	113	114	109	113	103
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	274	265	257	245	224	230	224
varav offentlig huvudman	-	147	146	140	135	125	127	121
varav enskild huvudman	-	127	119	117	110	99	103	103

Elevflöden i programmet

Tabell 99. Andel (%) elever på estetiska programmet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		9 046	8 203	7 275	6 774	6 359	6 380	6 109
Efter ett år	Elever kvar på samma program	90,9	91,4	92	91,6	92,7	92,1	92,8
	Bytt till yrkesprogram	3,7	3,2	3	3,2	2,6	2,8	2,4
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	3,7	3,6	3,2	3,2	2,7	2,7	2,7
	Bytt till introduktionsprogram	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,2	1,3	1,5	1,7	1,5	1,9	2,0
Efter två år	Elever kvar på samma program	88,2	89	89,3	88,8	89,7	89,4	
	Bytt till yrkesprogram	4	3,7	3,6	3,3	2,7	3,0	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	4,2	3,9	3,4	3,6	3,3	3,0	
	Bytt till introduktionsprogram	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,2	3,1	3,3	3,9	3,8	4,2	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	66,2	69,6	70,3	70,3	71,1		

Tabell 100. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på estetiska programmet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	7 698	7 331	6 644	6 178	5 848
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	87,4	89,3	89,8	90,2	90,1
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	14,2	18,0			
	Andel (%) studerande	42,0	40,6			

Tabell 101. Genomströmning för nybörjarelever på estetiska programmet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) av-gångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Estetiska programmet	6 359	79,2	72,9	6,3	77,3	8,2
Kvinnor	4 251	80,2	74,5	5,6	78,3	7,8
Män	2 108	77,2	69,5	7,7	75,4	9,0
Svensk bakgrund	5 639	79,8	73,9	6,0	78,2	8,0
Utländsk bakgrund	717	74,3	65,1	9,2	71,1	9,5
Offentlig huvudman	3 697	79,1	73,0	6,1	77,5	8,4
Enskild huvudman	2 662	79,3	72,7	6,6	77,2	7,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	3 952	81,3	76,2	5,1	79,4	8,3
– gymnasial	2 269	75,7	67,0	8,6	73,8	8,2

Tabell 102. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på estetiska programmet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Estetiska programmet	5 848	90,1	9,9	33,9	14,8
Kvinnor	3 872	91,6	8,4	34,7	15,2
Män	1 976	87,3	12,7	32,2	14,1
Svensk bakgrund	5 142	91,0	9,0	33,1	14,9
Utländsk bakgrund	699	83,5	16,5	39,8	14,0
Offentlig huvudman	3 333	90,6	9,4	36,2	15,0
Enskild huvudman	2 515	89,4	10,6	30,8	14,6
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	3 740	92,3	7,7	37,6	15,2
– gymnasial	1 965	85,9	14,1	26,5	14,0

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 64 procent kvinnor. Andelen har legat relativt stabilt sedan 2011. Såväl kvinnorna som männen väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *musik*, 35 procent respektive 41 procent, följt av *estetik och media* samt *bild- och formgivning*. Denna fördelning har varit stabil sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 75 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 70 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 35 procent läst utökat program. Bland männen var det 32 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 224 skolenheter i 103 skolkommuner. Det är 46 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 46 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har varit relativt stabil.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 73 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och lika stor andel, 73 procent, av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 31 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 36 procent som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 14 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 74 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 65 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 33 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 40 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 65 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 56 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 76 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 67 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 38 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 27 procent som hade läst utökat program.

Kommentar om estetiska programmet

Estetiska programmet är det femte största av gymnasieskolans nationella program. Även om antalet elever minskat sedan gymnasiereformen finns det alltså ett stort intresse bland elever för en estetisk utbildning. På vissa håll i landet har även antalet elever ökat något. Av de elever som går programmet har andelen som valt inriktning bild- och formgivning och teater ökat sedan 2011. Motsvarande minskning finns på *estetik och media* och *musik*. Trots det är *musik* alltså den största av programmets inriktningar. Elevtillströmning och elevgruppens måluppfyllelse är områden som tidigare uppföljningar har visat engagerar de referensskolor Skolverket haft kontakt med och fortsätter att upplevas som viktiga utmaningar för programmet även framgent.

Många gymnasieskolor som Skolverket mött i referensverksamheten arbetar aktivt med att nå ut med information om skolan och programmet. Ett sätt att marknadsföra programmet som vissa skolor prövat är att möta potentiella elever i samband med grundskolans elevens val. Det kan innebära att grundskole-eleverna besöker gymnasieskolans undervisning i estetiska ämnen innan de väljer ämne till elevens val eller att gymnasieskolan besöker grupper i elevens val. Det kan också innebära att undervisningen för grundskolans elever i elevens val bedrivs av gymnasielärare i gymnasieskolans lokaler. Andra sätt är att visa upp elevernas skapande i olika sociala medier på ett lustfyllt och inspirerande sätt, ibland med hjälp av medieinriktningen, eller att endast ha karaktärsämneslärare som själva är aktiva inom kulturlivet. Arbetet med att synliggöra och marknadsföra utbildningen kan ibland uppfattas som betungande men anses samtidigt vara ett viktigt verktyg för att både skapa ett livaktigt program och bidra till en uppvärdering av konstnärligt skapande i samhället i stort. Det stora engagemanget för estetisk bildning på samhällsnivå har även blivit tydligt genom de många idéer som estelärare bidragit med till ett eventuellt estetiskt ämne för alla nationella program som förbereddes av Skolverket under 2018.³⁴

I kontakten med Skolverkets referensskolor har tidigare framgått att elever och lärare i allmänhet är nöjda med examensmålen och programstrukturen för estetiska programmet. Det framkommer dock att det kan vara en utmaning att skapa en kurssammansättning som ger eleverna både specialisering och breddning inom det estetiska området så som examensmålen anger, samtidigt som utbildningen ska förbereda för högskolestudier. I praktiken kan skolan uppleva att de i programfördjupningen behöver välja mellan att fördjupa elevernas kunskaper inom inriktningen eller att i stället bredda undervisningen mot andra områden.

Skolverkets nationella betygsstatistik³⁵ visar att det är vanligare att elever på estetiska programmet får godkänt på gymnasiearbetet än på de flesta andra högskoleförberedande program. Sedan gymnasiereformens första år har också andelen elever på estetiska programmet med ett godkänt betyg i matematik 1b stadigt ökat. Skolverkets betygsstatistik visar dock även att en större andel elever på estetiska programmet får F i gymnasiegemensamma och programgemensamma kurser än på andra högskoleförberedande program. Likväl är den

34 Prop. 2017/18:184 Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program, s. 40

35 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxen-utbildning>

genomsnittliga betygspoängen för programmets elever densamma som snittet för samtliga högskoleförberedande program. Den genomsnittliga betygspoängen på programmet har också kontinuerligt ökat sedan 2011 på samma sätt som för de högskoleförberedande programmen sammantaget.

Humanistiska programmet

Efter examen från humanistiska programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst humaniora och samhällsvetenskap. Programmet har två inriktningar: *kultur* samt *språk*.

Elever på programmet

Elevantalet på programmet har kontinuerligt minskat sedan 2011. Hösten 2018 var det 760 elever som påbörjade studier på programmet. Detta var en ökning i elevantal jämfört med året innan men då elevkullen i sin helhet har ökat utgör de inte en större andel av eleverna på nationella program, däremot utgör de en något större andel av eleverna på högskoleförberedande program, en ökning från 1,0 procent till 1,1 procent. Det är fler elever som påbörjar programmet än som har sökt det i första hand. Detta kan ge upphov till programbyten senare under studierna. Totalt är det under innevarande läsår 2 218 elever som läser på programmet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 88 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen efter tre år från samma program är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett eller två år har i huvudsak gått till ett annat högskoleförberedande program.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 77 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 74 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 95 procent som slutförde med examen. Det var 27 procent som läste utökat program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 13 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 57 procent var studerande.

Tabell 103. Elever på humanistiska programmet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	1 160	973	852	816	906	832	729	723
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	1	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6	0,6
Antal nybörjarelever i år 1	1 095	953	743	741	810	789	623	665
Andel (%) nybörjare	93,3	92,2	90,1	91,4	91	91,5	91,1	87,8
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	248	243,5	243,7	246,8	249	252	254	253,6
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5
på nationella program	1,1	1	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,7
på högskoleförberedande program	1,7	1,6	1,3	1,3	1,4	1,3	1	1,1
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	1 181	1 036	827	814	891	868	688	760
varav antal elever i år 2	-	1 112	946	766	765	838	805	664
varav antal elever i år 3	-	-	1 102	958	758	748	826	794
Totalt antal elever samtliga år	1 181	2 148	2 875	2 538	2 414	2 454	2 319	2 218
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	81,2	80,1	82,1	82,9	82,9	82,3	81,7	81,6
Andel (%) män	18,8	19,9	17,9	17,1	17,1	17,7	18,3	18,4
Andel (%) svensk bakgrund	85,5	85,1	85,5	84,2	83,8	81,9	80,2	78,2
Andel (%) utländsk bakgrund	14,5	14,9	14,5	15,8	16,2	18,1	19,8	21,8
Andel (%) offentlig huvudman	85,9	85,8	85,8	85,8	86	87,3	87	86,4
Andel (%) enskild huvudman	14,1	14,2	14,2	14,2	14	12,7	13	13,6
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	36,8	34,2	33,9	33,6	33,1	33,2	32,4	32,1
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	63,2	65,8	66,1	66,4	66,9	66,8	67,6	67,9

Tabell 104. Elever med registrerad inriktning i år 3 på humanistiska programmet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	1 039	946	749	733	814	783
Andel (%) av eleverna i år 3	94,3	98,7	98,8	98	98,5	98,6
Kultur antal elever	367	362	294	291	369	372
Andel (%) av eleverna	35,3	38,3	39,3	39,7	45,3	47,5
Andel (%) av kvinnorna	33,5	37	38,1	39,9	44	46,9
Andel (%) av männen	42,7	43,7	45,9	38,5	51,4	50,0
Språk antal elever	672	584	455	442	445	411
Andel (%) av eleverna	64,7	61,7	60,7	60,3	54,7	52,5
Andel (%) av kvinnorna	66,5	63	61,9	60,1	56	53,1
Andel (%) av männen	57,3	56,3	54,1	61,5	48,6	50,0

Programmets spridning i landet

Tabell 105. Humanistiska programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	67	51	41	37	39	36	30	28
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	69	54	54	54	49	44	40
varav offentlig huvudman	-	54	40	39	41	39	35	31
varav enskild huvudman	-	15	14	15	13	10	9	9

Elevflöden i programmet

Tabell 106. Andel (%) elever på humanistiska programmet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		1 095	953	743	741	810	789	623
Efter ett år	Elever kvar på samma program	81,4	82,1	84,9	87,3	86,5	85	88,3
	Bytt till yrkesprogram	2,3	2,6	2,2	2,4	2,3	2,8	..
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	13,2	12,4	10	9	7,9	9,3	7,9
	Bytt till introduktionsprogram	0,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3	2,9	3	1,2	2,8	2,8	2,2
Efter två år	Elever kvar på samma program	79,4	79,6	82	83,9	84,4	83,9	
	Bytt till yrkesprogram	2,6	2,6	2,2	2,7	2,5	3,0	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	14,6	13,4	12,1	9,0	9,0	9,8	
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0,3	0,3	.	0,4	0,1	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	3,3	4	3,5	4,3	3,7	3,2	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	63,9	64,8	68	67,7	69,8		

Tabell 107. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på humanistiska programmet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	886	813	638	642	705
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	94,2	92,1	94,8	94,1	95,2
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	11,2	12,5			
	Andel (%) studerande	55,0	57,4			

Tabell 108. Genomströmning för nybörjarelever på humanistiska programmet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Humanistiska programmet	810	77,4	74,1	3,3	72,5	10,5
Kvinnor	661	79,1	75,9	3,2	74,1	9,2
Män	149	69,8	65,8	4,0	65,1	16,1
Svensk bakgrund	677	79,0	76,1	3,0	74,7	10,0
Utländsk bakgrund	133	69,2	63,9	5,3	60,9	12,8
Offentlig huvudman	689	79,4	74,9	9,0
Enskild huvudman	121	66,1	58,7	19,0
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	554	79,8	77,4	2,3	74,5	11,2
– gymnasial	244	71,7	66,4	5,3	67,2	9,4

Tabell 109. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på humanistiska programmet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Humanistiska programmet	705	95,2	4,8	27,4	15,9
Kvinnor	586	95,6	4,4	28,7	15,9
Män	119	93,3	6,7	21,0	15,6
Svensk bakgrund	595	96,0	4,0	25,2	16,0
Utländsk bakgrund	109	90,8	9,2	39,4	15,0
Offentlig huvudman	624	25,0	15,8
Enskild huvudman	81	45,7	16,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	490	96,9	3,1	28,0	16,2
– gymnasial	205	91,7	8,3	25,9	15,2

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 82 procent kvinnor. Andelen har varit relativt stabil sedan 2011. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 53 procent, att läsa inriktningen *språk* medan männen på programmet fördelar sig jämnt mellan programmets två inriktningar *språk* och *kultur*. Inriktningen *kultur* har kontinuerligt ökat i andel sedan 2011, från 35 procent av eleverna till 48 procent.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 76 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 66 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 29 procent läst utökat program. Bland männen var det 21 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 40 skolenheter i 28 skolkommuner. Det är 23 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 14 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har varit stabil sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har varierat både uppåt och nedåt under åren. Det begränsade antalet skolenheter som ger programmet kan ge upphov till stora procentuella svängningar.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av eleverna hos enskild huvudman och 79 procent av eleverna hos offentlig huvudman som tre år senare erhöll en examen eller ett studiebevis om minst 2 500 poäng. För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 46 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 25 procent som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 22 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 79 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 25 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 39 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 68 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 63 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 80 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 72 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som

hade läst utökat program. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 26 procent som hade läst utökat program.

Kommentar om humanistiska programmet

Humanistiska programmet är ett litet men livaktigt program på många av de platser där det erbjuds. På vissa håll ges programmet i år 1 med endast ett par elever medan det på andra håll fyller två klasser, en med inriktning kultur och en med inriktning språk. Sedan läsåret 2012/13 har antalet skolor som erbjuder programmet minskat från 69 till 40 skolenheter. På vissa andra skolor har istället antalet elever ökat sedan programmet startade. Eftersom programmet inte erbjuds i stora delar av landet blir det ett osynligt och i praktiken omöjligt val för många.

Svårigheterna att attrahera elever och för huvudmän att erbjuda programmet är en bild som återkommit i tidigare uppföljningar av gymnasiereformen och i utredningen *En gymnasieutbildning för alla*.³⁶ Mot den bakgrunden undersökte Skolverket på regeringens uppdrag olika sätt att göra programmet attraktivare för fler genom en förändring av programstrukturen.³⁷ De möjligheter som Skolverket undersökte var en sammanslagning av programmets två inriktningar, en utökning med en tredje inriktning, en flytt av programmets innehåll till samhällsvetenskapsprogrammet och ett namnbyte på programmet. De olika alternativen diskuterades med verksamma lärare, rektorer och företrädare för huvudmän och ett förslag på en sammanslagning av programmets två inriktningar remitterades. Av de synpunkter som kom in framgick att flera skolors erfarenhet är att elever ofta är intresserade av att fördjupa sig inom antingen kultur eller språk som uppfattas som tydligt separerade spår, ofta med varsin identitet. Därför fanns det också en oro att en sammanslagning skulle stöta bort stora delar av den elevgrupp som idag söker programmet. Samtidigt föreföll det upplevda behovet av förändringar av programmets innehåll vara små även om det fanns flera röster för både en tredje inriktning och en flytt av programmets innehåll till samhällsvetenskapsprogrammet. Skolverket bedömde sammanslagningssättet som motiverat att föreslå andra åtgärder än en förändring av inriktningarna för att förbättra förutsättningarna för humanistiska programmet.

Mot bakgrund av detta redovisade Skolverket bland annat följande förslag till regeringen för att säkerställa att språk och humaniora erbjuds i gymnasieskolan. Programfördjupningen på humanistiska programmet föreslogs utvidgas med ämnena affärskommunikation, aktiviteter och värdskap samt reseproduktion och marknadsföring så att de skolor som så önskar kan erbjuda sådana fördjupningar. Skolverket föreslog även att det införs en rätt på alla nationella program att inom individuellt val läsa minst en kurs i moderna språk och att även på längre sikt se över möjligheterna på alla högskoleförberedande program att inkludera filosofi och språk. På en mer övergripande nivå föreslog myndigheten att en nationell språkstrategi utvecklas där även inrättandet av ett nationellt centrum för språk ingår. Ett sådant centrum skulle bland annat kunna komplettera Skolverket i att möta det behov av informationsinsatser om språk och

36 SOU 2016:77 *En gymnasieutbildning för alla*.

37 Skolverket, *Redovisning av uppdrag om förändringar av nationella program i gymnasieskolan samt av förslag utifrån propositionen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program*, 2018.

humaniora som länge har efterfrågats av lärare och rektorer på humanistiska programmet. Slutligen föreslog Skolverket en begränsning av alternativen inom språkvalet på grundskolan för att öka antalet elever som får med sig erfarenhet av studier i moderna språk till gymnasieskolan. Redovisningen lämnades i juni 2018 för vidare behandling av regeringen.

Naturvetenskapsprogrammet

Naturvetenskapsprogrammet är ett högskoleförberedande program. Efter examen från programmet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom naturvetenskap, matematik och teknik men även inom andra områden. Programmet har två inriktningar: *naturvetenskap* och *naturvetenskap och samhälle*.

Elever på programmet

Programmet har sedan 2011 varit det näst största av de nationella programmen. Hösten 2018 var det 15 736 elever som påbörjade studier på programmet. Det innebär att programmet nu är det tredje största programmet då ekonomiprogrammet för första gången hade ett större intag av elever. Totalt är det under innevarande läsår 44 435 elever som läser på programmet. Även det är något mindre än elevantalet på ekonomiprogrammet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 92 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program 77 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett eller två år har gått till ett annat högskoleförberedande program.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 86 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 81 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 94 procent som slutförde med examen. Det var 28 procent som läste utökat program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 13 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 67 procent var studerande.

Tabell 110. Elever på naturvetenskapsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	15 974	15 166	14 615	14 805	15 068	15 911	17 120	16 975
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	13,4	13,6	13,7	14	14,1	14,3	14,7	13,6
Antal nybörjarelever i år 1	14 791	13 930	13 428	13 360	13 630	13 940	14 639	14 690
Andel (%) nybörjare	96,7	96	95,4	95,3	95,5	94,8	94	93,6
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	266,9	266,9	264	267,1	268,9	272,3	275,2	277,2
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	11,5	11,6	11,7	11,6	11,5	10,5	11,2	11,3
på nationella program	14	14,2	14,4	14,5	14,9	14,8	15,4	14,6
på högskoleförberedande program	22,7	22,2	22,3	22	22,3	22,1	22,9	22,0
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	15 344	14 559	14 096	14 055	14 318	14 771	15 667	15 736
varav antal elever i år 2	-	13 944	13 318	13 061	13 005	13 375	13 883	14 728
varav antal elever i år 3	-	-	13 895	13 576	13 126	13 150	13 478	13 971
Totalt antal elever samtliga år	15 344	28 503	41 309	40 692	40 449	41 296	43 028	44 435
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	51,5	52	52	52,7	53,1	53,7	54,2	54,4
Andel (%) män	48,5	48	48	47,3	46,9	46,3	45,8	45,6
Andel (%) svensk bakgrund	72,9	71,9	71,1	69,4	68,2	67,7	66,9	65,5
Andel (%) utländsk bakgrund	27,1	28,1	28,9	30,6	31,8	32,3	33,1	34,5
Andel (%) offentlig huvudman	77,5	78,3	77,9	78,1	77,3	76,7	75,8	75,3
Andel (%) enskild huvudman	22,5	21,7	22,1	21,9	22,7	23,3	24,2	24,7
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	27	26,2	25,7	25,5	25	24,4	23,4	22,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	73	73,8	74,3	74,5	75	75,6	76,6	77,4

Tabell 111. Elever med registrerad inriktning i år 3 på naturvetenskapsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	13 088	12 952	12 693	12 749	13 032	13 528
Andel (%) av eleverna i år 3	94,2	95,4	96,7	97	96,7	96,8
Naturvetenskap antal elever	10 648	10579	10494	10 515	10 832	11 165
Andel (%) av eleverna	81,4	81,7	82,7	82,5	83,1	82,5
Andel (%) av kvinnorna	78,7	79	81,1	80,9	80,9	80,6
Andel (%) av männen	84,1	84,7	84,4	84,3	85,7	84,8
Naturvetenskap och samhälle antal elever	2 440	2 373	2 199	2 234	2 200	2 363
Andel (%) av eleverna	18,6	18,3	17,3	17,5	16,9	17,5
Andel (%) av kvinnorna	21,3	21	18,9	19,1	19,1	19,4
Andel (%) av männen	15,9	15,3	15,6	15,7	14,3	15,2

Programmets spridning i landet

Tabell 112. Naturvetenskapsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	196	193	189	188	182	183	183	185
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	363	370	401	392	391	388	404
varav offentlig huvudman	-	246	251	284	274	274	269	280
varav enskild huvudman	-	117	119	117	118	117	119	124

Elevflöden i programmet

Tabell 113. Andel (%) elever på naturvetenskapsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		14 791	13 930	13 428	13 360	13 630	13 940	14 639
Efter ett år	Elever kvar på samma program	88,3	88,7	89,9	89,5	90,6	91,3	91,7
	Bytt till yrkesprogram	2	1,4	1,2	1,3	1,2	1,2	1,0
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	7,5	7,4	6,4	6,8	5,9	5,2	5,3
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2,1	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3	2,0
Efter två år	Elever kvar på samma program	87	88,2	89,1	89,0	90,1	90,9	
	Bytt till yrkesprogram	2,2	1,7	1,5	1,5	1,4	1,3	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	8,7	8,3	7,6	7,7	6,7	6,1	
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	73,8	75	74,9	76	77,3		

Tabell 114. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på naturvetenskapsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	12 192	12 330	11 985	12 093	12 425
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	94,7	93,9	93	93,4	93,9
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	9,8	12,7			
	Andel (%) studerande	69,3	67,0			

Tabell 115. Genomströmning för nybörjarelever på naturvetenskapsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Naturvetenskapsprogrammet	13 630	85,8	81,0	4,8	81,7	8,7
Kvinnor	7 392	86,3	82,3	4,0	81,7	9,0
Män	6 238	85,3	79,6	5,7	81,6	8,4
Svensk bakgrund	9 468	87,5	85,0	2,5	83,5	8,4
Utländsk bakgrund	4 155	82,2	72,1	10,1	77,5	9,4
Offentlig huvudman	10 406	86,1	81,6	4,5	82,2	9,0
Enskild huvudman	3 224	84,9	79,1	5,8	79,8	7,8
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	10 104	87,6	84,2	3,4	83,9	8,1
– gymnasial	3 250	81,6	72,4	9,2	75,8	10,3

Tabell 116. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på naturvetenskapsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Naturvetenskapsprogrammet	12 425	93,9	6,1	27,8	15,9
Kvinnor	6 725	94,8	5,2	26,5	16,1
Män	5 700	92,8	7,2	29,4	15,7
Svensk bakgrund	8 641	97,0	3,0	25,3	16,4
Utländsk bakgrund	3 780	86,5	13,5	33,7	14,7
Offentlig huvudman	9 500	94,3	5,7	27,1	15,8
Enskild huvudman	2 925	92,5	7,5	30,2	16,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	9 415	95,8	4,2	27,6	16,3
– gymnasial	2 767	87,9	12,1	27,6	14,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 54 procent kvinnor. Andelen har ökat sedan 2011. Både kvinnor och män väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen *naturvetenskap*, 81 procent respektive 85 procent. Den andra inriktningen på programmet, *naturvetenskap och samhälle*, läses nu av 18 procent av eleverna.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 82 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 80 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 27 procent läst utökat program. Bland männen var det 29 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 404 skolenheter i 185 skolkommuner. Det är 31 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 25 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan läsåret 2014/15 medan andelen fristående skolenheter har varit stabil.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 79 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 82 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 30 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 27 procent som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 35 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 85 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 72 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 25 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 34 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 77 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 73 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 84 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 72 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och en lika stor andel för elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning.

Kommentar om naturvetenskapsprogrammet

De naturvetenskapliga ämnena

Allt sedan gymnasireformen 2011 har lärare på naturvetenskapsprogrammet saknat den inledande kursen i naturkunskap. Nu har snart 8 år gått, och lärarna lyfter fortfarande behovet av en kurs som knyter samman de naturvetenskapliga ämnena. Som lärare är det svårt att hinna med att diskutera bland annat vetenskapsteori och hållbar utveckling med ett naturvetenskapligt perspektiv, och flera lärare önskar att en ny programgemensam kurs där det tvärvetenskapliga perspektivet för de naturvetenskapliga ämnena har en hemvist.

Många skolor bedriver dessutom undervisning inom de naturvetenskapliga ämnena i separata spår, där lärare i biologi, kemi och fysik sällan får tillfälle att prata ihop sig och göra gemensamma reflektioner över de viktiga laborativa delarna. För elever på en skola kan det leda till att det finns helt olika bedömningsgrunder för de praktiska momenten beroende på vilket naturvetenskapligt ämne som är aktuellt, vilket ger en otydlighet och genererar stress hos eleverna.

Bedömningsstöd och betyg

I möten med lärare för programmet har det under de senaste åren allt oftare lyfts att lärarna saknar ny utgivning av bedömningsstöd i kursen biologi 1. Man efterfrågar också bedömningsstöd för kursen biologi 2, där det helt saknas av Skolverket utgivet bedömningsstöd. Lärarna efterfrågar också tätare utgivning av bedömningsstöden för kemi. Undervisande lärare använder proven på lite olika sätt, men samtliga är överens om att dessa ökar likvärdigheten för eleverna, åtminstone lokalt på skolan, och ger lärarna ett mycket gott stöd vid såväl bedömning som betygssättning inom ämnet.

De nya allmänna räden om betyg och betygssättning har tacksamt tagits emot av lärarna på naturvetenskapsprogrammet och man har på flera ställen börjat med att i högre grad gå tillbaka till examensmålen för att bättre kunna arbeta med helheter på programmet, och då försöka lämna matristanvändandet bakom sig.

Gymnasiearbetet

Både lärare och elever vittnar om svårigheter att hitta en rimlig nivå på gymnasiearbetet. Eleverna lämnas ofta tämligen ensamma att välja och begränsa sitt gymnasiearbete utan att tidigare i särskilt hög grad fått träna på detta. Oftast lägg mycket fokus på den skrivna rapporten och lärarna ställer höga krav på vetenskaplighet i den skrivna redovisningen. Skolor berättar att det finns stora skillnader internt i skolorna och mellan de högskoleförberedande programmen vilka krav som ställs för ett godkänt gymnasiearbete.

Matematik

Vissa lärare är bekymrade över hur de ska kunna hjälpa eleverna att planera sina studier efter lektionstid, så att eleverna känner mindre stress i sin skolsituation. Det största problemet ser man i matematikkurserna, där lärare anser att det centrala innehållet är omfattande, så man upplever att den tilldelade tiden inte räcker till. Detta genererar ett högt tempo, vilket inte gynnar lärandet. Även det nya centrala innehållet gällande programmering orsakar en hel del

tankemöda för lärarna i matematik. Tillgången till kvalificerad fortbildning och kompetensutveckling inom detta område är en trång sektor, vilket gör att många lärare känner sig osäkra. Eleverna har heller ännu inte med sig tillräckliga programmeringskunskaper från grundskolan, så den programmering som sker på gymnasienivå är ofta väldigt grundläggande.

Samhällsvetenskapsprogrammet

Efter examen från samhällsvetenskapsprogrammet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom ett brett samhällsvetenskapligt område. Programmet har tre inriktningar: *beteendevetenskap*, *medier, information och kommunikation* samt *samhällsvetenskap*.

Elever på programmet

Programmet är alltså det största programmet. Hösten 2018 var det 19 722 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 56 710 elever som läser på programmet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 93 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program 75 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har lika stor andel gått till ett annat högskoleförberedande program som till ett yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har i något större utsträckning gått till ett yrkesprogram.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 84 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 77 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 18 procent som läste utökad program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 26 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 39 procent var studerande.

Tabell 117. Elever på samhällsvetenskapsprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	21 648	20 821	19 353	19 246	18 903	19 083	19 508	20 841
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	18,1	18,6	18,1	18,2	17,7	17,2	16,8	16,7
Antal nybörjarelever i år 1	19 822	18 859	17 491	17 746	17 130	17 424	17 632	18 519
Andel (%) nybörjare	94,8	93,2	92,9	93,6	93,5	93,7	93,2	94,2
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	230,9	230,8	230,3	232,8	234,5	237,5	240,1	242,8
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	15,8	16,2	15,7	15,7	14,8	13,3	13,6	14,1
på nationella program	19,2	19,8	19,3	19,6	19,1	18,8	18,6	18,3
på högskoleförberedande program	31	30,9	29,9	29,8	28,6	28,8	27,7	27,6
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	20 949	20 283	18 861	19 010	18 370	18 673	18 973	19 722
varav antal elever i år 2	-	20 275	19 900	18 476	18 595	18 086	18 137	18 677
varav antal elever i år 3	-	-	20 606	20 228	18 806	18 833	18 328	18 311
Totalt antal elever samtliga år	20 949	40 558	59 367	57 714	55 769	55 592	55 438	56 710
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	62,6	63	62,9	63,2	62,7	63,1	63,6	64,2
Andel (%) män	37,4	37	37,1	36,8	37,3	36,9	36,4	35,8
Andel (%) svensk bakgrund	81	80,2	79,6	78,4	77,3	76,1	75,4	75,2
Andel (%) utländsk bakgrund	19	19,8	20,4	21,6	22,7	23,9	24,6	24,8
Andel (%) offentlig huvudman	70,5	71,1	72,1	72,8	72,6	72	71,3	71,0
Andel (%) enskild huvudman	29,5	28,9	27,9	27,2	27,4	28	28,7	29,0
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	41,9	41,8	41,1	40,8	40	39,5	38,6	37,5
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	58,1	58,2	58,9	59,2	60	60,5	61,4	62,5

Tabell 118. Elever med registrerad inriktning i år 3 på samhällsvetenskapsprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	19 845	19 975	18 735	18 750	18 256	18 202
Andel (%) av eleverna i år 3	96,3	98,7	99,6	99,6	99,6	99,4
Beteendevetenskap antal elever	8 644	9 752	9 816	10 465	10 316	10 714
Andel (%) av eleverna	43,6	48,8	52,4	55,8	56,5	58,9
Andel (%) av kvinnorna	45,8	51,3	55,4	58,1	60,6	62,1
Andel (%) av männen	39,8	44,4	47,3	52	49,5	53,0
Medier, information och kommunikation antal elever	2 919	2 684	2 293	1 781	1 514	1 297
Andel (%) av eleverna	14,7	13,4	12,2	9,5	8,3	7,1
Andel (%) av kvinnorna	16,5	14,3	12,8	9,8	7,9	7,2
Andel (%) av männen	11,8	11,9	11,4	9,1	9	7,0
Samhällsvetenskap antal elever	8 282	7 539	6 626	6 504	6 426	6 191
Andel (%) av eleverna	41,7	37,7	35,4	34,7	35,2	34,0
Andel (%) av kvinnorna	37,8	34,4	31,8	32,2	31,5	30,7
Andel (%) av männen	48,4	43,7	41,4	39	41,5	40,0

Programmets spridning i landet

Tabell 119. Samhällsvetenskapsprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	201	202	196	196	194	191	194	188
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	471	462	496	495	480	483	472
varav offentlig huvudman	-	279	279	314	317	305	305	298
varav enskild huvudman	-	192	183	182	178	175	178	174

Elevflöden i programmet

Tabell 120. Andel (%) elever på samhällsvetenskapsprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		19 822	18 859	17 491	17 746	17 130	17 424	17 632
Efter ett år	Elever kvar på samma program	90,1	91,1	91,8	91,5	92,2	92,4	93,3
	Bytt till yrkesprogram	3,8	3,6	3,2	3,4	3,2	2,8	2,4
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	3,9	3,4	2,8	2,9	2,6	2,6	2,4
	Bytt till introduktionsprogram	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,9	1,8	1,9	2	1,9	2,1	1,7
Efter två år	Elever kvar på samma program	89	90,2	91,1	90,7	91,5	91,9	
	Bytt till yrkesprogram	4,2	3,9	3,6	3,6	3,4	3,0	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	4	3,5	3	3	2,7	2,7	
	Bytt till introduktionsprogram	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2,5	2,2	2,1	2,5	2,1	2,3	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	70,7	72	73,1	73,5	74,6		

Tabell 121. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på samhällsvetenskapsprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	17 235	17 443	16 412	16 546	16 231
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	90,6	90,2	90,3	90,9	90,2
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	20,7	25,9			
	Andel (%) studerande	40,7	38,8			

Tabell 122. Genomströmning för nybörjarelever på samhällsvetenskapsprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Samhällsvetenskapsprogrammet	17 130	84,1	77,0	7,1	81,5	7,1
Kvinnor	10 849	85,8	80,6	5,2	83,4	6,3
Män	6 281	81,1	70,8	10,3	78,0	8,5
Svensk bakgrund	13 321	85,8	80,4	5,4	83,0	6,9
Utländsk bakgrund	3 802	78,3	65,2	13,1	76,2	8,0
Offentlig huvudman	12 365	84,5	77,7	6,8	82,1	7,1
Enskild huvudman	4 765	82,9	75,2	7,7	79,7	7,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	10 176	85,8	80,4	5,4	83,1	6,8
– gymnasial	6 638	81,9	72,3	9,6	79,5	7,4

Tabell 123. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på samhällsvetenskapsprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Samhällsvetenskapsprogrammet	16 231	90,2	9,8	18,4	14,4
Kvinnor	10 389	92,9	7,1	16,9	15,0
Män	5 842	85,4	14,6	21,2	13,4
Svensk bakgrund	12 556	92,9	7,1	16,9	14,7
Utländsk bakgrund	3 672	80,8	19,2	23,6	13,3
Offentlig huvudman	11 652	90,8	9,2	17,8	14,3
Enskild huvudman	4 579	88,7	11,3	20,0	14,6
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	9 833	92,7	7,3	18,7	14,9
– gymnasial	6 112	86,3	13,7	17,6	13,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 64 procent kvinnor. Andelen har varit stabil sedan 2011. Såväl kvinnor som män väljer i störst utsträckning att läsa inriktningen beteendevetenskap, 62 procent respektive 53 procent. Andelen som läser denna inriktning har ökat sedan 2011. De andra inriktningarna på programmet har minskat sedan 2011. Samhällsvetenskap har minskat från 42 till 34 procent medan medier, information och kommunikation har minskat från 15 till 7 procent.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 81 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 71 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 17 procent läst utökat program. Bland männen var det 21 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 472 skolenheter i 188 skolkommuner. Det är 37 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 29 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har varit relativt stabil sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter har minskat något över tid.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 75 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 78 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 20 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 18 procent som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 25 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 80 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 65 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 17 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 24 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 63 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 58 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 80 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 72 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 19 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 18 procent som hade läst utökat program.

Kommentar om samhällsvetenskapsprogrammet

Det samhällsvetenskapliga programmet har en jämn elevtillströmning, knappt 57 000 elever läser programmet. Den siffran är relativt stabil sedan programmets start. Flest antal elever går inriktningen *beteendevetenskap* och minst antal elever finns inom inriktningen *medier, information och kommunikation*. Totalt antal elever inom inriktningen *medier, information och kommunikation* har successivt minskat sedan starten 2011. Skolor har hört av sig med funderingar om varför denna inriktning minskar som de gärna vill ha svar på. Detta är en möjlig fråga att ta med i det fortsatta referensarbetet.

Teknikprogrammet

Efter examen från teknikprogrammet ska eleverna ha kunskaper för högskolestudier inom främst teknik- och naturvetenskap men även inom andra områden. Programmet har fem inriktningar: *design och produktutveckling, informations- och medieteknik, produktionsteknik, samhällsbyggande och miljö* samt *teknikvetenskap*.

Elever på programmet

Programmet har ökat i storlek sedan 2011. Hösten 2018 var det 10 873 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 29 755 elever som läser på programmet.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 92 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program är 73 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett eller två år har gått till ett annat högskoleförberedande program.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 84 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 76 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 90 procent som slutförde med examen. Det var 41 procent som läste utökat program.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 19 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan 58 procent var studerande.

Tabell 124. Elever på teknikprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	9 393	9 426	9 335	9 299	9 788	10 713	11 113	11 883
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	7,9	8,4	8,7	8,8	9,2	9,7	9,6	9,5
Antal nybörjarelever i år 1	8 620	8 558	8 391	8 502	8 809	9 708	9 655	10 154
Andel (%) nybörjare	96,5	95,2	95,4	95,7	95,2	95,6	94,3	93,7
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	227,3	228	232,3	233,7	237	240,4	243,9	246,7
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	6,7	7,2	7,3	7,4	7,9	7,3	7,4	7,8
på nationella program	8,2	8,8	9	9,2	9,7	10,2	10,1	10,1
på högskoleförberedande program	13,2	13,7	13,9	14	14,5	15,3	15	15,2
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	8 949	9 013	8 802	8 900	9 279	10 203	10 270	10 873
varav antal elever i år 2	-	8 007	8 114	8 134	8 139	8 540	9 394	9 552
varav antal elever i år 3	-	-	7 769	8 084	8 027	8 105	8 447	9 330
Totalt antal elever samtliga år	8 949	17 020	24 685	25 118	25 445	26 848	28 111	29 755
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	15,9	16,3	16,3	16,1	16,3	16,4	16,7	17,4
Andel (%) män	84,1	83,7	83,7	83,9	83,7	83,6	83,3	82,6
Andel (%) svensk bakgrund	85,4	85,4	84,9	83,8	82,8	81,7	80,6	79,2
Andel (%) utländsk bakgrund	14,6	14,6	15,1	16,2	17,2	18,3	19,4	20,8
Andel (%) offentlig huvudman	71,4	72,1	73,3	73,5	73,2	72,6	71,8	70,9
Andel (%) enskild huvudman	28,6	27,9	26,7	26,5	26,8	27,4	28,2	29,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	36,5	35,1	34,2	33,2	32,6	31,7	30,2	28,7
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	63,5	64,9	65,8	66,8	67,4	68,3	69,8	71,3

Tabell 125. Elever med registrerad inriktning i år 3 på teknikprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	7 641	7 999	8 017	8 088	8 434	9 330
Andel (%) av eleverna i år 3	98,4	98,9	99,9	99,8	99,8	100,0
Design och produktutveckling antal elever	1 891	2 104	1 908	1 865	1 938	2 082
Andel (%) av eleverna	24,7	26,3	23,8	23,1	23	22,3
Andel (%) av kvinnorna	41,2	40,2	38,2	37,2	36,3	32,8
Andel (%) av männen	21,4	23,5	21,1	20,3	20,3	20,3
Informations- och medieteknik antal elever	3 042	3 163	3 193	3 413	3 293	3 756
Andel (%) av eleverna	39,8	39,5	39,8	42,2	39	40,3
Andel (%) av kvinnorna	17,1	15,6	17,3	18,7	19	18,9
Andel (%) av männen	44,4	44,3	44,1	46,8	43,1	44,4
Produktionsteknik antal elever	464	484	523	535	506	635
Andel (%) av eleverna	6,1	6,1	6,5	6,6	6	6,8
Andel (%) av kvinnorna	4,6	4,7	6,8	6,8	5,6	7,5
Andel (%) av männen	6,4	6,3	6,5	6,6	6,1	6,7
Samhällsbyggande och miljö antal elever	820	822	787	785	978	955
Andel (%) av eleverna	10,7	10,3	9,8	9,7	11,6	10,2
Andel (%) av kvinnorna	22,4	24,2	20,1	19,5	22	20,1
Andel (%) av männen	8,4	7,5	7,8	7,8	9,5	8,3
Teknikvetenskap antal elever	1 424	1 426	1 606	1 490	1 719	1 902
Andel (%) av eleverna	18,6	17,8	20	18,4	20,4	20,4
Andel (%) av kvinnorna	14,8	15,3	17,6	17,9	17	20,7
Andel (%) av männen	19,4	18,3	20,5	18,5	21,1	20,3

Programmets spridning i landet

Tabell 126. Teknikprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	164	166	165	163	162	160	160	161
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	266	259	292	283	282	285	303
varav offentlig huvudman	-	171	172	199	192	192	194	204
varav enskild huvudman	-	95	87	93	91	90	91	99

Elevflöden i programmet

Tabell 127. Andel (%) elever på teknikprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		8 620	8 558	8 391	8 502	8 809	9 708	9 655
Efter ett år	Elever kvar på samma program	88,1	88,1	90,7	89,6	90,7	90,9	91,5
	Bytt till yrkesprogram	5,3	5,3	3,8	4,5	3,8	3,7	3,2
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	5,8	5,5	4,4	4,9	4,6	4,3	4,1
	Bytt till introduktionsprogram	0,1	0,2	0,2	0,1	..	0,1	..
	Ej registrerad i gymnasieskolan	0,7	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	1,1
Efter två år	Elever kvar på samma program	85,1	85,4	88,2	87,5	88,5	89,3	
	Bytt till yrkesprogram	6	6,2	4,8	5,1	4,4	4,2	
	Bytt till (annat) högskoleförberedande program	6,7	6,5	5,3	5,5	5,2	4,7	
	Bytt till introduktionsprogram	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	2	1,7	1,5	1,7	1,6	1,7	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	66,4	68,1	71,8	72,6	73,4		

Tabell 128. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på teknikprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	6 763	7 272	7 263	7 462	7 765
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	88,2	88	89,5	90,0	90,3
Ett år efter avslutade gymnasiestudier*	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	14,8	19,0			
	Andel (%) studerande	62,2	58,4			

* Från och med 2018 räknas inte ungdomar som har gått vidare till gymnasieingenjörsexamen med i andelen etablerade eller studerande ett år efter examen från teknikprogrammet.

Tabell 129. Genomströmning för nybörjarelever på teknikprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Högskoleförberedande program totalt	60 242	84,1	77,9	6,3	81,1	7,7
Teknikprogrammet	8 809	83,5	76,2	7,3	80,4	9,6
Kvinnor	1 459	85,8	82,5	3,3	81,8	8,9
Män	7 350	83,1	75,0	8,1	80,1	9,8
Svensk bakgrund	7 387	84,6	78,5	6,1	81,6	9,1
Utländsk bakgrund	1 419	77,7	64,3	13,4	74,1	12,4
Offentlig huvudman	6 444	84,7	77,7	7,0	81,7	9,1
Enskild huvudman	2 365	80,4	72,3	8,2	77,0	11,0
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	5 896	85,6	79,7	5,9	83,0	8,8
– gymnasial	2 827	79,4	69,1	10,3	75,2	11,3

Tabell 130. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på teknikprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökad program	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	14,3
Högskoleförberedande program totalt	55 568	91,4	8,6	26,1	14,8
Teknikprogrammet	7 765	90,3	9,7	40,6	14,4
Kvinnor	1 328	95,7	4,3	49,9	15,5
Män	6 437	89,1	10,9	38,7	14,2
Svensk bakgrund	6 471	92,1	7,9	39,3	14,6
Utländsk bakgrund	1 291	80,8	19,2	47,1	13,4
Offentlig huvudman	5 650	90,5	9,5	39,6	14,4
Enskild huvudman	2 115	89,5	10,5	43,4	14,4
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	5 378	92,5	7,5	41,4	14,7
– gymnasial	2 299	85,2	14,8	38,6	13,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 17 procent kvinnor. Andelen har varit stabil sedan 2011. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 33 procent, att läsa inriktningen *design och produktutveckling* medan männen på programmet i störst utsträckning, 44 procent, läser inriktningen *informations- och medieteknik*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 83 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 75 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 50 procent läst utökat program. Bland männen var det 39 procent som läst utökat program.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 303 skolenheter i 161 skolkommuner. Det är 33 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 29 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har minskat mellan 2011 och 2014 för att sedan stiga igen medan andelen fristående skolenheter har minskat från 36 procent 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 72 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 78 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 43 procent av eleverna som har läst utökat program. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 40 procent som har läst utökat program.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 21 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 79 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 64 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 39 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program. För elever med utländsk bakgrund var det 47 procent som hade läst utökat program.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 71 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 64 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 80 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 41 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 39 procent som hade läst utökat program.

Kommentar om teknikprogrammet

Andelen elever som söker teknikprogrammet fortsätter att öka stadigt. Fördelningen män-kvinnor har däremot inte förändrats utan ligger kvar på samma nivåer som de gjort sedan 90-talet.

Bland avgångseleverna läsåret 2017/18 var det 90 procent av eleverna som fick en gymnasieexamen. Samtliga högskoleförberedande program ligger mellan 89 och 93 procent. Det är 34 procent av eleverna återfinns på en högskoleutbildning 1 år efter gymnasiet.

I rådet för de högskoleförberedande programmen påpekas att elever som gått ett fjärde teknikår verkar klara ingenjörutbildningen bättre, åtminstone det inledande året där många studenter traditionellt brukar få svårigheter. En synpunkt som lyfts är därför att det fjärde året borde vara meriterande för fortsatta ingenjörstudier.

Flera referensskolor, både lärare och elever, påpekar att det är en brist att naturkunskap saknas i programmets gemensamma kurser. Dels, menar man, ger inte utbildningen tillräckliga kunskaper i hållbarhet och miljö, dels får inte elever de kunskaper kring sex- och samlevnad som övriga gymnasieelever får genom ämnet.

På några av referensskolorna noteras att programmering nu börjar ta mer plats i utbildningen, bland annat genom inslagen av programmering i matematikämnet. Annat som lyfts på skolorna är att meritpoängen är alltför styrande för elevernas val. Ytterligare ett stort samtalsämne under året har varit ämnesbetyg. En synpunkt som lyfts från lärarhåll är att det skapar problem vid lärarbyte, men samtidigt kan öka fokus på ämnets syfte. Eleverna håller heller inte entydigt med om att ämnesbetyg i sig skulle minska stressen i skolan – det finns annat som medverkar till skolstress.

Vidareutbildning – ett fjärde tekniskt år

Det fjärde tekniska året är en riksrekryterande vidareutbildning som bygger på teknikprogrammet. Utbildningen leder till gymnasieingenjörsexamen och till arbete inom valt teknikområde. Sedan 2011 har vidareutbildningen genomförts som en försöksutbildning på ett antal skolor. Utbildningen har då getts i tre olika profiler: *informationsteknik*, *innovation och produktion*, samt *samhällsbyggande*. Sedan läsåret 2015/16 har profilen *innovation och produktion* avskaffats, istället har profilerna *design- och produktutveckling* samt *produktions-teknik* tillkommit.

Elever på utbildningen

Hösten 2018 var det 378 elever som påbörjade ett fjärde tekniskt år. Den av profilerna som läses av flest elever är *informationsteknik*. Det är övervägande män på utbildningen och dessa väljer i störst utsträckning, 45 procent, att läsa denna profil. Kvinnorna väljer i störst utsträckning, 43 procent, att läsa profilen *samhällsbyggande*.

Utbildningarna ges av 37 olika huvudmän, varav 28 är offentliga, och finns i 33 olika skolkommuner i landet. Sedan läsåret 2016/17 har både antalet skolkommuner och antalet skolenheter som ger utbildningen minskat. Minskningen har skett bland de offentliga huvudmännen och har påverkat samtliga profiler.

Tabell 131. Elever på fjärde tekniskt år, redovisade efter profil.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Totalt	166	273	233	275	471	527	449	378
<i>därav profil:</i>								
Innovation och produktion	52	149	112	151				
Informationsteknik	27	66	67	66	190	216	164	169
Samhällsbyggande	87	58	54	58	75	84	96	78
Design och produktutveckling					116	107	89	59
Produktionsteknik					90	120	100	72

Tabell 132. Elever på fjärde tekniskt år, redovisade efter kön och profil.

	2011/12		2012/13		2013/14		2014/15		2015/16		2016/17		2017/18		2018/19	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	39	127	53	220	35	198	53	222	60	411	75	452	60	389	46	332
<i>därav profil:</i>																
Innovation och produktion	14	38	30	119	20	92	33	118								
Informations- teknik	1	26	8	58	3	64	9	57	12	178	20	196	10	154	11	158
Samhälls- byggande	24	63	15	43	12	42	11	47	18	57	20	64	25	71	20	58
Design och produkt- utveckling									26	90	28	79	13	76	13	46
Produktions- teknik									4	86	7	113	12	88	2	70

Utbildningens spridning i landet

Tabell 133. Antal skolenheter med elever på fjärde tekniskt år.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Totalt	10	18	16	18	48	50	49	37
Offentlig huvudman	9	16	14	16	41	44	40	28
<i>därav profil:</i>								
Innovation och produktion	5	9	8	10				
Informationsteknik	3	6	6	6	20	19	22	16
Samhällsbyggande	1	3	2	2	8	5	6	5
Design och produktutveckling					18	14	12	10
Produktionsteknik					14	16	14	11
Enskild huvudman	1	2	2	2	7	6	9	9
<i>därav profil:</i>								
Innovation och produktion	-	1	1	1				
Informationsteknik	-	-	-	-	5	4	4	4
Samhällsbyggande	1	1	1	1	1	1	3	3
Design och produktutveckling					1	1	2	2
Produktionsteknik					1	1	1	1

Tabell 134. Antal skolkommuner med elever på fjärde tekniskt år.

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Totalt	10	18	16	18	42	48	42	33
<i>därav profil:</i>								
Innovation och produktion	5	10	9	11				
Informationsteknik	3	6	6	6	22	23	25	20
Samhällsbyggande	2	4	3	3	9	6	9	8
Design och produktutveckling					19	15	14	12
Produktionsteknik					15	17	15	12

Elevflöden i programmet

Tabell 135. Fjärde tekniskt år. Andel elever med examen redovisade efter profil.

	Lsåret 2013/14	Lsåret 2014/15	Lsåret 2015/16	Lsåret 2016/17	Lsåret 2017/18
Antal inskrivna elever	233	275	471	527	449
Andel som uppnår examen	85,0	85,8	86,0	85,2	84,9
andel av kvinnorna	94,3	96,2	92,3	82,7	78,3
andel av männen	83,3	83,3	85,1	85,6	85,9
Andel med examen från...					
Innovation och produktion	85,7	86,1			
Informationsteknik	76,1	75,8	77,0	79,2	83,5
Samhällsbyggande	94,4	96,6	91,0	89,3	86,5
Design och produktutveckling			90,7	86,9	77,5
Produktionsteknik			92,0	91,7	92,0

Det är 85 procent av eleverna som erhåller en examen från utbildningen efter ett år. Andelen kvinnor som erhåller examen har minskat kraftigt från 96 procent läsåret 2014/15 till 78 procent läsåret 2017/18. Andelen män som erhåller examen har däremot ökat något. Den profil som har den högsta genomströmningen är *produktionsteknik*, 92 procent. Profilen *design och produktutveckling* har den lägsta genomströmningen, 78 procent.

Kommentar om fjärde tekniskt år

Under hösten har många av skolorna snart genomfört sina första fyra år sedan vidareutbildningen permanentades. Antalet ansökningar om statsbidrag för ytterligare en fyraårs-period har därför varit omfattande i årets sökomgång. Utifrån ansökningarna har det blivit tydligt vilka skolor som nu fortsätter, men också att de skolorna tar en större andel elever. Möjligen framträder bilden av att de återstående skolorna också utökar sina profiler, vilket skulle kunna tyda på att enheterna koncentreras något i landet. Om den trenden håller i sig kan det påverka elevernas geografiska rörlighet som hittills varit mycket låg. Inför hösten 2019 är det 61 huvudmän som beviljats statsbidrag för vidareutbildningen, därav 2 helt nya skolor, till en omfattning av tillsammans 608 elever. IT-profilen är det område där intresset bland både elever och branscher fortsätter att öka.

Genomströmningen är fortsatt mycket god och etableringen ett år efter examen är hög, 45 procent, enligt vår statistik.³⁸ Av de elever som påbörjade vidareutbildningen hösten 2017 var det 85 procent som tog en gymnasieingenjörsexamen. Av tidigare erfarenhet ser skolorna att de avhopp som görs sker nästan uteslutande i början av läsåret.

Vidareutbildningen har under året utökats med ett antal ämnen inom industriell digitalisering. Under slutet av 2018 har också tre implementeringskonferenser med skol- och företagsbesök genomförts. Intresset och behovet på arbetsmarknaden för gymnasieingenjörer med kunskaper industriell digitalisering är mycket stort och förhoppningsvis kan detta påverka söktrycket positivt. De nya ämnena kan erbjudas redan detta läsår och blir obligatoriska från hösten 2019.

Den enskilt största utmaningen med vidareutbildningen är elevunderlaget. Trots gott samarbete med arbetslivet och brist på arbetskraft menar referensskolorna att det är svårt att rekrytera större grupper av elever. Både skolorna och det nationella programrådet menar att åldersgränsen bör tas bort och att även elever under 20 år bör kunna erhålla studielån.

Information om vidareutbildningen till branscherna och behovet av nätverkande för skolorna har diskuterats i det nationella programrådet. Rådet har tagit initiativ till nationella träffar och planerar informationsinsatser i sina respektive kanaler under kommande år.

³⁸ Skolverket, 2018. *Etablering på arbetsmarknaden eller fortsatta studier år 2016 efter avslutad gymnasieskola.*

REDOVISNING PER PROGRAM

INTRODUKTIONSPROGRAM

Introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen ska ge elever som inte är behöriga till ett nationellt program en individuellt anpassad utbildning, som tillgodoser elevernas olika utbildningsbehov och erbjuder tydliga utbildningsvägar. Inom Introduktionsprogrammen ska eleverna erbjudas utbildning som kan byggas på och leda till studier på nationellt program, annan utbildning eller arbetslivet.

Under 2018 har utbildning inom introduktionsprogrammen uppmärksamats i något större utsträckning än tidigare. Bland annat med anledning av förändringar i lag och förordning som påverkar programmets utformning och innehåll. Men också med anledning av uppdrag som Skolverket har och har haft som berör utbildningen. Såsom de nationellt sammanhållna yrkesutbildningarna,³⁹ introduktionsprogramsutvecklare.⁴⁰ statsbidrag för lärlingsliknande upplägg på introduktionsprogrammen⁴¹ och arbetet med att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända.⁴² Många undervisningsråd på myndigheten kommer i kontakt med verksamma inom de olika programmen. Under samråd, konferenser och workshops samt i andra former av referenstagande har en bild vuxit fram som på ett generellt plan kan beskriva hur programmen bedrivs idag och vilka utmaningar de har och står inför.

På introduktionsprogrammen läser cirka nästan 52 000 elever. Det är en liten minskning sedan tidigare år. Språkintröduktion är det program som minskat mest. Mottagandet till programmet har minskat i och med att det inte kommer nyanlända i samma utsträckning som tidigare år. Det är i stället så att fler elever från språkintröduktion övergår till andra introduktionsprogram, till nationella program eller till vuxenutbildningen.

Plan för utbildning

Huvudmän har haft svårt att leva upp till skollagens krav om att upprätta en plan för utbildning. Även om plan för utbildning har funnits så får den inte den inverkan på utbildningens utformning och kvalitet som den syftar till. Att det nu i skollagen skrivs in att planen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll samt längd kommer göra skillnad och har väckt uppmärksamhet. De ändringar som gjorts i skollagen och gymnasieförordningen gällande introduktionsprogrammen har Skolverket informerat om via webben, i konferensform och i samråd eller annan referensverksamhet. I det arbetet och genom de frågor som kommer in till Skolverkets upplysningstjänst kan vi konstatera att det är något myndigheten behöver fortsätta med även 2019.

Att huvudman har ansvar och möjlighet att utforma programmen efter lokala behov och analys av elevernas behov är en styrka med programmen. I myndighetens kontakt med huvudmän och skolenheter framkommer dock ofta en vädjan om stöd och hjälp i detta. När Skolverket informerar om de förändringar som skett och kommer att ske i lag och förordning får vi övervägande positiv respons; man vill ha stöd i styrningen. Den utmaning man ser som störst

39 Uppdrag om sammanhållna yrkesutbildningar i gymnasieskolan U2017/01930/GV

40 Regleringsbrev för budgetåret 2018 avseende Statens skolverk

41 Förordning (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram

42 Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska U2018/00404/S

har att göra med dimensionering av platser för elever inom programriktat val. Många skolchefer och rektorer har funderingar på hur de ska utforma programmet, sökbart eller inte samt hur de ska inrymma eleverna i de nationella program som idag, till platsantal, är fullsatta.

Särskola

Hemkommunen ansvarar för att elever från grundsärskolan erbjuds yrkesintroduktion och individuellt alternativ om de önskar det och om det inte med hänsyn till elevens bästa finns synnerliga skäl att inte göra det. I vilken omfattning det sker saknar myndigheten kunskap om men i mötet med olika huvudmän framkommer att det görs olika tolkningar på hur detta ska ske. Här ser myndigheten brister ur ett likvärdighetsperspektiv. Skolverket får också information om att elever i gymnasiesärskolan får möjlighet att läsa kurser inom ramen för yrkesintroduktion men har ingen statistik på hur många elever det berör.

Kommunernas aktivitetsansvar (KAA)

Den vanligaste åtgärden inom kommunernas aktivitetsansvar har varit att elever skrivs in på ett introduktionsprogram.⁴³ Sedan 1 juli 2018 ska kommunerna inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret inte rapportera in ungdomar som är inskrivna på ett introduktionsprogram. De ungdomarna är redan i aktivitet. Det innebär att en stor grupp av ungdomarna som fram till första halvan av 2018 utgjort målgruppen för kommunernas aktivitetsansvar kommer att räknas bort. För introduktionsprogrammen kommer inte det att ha någon stor inverkan. Det har dock i olika sammanhang framförts att det är viktigt att upprätthålla samarbetet mellan KAA och introduktionsprogrammen för ungdomars möjlighet att återgå till studier och så småningom etablering på arbetsmarknaden.

Programråd för introduktionsprogrammen

Ett av förslagen som gymnasieutredningen⁴⁴ lyfte fram men som inte återfanns i propositionen handlar om att inrätta ett nationellt utvecklingsråd för introduktionsprogrammen som ska stödja nationell samverkan med relevant expertis. I Skolverkets kontakt med huvudmän framkommer behov och önskemål från verksamma inom introduktionsprogrammen att få hjälp med styrning och utveckling av introduktionsprogrammen. Det yttrar sig bland annat i önskemål om att få ta del av goda exempel på hur man organiserat sin utbildning. Skolverket har på eget initiativ börjat planera för hur dessa behov skulle kunna mötas upp genom att inrätta ett programråd för introduktionsprogrammen likt de nationella programråden samt rådet för de högskoleförberedande programmen. Ett sådant råd kan bli viktigt i myndighetens arbete när det gäller frågor som berör introduktionsprogrammen och utgör forum för insamlande av kunskap om förhållanden på introduktionsprogrammen och för programmens utveckling.

43 Skolverket Kommunernas aktivitetsansvar dnr. 2108:1861

44 En gymnasieutbildning för alla – åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning SOU 2016:77

Under 2018 har också skolverkspersonal bildat en intern referensgrupp som består av undervisningsråd som arbetar med introduktionsprogrammen på myndighetens olika avdelningar. Avsikten är att samordna myndighetens arbete och sprida kunskap som vässar oss inom området.

Individuellt alternativ

Individuellt alternativ syftar till att eleverna ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden. Programmets syfte är alltså brett. Även innehållet i programmet är mindre bestämt än för övriga introduktionsprogram. Eleverna kan läsa grundskoleämnen och hela eller delar av kurser i gymnasiegemensamma ämnen och karaktärsämnen. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. Programmet ska utformas för den enskilde eleven.

Elever på programmet

Programmet har ökat något sedan 2011. Hösten 2018 var det 4 718 nybörjarelever på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 10 514 elever som läser på programmet. Majoriteten av eleverna är registrerade i år 1 på programmet.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 20 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng fem år senare. Av dessa är det 15 procentenheter som har fullföljt med examen.

Tabell 136. Elever på introduktionsprogrammet individuellt alternativ.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal nybörjarelever i år 1	3 160	3 404	3 452	3 446	3 538	3 789	4 416	4 717
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	71,3	73,9	78,3	79,2	83,8	80,7	79,3	75,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	4,2	4,7	4,6	4,4	4,3	4,1	4,8	5,0
på introduktionsprogram	23,5	25,7	24,1	22,1	19,0	14,3	17,8	21,8
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	5 524	5 847	5 507	5 331	5 335	5 811	6 626	6 951
varav antal elever i år 2	-	1 775	1 707	1 852	1 759	1 939	2 178	2 301
varav antal elever i år 3	-	-	1 213	1 136	1 191	1 168	1 272	1 262
Totalt antal elever samtliga år	5 524	7 622	8 427	8 319	8 285	8 918	10 076	10 514
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	41,8	41,4	40,6	40	40	40,5	39,6	40,3
Andel (%) män	58,2	58,6	59,4	60	60	59,5	60,4	59,7
Andel (%) svensk bakgrund	69,3	67,6	67,1	64,1	63,6	61,1	59,1	58,4
Andel (%) utländsk bakgrund	30,7	32,4	32,9	35,9	36,4	38,9	40,9	41,6
Andel (%) offentlig huvudman	95,8	97,1	96,7	95,4	95,2	95,4	94,9	94,0
Andel (%) enskild huvudman	4,2	2,9	3,3	4,6	4,8	4,6	5,1	6,0
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	74,7	74,3	72	72	71,3	70,3	69,4	69,3
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	25,3	25,7	28	28	28,7	29,7	30,6	30,7
Uppgift saknas (antal)	406	631	756	835	639	1214	1813	1695

Programmets spridning i landet

Tabell 137. Individuellt alternativ, programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	225	233	224	217	228	224	222	221
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	308	313	315	337	332	340	334
varav offentlig huvudman	-	292	295	294	316	307	312	304
varav enskild huvudman	-	16	18	21	21	25	28	30

Elevflöden i programmet

Tabell 138. Genomströmning för nybörjarelever på individuellt alternativ ht 2013, resultat efter fem års studier.

	Antal nybörjare ht 2013	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Gymnasieskolan totalt	99 713	79,9	72,0	7,9	0,7
Introduktionsprogram totalt	13 138	26,0	18,7	7,4	4,1
Individuellt alternativ	3 452	20,0	14,8	5,2	2,3
Kvinnor	1 409	17,5	13,0	4,5	2,8
Män	2 043	21,7	16,1	5,6	2,1
Svensk bakgrund	2 314	17,8	13,6	4,3	1,9
Utländsk bakgrund	1 130	24,5	17,4	7,1	3,2
Offentlig huvudman	3 337	20,1
Enskild huvudman	115	16,5
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	785	25,5	20,5	5,0	2,4
– gymnasial	2 429	17,0	12,1	4,9	2,2

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 40 procent kvinnor. Andelen har varit relativt stabil sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 13 procent av kvinnorna som fem år senare erhöll en examen och 16 procent av männen.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 334 skolenheter i 221 skolkommuner. Det är 9 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 6 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har fördubblats sedan 2012 och andelen fristående skolenheter likaså.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 17 procent av eleverna hos enskild huvudman som fem år senare erhöll en examen eller ett studiebevis om minst 2 500 poäng och 20 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 42 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med utländsk bakgrund, 17 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever med svensk bakgrund, 14 procent.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 31 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 25 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 21 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 12 procent.

Kommentar om individuellt alternativ

Individuellt alternativ är det introduktionsprogram som tidigare inte haft ett enda ska-krav på vad programmet ska innehålla. Det har varit ett program med många möjligheter. Från och med 20 juli i år gäller att utbildningen ska innehålla hela eller delar av gymnasiekurser om eleven har förutsättningar för att läsa dessa. Fortfarande finns det stora möjligheter att utforma innehållet efter individens behov men det förtydligar också huvudmännens skyldigheter i vad eleven ska erbjudas. Skolverket får information om att elever som läser individuellt alternativ har en brokig skolbakgrund och har behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Inom ramen för individuellt alternativ har många skolenheter utvecklat egna inriktningar som i sig är anpassade för specifika målgrupper såsom tex. grupper av elever med autismspektrumstörning eller grupper av elever med särskilda behov av andra specialpedagogiska insatser eller metoder. Skolverket uppfattar detta som att man svarar på ett målgruppsbehov men kan också se vissa problem. Som nämnts tidigare gör det att det blir svårt för personer utanför skolan att förstå dessa olikheter. Det finns också exempel på att detta skapat inläsningseffekter som försvårar den individanpassning som programmet är tänkt att möjliggöra.

Preparandutbildning

Preparandutbildning syftar till att eleverna ska ha uppnått behörighet till ett nationellt program inom ett år, om inte huvudmannen finner synnerliga skäl att förlänga utbildningstiden. Programmet ska utformas för den enskilde eleven, som ska läsa de grundskoleämnena som eleven saknar för behörighet. Programmet får även innehålla andra grundskoleämnena som eleven inte har betyg i, kurser från nationella program och, i mindre omfattning, andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling.

Elever på programmet

Hösten 2018 var det 1 446 nybörjarelever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 2 803 elever som läser på programmet.

Av de elever som påbörjade programmet 2013 är det 40 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng fem år senare. Av dessa är det 27 procentenheter som har fullföljt med examen.

Tabell 139. Elever på introduktionsprogrammet preparandutbildning.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal nybörjarelever i år 1	1 886	1 725	1 333	1 484	1 426	1 243	1 470	1 446
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	91,9	96,9	105,5	110,1	114,1	110,2	114,1	114,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,1	2,0	1,6	1,6	1,6	1,3	1,6	1,7
på introduktionsprogram	12,0	10,9	8,7	8,3	7,3	4,6	6,0	7,3
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	2 834	2 470	1 981	1 996	2 039	1 872	2 231	2 336
varav antal elever i år 2	-	395	322	303	365	405	306	333
varav antal elever i år 3	-	-	130	106	125	148	177	134
Totalt antal elever samtliga år	2 834	2 865	2 433	2 405	2 529	2 425	2 714	2 803
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	46,4	48,1	47,2	45,9	48,4	43	38,7	38,6
Andel (%) män	53,6	51,9	52,8	54,1	51,6	57	61,3	61,4
Andel (%) svensk bakgrund	56,2	49,6	44,5	43,3	40,5	36,8	34,3	34,1
Andel (%) utländsk bakgrund	43,8	50,4	55,5	56,7	59,5	63,2	65,7	65,9
Andel (%) offentlig huvudman	93,7	88,1	85,1	83,4	80,7	81,9	82,3	81,9
Andel (%) enskild huvudman	6,3	11,9	14,9	16,6	19,3	18,1	17,7	18,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	73,4	70,7	70,7	68,4	70,2	68,7	69,3	69,3
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	26,6	29,3	29,3	31,6	29,8	31,3	30,7	30,7
Uppgift saknas (antal)	245	276	323	277	264	472	721	772

Programmets spridning i landet

Tabell 140. Preparandutbildning, programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	167	179	174	166	157	156	158	150
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	256	271	274	269	260	272	249
varav offentlig huvudman	-	216	225	222	214	202	213	192
varav enskild huvudman	-	40	46	52	55	58	59	57

Elevflöden i programmet

Tabell 141. Genomströmning för nybörjarelever på preparandutbildning ht 2013, resultat efter fem års studier.

	Antal nybörjare ht 2013	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Gymnasieskolan totalt	99 713	79,9	72,0	7,9	0,7
Introduktionsprogram totalt	13 138	26,0	18,7	7,4	4,1
Preparandutbildning	1 333	39,8	27,3	12,5	1,7
Kvinnor	653	39,1	25,7	13,3	1,2
Män	680	40,6	28,8	11,8	2,2
Svensk bakgrund	705	32,3	24,5	7,8	2,1
Utländsk bakgrund	628	48,2	30,4	17,8	1,3
Offentlig huvudman	1 166	39,4	27,2	12,2	..
Enskild huvudman	167	43,1	28,1	15,0	..
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	347	40,1	28,5	11,5	1,7
– gymnasial	880	37,8	25,5	12,4	1,7

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 39 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 26 procent av kvinnorna som fem år senare erhöll en examen och 29 procent av männen.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 249 skolenheter i 150 skolkommuner. Det är 23 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 18 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat mellan 2011 och 2015 för att sedan stagnera medan andelen fristående skolenheter har ökat.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 28 procent av eleverna hos enskild huvudman som fem år senare erhöll en examen och 27 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 66 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 44 procent. Det är en större andel av eleverna med utländsk bakgrund, 30 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever med svensk bakgrund, 25 procent.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 31 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat något sedan 2011 då den var 27 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 29 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 26 procent.

Kommentar om preparandutbildning

Eftersom att utbildning inom preparandutbildningen upphör från 1 juli i år har många kommuner och huvudmän redan nu börjat arbetet med att avveckla programmet. De elever som önskar läsa högskoleförberedande program och har behörighet till programinriktat val kommer att ha möjlighet att läsa där i den mån plats finns. Andra elever kommer att ha möjlighet att läsa in sin behörighet inom ramen för yrkesintroduktion eller individuellt alternativ, beroende på vilket mål eleven har.

Programinriktat individuellt val

Programinriktat individuellt val syftar till att elever som inte är behöriga ska uppnå behörighet till ett visst yrkesprogram. Eleverna ska läsa de grundskolekurser som de saknar för behörighet till programmet, och avsikten är att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. Förutom grundskolekurser ska utbildningen också innehålla kurser som ingår i ett nationellt yrkesprogram och apl. Programmet ska utformas för grupper av elever och är sökbart. Programmet har behörighetskrav.⁴⁵

Elever på programmet

Andelen elever som läser på programmet har varit förhållandevis konstant med variation mellan 2,4 procent och 3 procent av elevkullen. Hösten 2018 var det 2 546 nybörjarelever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 7 170 elever som läser på programmet.

Av de elever som påbörjade programmet 2013 är det 50 procent som har slutfört programmet med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng fem år senare. Av dessa är det 34 procentenheter som har fullföljt med examen.

45 Behörighetskraven är följande, enligt 17 kap. 10§ skollagen (2010:800). Godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, eller godkända betyg i engelska eller matematik samt i minst fyra andra ämnen, eller godkända betyg i engelska och matematik samt i minst tre andra ämnen.

Tabell 142. Elever på introduktionsprogrammet programinriktat individuellt val.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal nybörjarelever i år 1	2 079	2 242	1 929	2 144	2 452	2 153	2 544	2 546
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	116,1	118,8	120,7	122,1	124,2	126,1	129,2	129,9
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,4	2,7	2,5	2,7	3,0	2,4	2,7	3,0
på introduktionsprogram	13,3	14,8	13,5	13,7	13,1	8,3	10,2	12,9
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 141	3 353	3 071	3 304	3 680	3 368	3 822	4 125
varav antal elever i år 2	-	1 735	1 744	1 730	1 820	1 882	1 814	1 898
varav antal elever i år 3	-	-	1 022	1 209	1 080	1 107	1 117	1 147
Totalt antal elever samtliga år	3 141	5 088	5 837	6 243	6 580	6 357	6 753	7 170
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	50	50,1	49,7	47,6	46,9	47,3	45,7	42,6
Andel (%) män	50	49,9	50,3	52,4	53,1	52,7	54,3	57,4
Andel (%) svensk bakgrund	66,2	63,8	59,4	58,3	57,4	54,5	54,4	48,5
Andel (%) utländsk bakgrund	33,8	36,2	40,6	41,7	42,6	45,5	45,6	51,5
Andel (%) offentlig huvudman	77,7	76,9	77,4	73,5	71,8	69,2	69,5	64,3
Andel (%) enskild huvudman	22,3	23,1	22,6	26,5	28,2	30,8	30,5	35,7
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	79,2	78,7	78,1	78,5	79	78,6	77,1	76,0
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	20,8	21,3	21,9	21,5	21	21,4	22,9	24,0
Uppgift saknas (antal)	140	257	355	451	462	512	736	1306

Programmets spridning i landet

Tabell 143. Programinriktat individuellt val, programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	169	168	171	179	183	181	176	170
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	380	443	467	506	490	477	493
varav offentlig huvudman	-	267	341	358	388	365	354	360
varav enskild huvudman	-	113	102	109	118	125	123	133

Elevflöden i programmet

Tabell 144. Genomströmning för nybörjarelever på programinriktat individuellt val ht 2013, resultat efter fem års studier.

	Antal nybörjare ht 2013	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Gymnasieskolan totalt	99 713	79,9	72,0	7,9	0,7
Introduktionsprogram totalt	13 138	26,0	18,7	7,4	4,1
Programinriktat individuellt val	1 929	49,8	33,6	16,1	0,5
Kvinnor	986	50,1	33,2	16,9	..
Män	943	49,4	34,1	15,3	..
Svensk bakgrund	1 338	51,3	35,9	15,5	..
Utländsk bakgrund	590	46,3	28,6	17,6	..
Offentlig huvudman	1 470	49,7	33,0	16,7	..
Enskild huvudman	459	50,1	35,7	14,4	..
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	423	55,1	38,3	16,8	..
– gymnasial	1 439	48,7	32,9	15,8	..

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 43 procent kvinnor. Andelen har minskat sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 33 procent av kvinnorna som fem år senare erhöll en examen och 34 procent av männen.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 493 skolenheter i 170 skolkommuner. Det är 27 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 36 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 medan andelen fristående skolenheter initialt minskade men har ökat sedan 2013.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 36 procent av eleverna hos enskild huvudman som fem år senare erhöll en examen och 33 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 52 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 36 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 29 procent.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 24 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 21 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 38 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 33 procent.

Kommentar om programinriktat individuellt val

I och med att programmet ändrar namn och till viss del syfte från 1 juli i år har Skolverket fått in många frågor och synpunkter. Idag är programmet valbart för kommunen att erbjuda och myndigheten ser att programmet erbjuds mot de yrkesprogram där det idag finns utrymme och "lediga platser". Att det nu blir ett program som riktas mot både yrkesprogram och högskoleförberedande program samt att kommunen är skyldig att erbjuda det har skapat viss oro. Man lyfter att det kommer att bli svårt att dimensionera platser och resurser. Det finns också tankar om den utmaning en del elever står inför då de förväntas bli behöriga till nationellt program inom ett år när de kan ha många ämnen att läsa in. Andra har återkopplat att de ser stora möjligheter för eleverna och att det kommer att kunna höja motivationen.

Språkintröduktion

Språkintröduktion avser att ge ungdomar som nyligen anlánt till Sverige, och som inte är behöriga till ett nationellt program, en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket. Detta för att möjliggöra för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning.

Elever på programmet

Hösten 2018 var det 22 881 elever registrerade på programmet. Av dessa är majoriteten registrerade i år 1. Programmet ökade kraftigt i antalet elever läsåret 2016/17 då det var 35 863 elever registrerade på programmet och har sedan dess minskat.

Av de elever som påbörjade programmet 2013 är det 19 procent som har slutfört programmet med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng fem år senare. Av dessa är det 14 procentenheter som har fullföljt med examen.

Tabell 145. Elever på introduktionsprogrammet språkintröduktion.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	48,2	52,4	58,5	52,2	57,1	54,0	55,3	58,1
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	5,7	6,1	7,6	8,4	10,9	18,4	14,5	9,8
på introduktionsprogram	32,2	33,8	39,9	42,1	48,1	63,4	54,3	42,9
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	7 586	7 676	9 117	10 139	13 494	25 738	20 248	13 689
varav antal elever i år 2	-	2 195	2 279	2 899	3 964	8 403	7 712	5 005
varav antal elever i år 3	-	-	697	928	1 236	1 722	4 225	4 187
Totalt antal elever samtliga år	7 586	9 871	12 093	13 966	18 694	35 863	32 185	22 881
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	39,3	36,1	37,2	36,1	32,7	21,4	23,1	27,9
Andel (%) män	60,7	63,9	62,8	63,9	67,3	78,6	76,9	72,1
Andel (%) svensk bakgrund	-	-	-	0,3	0,2	0,4	0,1	0,2
Andel (%) utländsk bakgrund	-	-	-	99,7	99,8	99,6	99,9	99,8
Uppgift saknas bakgrund (antal)				3 405	6 183	21 871	14 751	7 196
Andel (%) offentlig huvudman	99,1	98,6	98,7	98,1	98,2	95,8	93,7	92,9
Andel (%) enskild huvudman	0,9	1,4	1,3	1,9	1,8	4,2	6,3	7,1
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	69,8	72,7	77,3	78,4	76,6	75,2	73,7	75,1
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	30,2	27,3	22,7	21,6	23,4	24,8	26,3	24,9
Uppgift saknas föräldrars utbildning (antal)	4 489	6 294	7 597	8 689	5 951	29 143	24 908	15 770

Programmets spridning i landet

Tabell 146. Språkintröduktion, programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	197	219	224	227	229	246	241	239
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	280	274	304	309	411	412	391
varav offentlig huvudman	-	271	265	291	297	357	355	340
varav enskild huvudman	-	9	9	13	12	54	57	51

Elevflöden i programmet

Tabell 147. Genomströmning för nybörjarelever på språkintröduktion ht 2013, resultat efter fem års studier.

	Antal nybörjare ht 2013	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Gymnasieskolan totalt	99 713	79,9	72,0	7,9	0,7
Intröduktionsprogram totalt	13 138	26,0	18,7	7,4	4,1
Språkintröduktion	4 683	18,5	14,3	4,2	8,7
Kvinnor	1 953	17,2	13,4	3,7	9,3
Män	2 730	19,5	14,9	4,5	8,4
Svensk bakgrund	27	29,6	0,0
Utländsk bakgrund	4 560	18,4	8,9
Offentlig huvudman	4 617	18,5	14,3	4,2	..
Enskild huvudman	66	19,7	12,1	7,6	..
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	398	31,7	23,6	8,0	10,3
– gymnasial	1 627	16,3	12,6	3,7	10,0

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 28 procent kvinnor. Andelen minskade mellan 2011 och 2016 för att sedan öka igen.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 13 procent av kvinnorna som fem år senare erhöll en examen och 15 procent av männen.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 391 skolenheter i 239 skolkommuner. Det är 13 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 7 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 i likhet med andelen fristående skolenheter.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 12 procent av eleverna hos enskild huvudman som fem år senare erhöll en examen och 14 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Nästan samtliga av eleverna på programmet har utländsk bakgrund. Det är därför inte relevant att jämföra skillnader mellan elever med svensk och utländsk bakgrund.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning⁴⁶

Det är 25 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen minskade mellan 2011 och 2014 för att sedan stiga igen. Som högst var den 2011 då den var 30 procent och som lägst, 2014 var den 22 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 24 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 13 procent.

Kommentar om språkintröduktion

Språkintröduktion är fortfarande det intröduktionsprogram som tar emot flest elever. Om fokus tidigare år har legat på hur man organiserar mottagandet och fyller utbildningen med ett relevant innehåll så har fokus nu landat på vad som händer efter språkintröduktion. Det är många nyanlända som nu gått språkintröduktion och behöver hjälp och vägledning i hur de ska ta sig vidare. Vi hör att det är en utmaning att hinna med detta i den utsträckning som behövs och efterfrågas. Det har också synliggjorts att det är stor variation i landet på vilka valmöjligheter elever från språkintröduktion har när de ska ta sig vidare. Elever som inte nått behörighet och som istället behöver få tillträde till andra intröduktionsprogram eller annan utbildning har därmed olika förutsättningar att ta sig vidare. Skolverkets uppföljning av övergångar från språkintröduktion visar att en stor andel elever från språkintröduktion så småningom övergår till vuxenutbildningen vilket också synliggör behovet av samarbete skolformerna

⁴⁶ Eftersom det är många elever på programmet som saknar svenskt personnummer saknas även bakgrundsdata, främst föräldrarnas utbildningsbakgrund, för många elever.

emellan. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning⁴⁷ om huvudmäns och skolors arbete för att ge nyanlända elever förutsättningar att gå vidare inom gymnasiet eller till vuxenutbildningen lyfter bland annat vikten av att se till att det finns centrala riktlinjer eller dylikt som säkerställer att relevant information överlämnas när elever går över från språkintröduktion till andra intröduktionsprogrammen, nationella program eller komvux. I kvalitetsgranskningen framkommer också behov av att utveckla arbetet med att säkerställa att studie- och yrkesvägledningen finns med i det systematiska kvalitetsarbetet och att det finns ett långsiktigt perspektiv för nyanlända elever.

På myndigheten har arbetet med intröduktionsprogramsutvecklare dragit igång och under hösten 2018 arbetade myndigheten med en pilotkommun med att bland annat utforma huvudmannens plan för utbildning. I workshopliknande träffar har Skolverket tillsammans med skolchef och rektorer arbetat med huvudmannens plan för utbildning, samt inledande och fortlöpande bedömning kopplat till den individuella studieplanen. Ett särskilt fokus har varit på just nyanlända. Detta med anledning av tidigare identifierade utmaningar för kvaliteten på utbildningen inom ramen för språkintröduktion men också med anledning av de nyanlända elevernas möjliga övergång till andra intröduktionsprogram.

Elevens individuella studieplan ska innehålla det eleven behöver för att nå sina mål med utbildningen. Den inledande och fortlöpande bedömningen som ska ligga till grund för upprättandet och innehållet i planen är central. Skolverket har i uppdrag att se över befintligt stödmaterial och utveckla kartläggningsstöd för bedömning av elevers tidigare kunskaper vid mottagandet till språkintröduktion.

47 Fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion (2019)

Yrkesintroduktion

Yrkesintroduktion avser att ge elever en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller leder till studier på yrkesprogram. Yrkesintroduktion ska därmed huvudsakligen innehålla yrkesinriktad utbildning. Programmet får utformas för grupper av elever och är då sökbart, men kan även utformas för enskilda elever.

Elever på programmet

Programmet har kontinuerligt ökat i elevantal sedan 2011. Hösten 2018 var det 2 235 nybörjarelever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 8 462 elever som läser på programmet.

Av de elever som påbörjade programmet 2013 är det 21 procent som har slutfört programmet med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng fem år senare. Av dessa är det 15 procentenheter som har fullföljt med examen.

Tabell 148. Elever på introduktionsprogrammet yrkesintroduktion.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal nybörjarelever i år 1	1 853	1 955	1 741	1 899	1 991	2 042	2 328	2 235
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	48,2	52,4	58,5	52,2	57,1	81,8	85,3	85,0
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	2,6	2,7	2,6	2,7	2,8	2,7	3,1	3,4
på introduktionsprogram	14,5	14,9	13,8	13,8	12,6	9,4	11,7	15,0
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	3 405	3 384	3 146	3 326	3 530	3 825	4 363	4 795
varav antal elever i år 2	-	1 569	1 456	1 517	1 699	1 676	1 777	2 383
varav antal elever i år 3	-	-	995	1 157	1 273	1 124	1 229	1 284
Totalt antal elever samtliga år	3 405	4 953	5 597	6 000	6 502	6 625	7 369	8 462
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	34,2	34,1	35,4	35,5	34,7	33,9	30,9	27,8
Andel (%) män	65,8	65,9	64,6	64,5	65,3	66,1	69,1	72,2
Andel (%) svensk bakgrund	57,9	56,2	53,4	49,6	46,9	43,3	39,6	36,5
Andel (%) utländsk bakgrund	42,1	43,8	46,6	50,4	53,1	56,7	60,4	63,5
Andel (%) offentlig huvudman	88	81	80,5	75,3	71,3	68,3	68,6	70,1
Andel (%) enskild huvudman	12	19	19,5	24,7	28,7	31,7	31,4	29,9
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	81,8	80,3	79,6	80,3	79,7	79,6	78,6	77,9
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	18,2	19,7	20,4	19,7	20,3	20,4	21,4	22,1
Uppgift saknas (antal)	242	411	565	700	822	1058	1711	2952

Programmets spridning i landet

Tabell 149. Yrkesintroduktion, programmets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	164	169	164	166	170	172	177	174
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	306	325	341	349	344	368	370
varav offentlig huvudman	-	239	248	255	260	251	280	272
varav enskild huvudman	-	67	77	86	89	93	88	98

Elevflöden i programmet

Tabell 150. Genomströmning för nybörjarelever på yrkesintroduktion ht 2013, resultat efter fem års studier.

	Antal nybörjare ht 2013	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Gymnasieskolan totalt	99 713	79,9	72,0	7,9	0,7
Introduktionsprogram totalt	13 138	26,0	18,7	7,4	4,1
Yrkesintroduktion	1 741	21,4	14,8	6,6	1,2
Kvinnor	610	18,9	13,0	5,9	1,3
Män	1 131	22,7	15,7	7,0	1,1
Svensk bakgrund	1 068	21,1	15,0	6,1	1,2
Utländsk bakgrund	668	22,0	14,5	7,5	1,2
Offentlig huvudman	1 410	20,2	13,8	6,4	..
Enskild huvudman	331	26,3	18,7	7,6	..
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå					
– eftergymnasial	331	25,4	17,8	7,6	0,0
– gymnasial	1 350	20,7	14,2	6,5	1,5

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 28 procent kvinnor. Andelen har legat stabilt mellan 2011 och 2016 för att sedan minska.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 13 procent av kvinnorna som fem år senare erhöll en examen och 16 procent av männen.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 370 skolenheter i 174 skolkommuner. Det är 26 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 30 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat sedan 2011 i likhet med andelen fristående skolenheter.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2013 var det 19 procent av eleverna hos enskild huvudman som fem år senare erhöll en examen och 14 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 64 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är 15 procent av eleverna med svensk bakgrund som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet och 15 procent av eleverna med utländsk bakgrund.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 22 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 18 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 18 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen fem år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 14 procent.

Kommentar om yrkesintroduktion

I implementeringsarbetet av de nationellt sammanhållna yrkesutbildningarna har myndigheten fått ta del av exempel på hur man utformat lokala varianter av yrkespaket. I samråd och i konferenser har huvudmän haft möjlighet att utbyta idéer och Skolverket har fått syn på hur det ser ut idag och vilka behov man har för att kunna planera för de nationella yrkespaketen. Det har också vuxit fram en bild av att man idag arbetar med yrkesutbildning på introduktionsprogrammen i stort. Det finns huvudmän som hittat egna vägar och valt att inom ramen för individuellt alternativ eller språkintrouktion lagt in yrkesspår. Detta visar på programmets möjligheter men också hur svårt det kan vara för elever och föräldrar samt personal som arbetar med överlämning till gymnasieskolans introduktionsprogram att förstå dess olikheter.

Statsbidrag för lärlingsliknande upplägg har sökts och beviljats för 1 290 elever på introduktionsprogrammen. Skolverket fick in många frågor inför ansökan och såg att det fanns ett stort intresse men också ett behov av att förtydliga vad som menas med tex arbetsplatsförlagt lärande och hur det skiljer sig från praktik. I de skolverksamheter där man är van att arbeta med lärlingsupplägg för elever och det finns en organisation för upplägget så har det inte varit så svårt men så ser det inte ut överallt.

Bilaga 1. Förklaringar och definitioner

I de uppgifter som gäller ”Gymnasieskolan totalt” ingår samtliga programtyper. Kategorin yrkesprogram inkluderar, utöver de nationella yrkesprogrammen, även elever som läser riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.⁴⁸ Kategorin högskoleförberedande program inkluderar, utöver de nationella högskoleförberedande programmen, även elever som läser International Baccalaureate. Varken riksrekryterande utbildningar med egna examensmål eller International Baccalaureate redovisas separat. Elever som läser särskild variant, spetsutbildning eller lärlingsutbildning särredovisas inte utan ingår i uppgiften för respektive program/inriktning.

Källor

I den programvisa redovisningen sammanfattas dels Skolverkets uppföljningsstatistik om elever på respektive program enligt Gy 2011, med utgångspunkt från rapporterade uppgifter om förstahandsval till gymnasieskolan och elevuppgifter per 15 oktober respektive år, dels Skolverkets statistik om betyg och studieresultat i gymnasieskolan läsåret samt uppgifter om etablering på arbetsmarknaden det kalenderår som följer på avgångsåret för respektive elevkull.⁴⁹

Skolverkets referensskolor är skolor (skolenheter) som Skolverket samarbetar med för att få synpunkter på styrdokument och stödmaterial, idéer till fortsatt stöd och kunskap om hur programmen utvecklas i enlighet med examensmålen, programstrukturer, ämnesplaner och yrkesutgångar. Skolverket har även referensskolor för introduktionsprogrammen. Urvalet är av praktiska orsaker begränsat varför det inte är att betrakta som ett representativt urval.

Skolverkets nationella programråd finns för varje yrkesprogram. Diskussionerna som förs med programråden kan exempelvis handla om arbetsmarknadens behov eller innehållet i utbildningen. Ledamöterna har en tydlig anknytning till nationella arbetsgivar-, arbetstagar- och branschorganisationer med relevans för programmets yrkesområde. Även myndigheter som till exempel Arbetsförmedlingen, Elsäkerhetsverket och Socialstyrelsen finns representerade i programråden. För de sex högskoleförberedande programmen finns inga nationella programråd. Skolverket har dock ett egeninitierat råd för de högskoleförberedande programmen. Ledamöterna är representanter för lärosäten inom olika ämnesområden och representanter för Universitets- och högskolerådet (UHR), Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Sveriges Elevkårer. Här diskuteras exempelvis frågor som rör högskoleförberedelse och gymnasiearbete. Det finns även ett nationellt råd för vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år samt Rådet för dansarutbildningen dock inga programråd för introduktionsprogrammen.

48 Här ingår flygteknikutbildning, marinteknikutbildning, samiska näringar, sjöfartsutbildning, tågteknikutbildning och yrkesdansutbildning.

49 Skolverkets statistik om förstahandssökande till gymnasieskolan samlas in från antagningskansliet och från de skolor som sköter sin egen antagning. Skolverkets statistik om gymnasieskolans elever hämtas från elevuppgifter som rapporteras in till Centrala studiestödsnämnden (CSN). Skolverkets statistik om genomströmning och studieresultat bygger på betygsuppgifter som huvudsakligen rapporteras in till Universitets- och högskolerådet (UHR) samt till viss del direkt till Statistiska centralbyrån (SCB).

Elever på programmet

Förstahandssökande avser de elever som sökt ett aktuellt program i första hand. Uppgiften redovisas enbart för de nationella programmen. Andelen förstahandssökande räknas ut som kvoten mellan antalet förstahandssökande till det aktuella programmet och det totala antalet förstahandssökande till nationella program. Uppgifter om förstahandssökande samlas in i samband med den slutliga antagningen den 1 juli respektive år.

Nybjörjarelever i år 1 åsyftar dem som är registrerade i gymnasieskolans år 1 den 15 oktober eller närliggande vardag respektive år och som inte varit registrerade i gymnasieskolan de föregående sex läsåren, samt är högst 20 år det år de påbörjar sin gymnasieutbildning. Elever med tillfälliga personnummer, dvs. de som saknar personnummer t.ex. för att de är nyanlända eller har skyddad identitet, ingår inte i redovisningen av uppgifter om nybjörjarelever. Beräkningen av andelen nybjörjarelever utgår från uppgifter om elever i år 1 som har personnummer.

Elever i år 1 avser samtliga elever som är registrerade i år 1, dvs. både nybjörjarelever och elever som tidigare varit registrerade i gymnasieskolan, och oavsett om eleverna har personnummer eller inte.

Genomsnittligt meritvärde avser elevens slutbetyg från grundskolans år 9. I beräkningen av genomsnittligt meritvärde per program i gymnasieskolan ingår de elever i år 1 som det finns uppgifter för och som har ett meritvärde som är större än 0 – dvs. de elever som har minst ett godkänt betyg. Meritvärdet beräknas som summan av elevens 16 bästa betyg. Under den beskrivna tidsperioden har betygsskalan i grundskolan förändrats. Detta medför ett tidsseriebrott mellan läsåren 2012/13 och 2013/14 i redovisningen, då majoriteten av eleverna i år 1 läsåret 2012/13 fått grundskolebetyg enligt tidigare betygsskala (G/VG/MVG) och majoriteten av eleverna i år 1 läsåret 2013/14 enligt den nya betygsskalan (F–A). Fr.o.m. läsåret 2013/14 ska elever som har godkänt betyg i moderna språk som språkval få söka till gymnasieskolan med ett meritvärde om 17 ämnen. I denna redovisning har vi inte inkluderat uppgifter om meritvärden om 17 ämnen bland elever i gymnasieskolans år 1. Anledningen till detta är att insamlingarna inte alltid har hållit tillräcklig kvalitet.

Antalet lärlingar har från och med läsåret 2018/19 beräknats elevuppgifter från CSN om antalet rapporterade lärlingar. Tidigare har antalet lärlingar på yrkesprogrammen utgått ifrån information om rekviderade statsbidrag från Skolverket respektive hösttermin.

Svensk bakgrund anses de elever ha som är födda i Sverige och som har minst en förälder född i Sverige.

Utländsk bakgrund har elever som är födda utomlands eller elever som är födda i Sverige vars båda föräldrar är födda utomlands. Elever med okänd bakgrund exkluderas från redovisningen.

Föräldrarnas högsta utbildningsnivå redovisar den av elevens biologiska föräldrar som har högst utbildningsnivå. Till kategorin **högst gymnasial** räknas elever vars föräldrar har utbildning motsvarande grundskola eller gymnasieskola. Till kategorin **eftergymnasial** räknas elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning om motsvarande minst 30 högskolepoäng. I redovisningen ingår enbart de elever som har uppgift om minst en förälders utbildningsnivå.

Elevernas fördelning på programmets inriktningar

Elever per programinriktning i år 3 redovisar de elever som är registrerade på en nationellt fastställd inriktning i relation till samtliga elever i år 3. Att det saknas registrerade uppgifter för vissa elever kan bero på ofullständig rapportering eller att eleven inte påbörjat en inriktning vid mättillfället den 15 oktober respektive år. Särskild variant eller spetsutbildning är inte nationellt fastställda programinriktningar.

Programmets spridning i landet

I och med att skollagen 2010:800 började tillämpas ersattes skola som organisatorisk enhet med begreppet skolenhet.

Skolkommun avser skolenhetens lägeskommun.

Skolenhet är en administrativ enhet där undervisning bedrivs och där det finns en rektor som ansvarar för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet. Skolverket anpassade sin statistik till skolenhetsbegreppet läsåret 2012/13, vilket innebär att uppgifter om skolenheter saknas för det första läsåret med den reformerade gymnasieskolan, 2011/12. Förändringen av antalet skolenheter som har elever på respektive program påverkas bland annat av att skolenheter kan ombildas, slås samman eller delas upp.

Offentlig huvudman avser här kommuner, landsting och kommunalförbund som huvudman för en offentlig skolenhet.

Enskild huvudman avser huvudman för en fristående skolenhet.

Elevflöden i programmet

Samtliga uppgifter utgår här från gruppen nybörjarelever i år 1 respektive läsår (se definition ovan).

Samma program avser elever som är registrerade på samma program som nybörjarprogrammet efter ett respektive två studieår.

Bytt program avser elever som är registrerade på ett annat program än nybörjarprogrammet efter ett respektive två studieår.

Ej registrerad i gymnasieskolan avser elever som varit nybörjare ett visst läsår men som inte är registrerade i gymnasieskolan ett respektive två studieår därpå.

Genomströmning och slutresultat

Uppgifterna om **genomströmning** utgår från det program en elev var registrerad på som nybörjare i gymnasieskolan (se definition ovan), oavsett vilket program man avslutade utbildningen på. Uppgifterna om **studieresultat** avser det program en elev avslutar sin gymnasieutbildning på, oavsett vilket program man påbörjat som nybörjare eller antal studieår.

Avgångselever är de elever som tagit gymnasieexamen eller erhållit ett studiebevis som innefattar betygsatta kurser som tillsammans omfattar minst 2 500 poäng. Elever som slutfört utbildning på ett introduktionsprogram och fått gymnasieintyg räknas inte som avgångselever.

Yrkesexamen innebär att en elev på ett yrkesprogram ska ha läst 2 500 poäng varav 2 250 ska vara godkända. Eleven ska ha godkänt i svenska 1, eller svenska som andraspråk 1, engelska 5 och matematik 1. Eleven ska också ha godkänt i 400 poäng av de programgemensamma ämnena. Dessutom ska eleven ha ett godkänt gymnasiearbete.

Högskoleförberedande examen innebär att en elev på ett högskoleförberedande program ska ha läst 2 500 poäng, varav 2 250 ska vara godkända. De godkända poängen ska innefatta en eller flera kurser i svenska eller svenska som andraspråk om sammanlagt 300 gymnasiepoäng, engelska om sammanlagt 200 gymnasiepoäng samt matematik om sammanlagt 100 gymnasiepoäng. Dessutom ska eleven ha ett godkänt gymnasiearbete.

Slutförd International Baccalaureate (IB) likställs med examen i tabellen ”Genomströmning för nybörjarelever HT 2011”. I tabellen ”Studieresultat för elever som avslutat gymnasieskolan” ingår elever som avslutat ett IB-program i antalskolumnen. De är dock exkluderade från samtliga beräknade mått.

Studiebevis ska utfärdas istället för ett examensbevis för den elev som inte uppfyller kraven för gymnasieexamen.

Avgångselever inkluderar elever med minst 2 500 betygsatta poäng. Därmed redovisas studiebevis som omfattar betygsatta kurser som tillsammans utgör minst 2 500 poäng.

Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program avser de elever som slutfört samma program som de påbörjade som nybörjare.

Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018 avser andelen av nybörjarna ht 2015 som våren 2018 inte ingick i kullen avgångselever och fortfarande var registrerade i gymnasieskolan hösten 2018. Syftet med måttet är att indikera hur stor del av kullen som av något skäl behövt mer än tre studieår för att avsluta gymnasieskolan. Tekniskt fjärde år räknas inte som ”kvar i gymnasieskolan” eftersom samtliga elever som läser tekniskt fjärde år redan avslutat en treårig gymnasieutbildning.

Andel (%) med utökat program avser andelen elever som blivit betygsatta i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program.

Genomsnittlig betygspoäng (GBP) gäller elever som blivit betygsatta i kurser om minst 2 500 poäng och fått gymnasieexamen eller studiebevis. GBP beräknas genom att poäng tilldelas för vart och ett av en elevs kursbetyg. Betyget E i en kurs ges värdet 10, betyget D 12,5 poäng, betyget C 15 poäng, betyget B 17,5 poäng, betyget A 20 poäng och F ger 0 poäng. Betygspoängen per kurs multipliceras sedan med kursernas omfattning i gymnasiepoäng. Summan av de viktade betygspoängen divideras sedan med 2 400, vilket är den totala mängden gymnasiepoäng som eleven betygsätts i, med betygen F till A. Gymnasiearbetet och kurser lästa inom utökat program exkluderas från beräkningen då det bara har två betygssteg (E och F). Måttet skiljer sig från den meritpoäng som beräknas för antagning till universitet och högskola eftersom inga extrapoäng ges för meritpoängsgivande kurser i exempelvis matematik eller moderna språk.

Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet är de elever på yrkesprogram som förutom uppnådda krav för examen har minst godkänt (betyget E) i kurserna matematik 1, engelska 5 och 6 samt svenska eller svenska som andraspråk 1, 2 och 3. En gymnasieexamen från ett högskoleförberedande program omfattar kraven för grundläggande behörighet till högskola. Se därför ”**andel (%) med examen**” för uppgift om andelen med grundläggande behörighet på de högskoleförberedande programmen. En yrkesexamen ger inte automatiskt grundläggande behörighet men kan kompletteras med behörighetsgivande kurser.

Efter skolan

Etableringsstatus är det centrala måttet som används i statistiken för ungdomars verksamhet efter gymnasieskolan och omfattar sex olika kategorier:

Etablerad ställning på arbetsmarknaden har den som har en arbetsinkomst på minst 191 800 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2016), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden har den som har en arbetsinkomst på minst 162 300 kr och upp till 191 800 kr. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande.
eller

Arbetsinkomst på minst 191 800 kr och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden har den som har en arbetsinkomst upp till 162 300kr. Inte klassificerad som studerande.
eller

Arbetsinkomst på minst 162 300 kr och under året förekomst av heltidsarbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande.

Högskolestudier innebär att man är registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2016 och erhållit någon form av studieersättning samma år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden.

Övriga studier innebär att man har erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år (minst 2 000 kr under året). Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Utanför arbetsmarknaden är den som har avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande. Benämns som ”varken arbete eller studier”.

Skolverket

www.skolverket.se